

ఉపోద్ఘాతము

— 33 —

ఈ గ్రంథము ఇమ్మానేసి శరభలింగకవివలెను తాను సుమాను ముప్పది సంవత్సరముల వయస్సున (అనగా నిప్పటికి ముప్పదిమూడు సంవత్సరముల క్రిందట) రచించినది. ఈయన పూర్వలంఛనము మంచీనాని యుద్ధోల్లాసమున నీ యశము నార్జించినవారు. ఇప్పటికిని ఈయన చంశపునాగు సభాపతి యుద్ధోల్లాసము మొదలైన గౌరవనీయపులనందియున్నవాడు. ఈయనయు సాహిత్యమున అత్యంత పండితునిగాను నొకప్పుడొకప్పుడు నిరసించును. ఇత్యునఘండు చతుర్థులలో నొకశాఖయై వన్నె కెక్కిన (ఆది) కలమకొలమునందొడమినవాడు. ఈయన నిమిత్తమాత్ర శూద్రజన్ముడని వర్తనమే విరచింపబడినది. చిన్నతామనుండియు విద్యాసక్తిమై బాటుపడెడుపక్షగాకం జని యచట నున్న స్మృతిభాగం జక్కగా నభ్యసించుటట్లుండె యొకశాస్త్రమున మిగుల గృహిణియై యియ్యది యనుభవమునకుం గూడ డచ్చికిని అరించిన యీసత్తమనినెవ్వరేసియుం బ్రశంసించక తప్పదు. ఇతఁడు సంస్కృతగ్రంథములలో నిరాఘాటమైన కవితాధారకలవాడనుటకుగల్గి మేసాక్షి కల్పనావిషయముల గ్రంథమునితరకపులననుసరించెను. అందులకు మను వనాచరిత్రములయందలగ్నతాగరమని తత్తదనుకరణమునుబట్టి యీ హింస య్యెడిది. ఈ పోలకృష్ణులమల గానముగాఁ జేసికొనినవారలు కలరు. వారును మఱియొక కృష్ణుల ననుసరించినారేకదా? ఇట్లు నాదిగాఁగవులందరికిని బూర్వులయనుకరణమున్నదియె. అందుకేతనే కవికర్తరసాయనమున 11 చం॥ హృదయగతికా బురాతనకవీశ్వరు లేగనివీధిలేదునె. దదనుగతికారచించు కృతీతాత్త్వికులకారగింపకుండునేమదగజరాజముల్ చనినమార్గమునకాగదునింపునింపనే. మదగజరాజయానమద మంధరబంధురయానమానముల్ ॥' అని చెప్పియున్నాడు. ఇక్కవి ప్రయోగవిషయమున గవివ్రతయేతరులగూడ మన్నించెనని నిరుపాధిక న న ప్రాసమొదలగుకొన్నిప్రయోగములు సూచించుచున్నవి. లేఖనప్రమాదములతప్ప నీపుస్తకమునదపష్టలులేవు. ఇయ్యనఘండు బ్రాహ్మణద్వేషములేకయుండుటట్లుండఁ బైపెచ్చువారలయందపారభక్తిగలవాడనుటకు నీతికలలోని ంవనీససద్యమును ఆశ్వాసాంతగద్యములును నిదర్శనములు. ఈ గ్రంథమును బ్రకృతకవివరుని ప్రథమపుత్రుండగు వీరేశలింగముగారు నాకుఁజూపిరి. నేనామాలాగ్రముగఁ జూచిసంతసించి ముద్రణమునకై పురికొల్పితిని. ఈ కవియిప్పటికి 3 సంవత్సరములకుపూర్వము (అనగా క్రీ॥ శ॥ 1903 సం॥ మే 23 న తేదీ నానను) జీవించియున్నవాడు. ఇందెక్కడనేని లోపములున్నచో సంస్కర్త విగామాహించి మన్నింప విధవద్వర్యులు ప్రార్థింపఁబడుచున్నాడు.

11-12-05.

మచిలీపట్నము.

ఇట్లు కతావధాని,

చెల్లె పిల్లలకుఁ బంజా సి

శుద్ధపత్రిక.

పే	ప	త	ఓ
1	8	జ్వల	జ్వల
1	14	చలుగ్గ	చలుగ్గ
3	16	కాశీ	గాశీ
3	28	ముఖులంస్తో	ముఖులంస్తో
8	27	రజిత	రజిత
9	5	గరుడుని	గరుడారి
9	26	పురి	పుర
10	1	గానాయోనర్పం	గానోనర్పం
10	1	నలంకార	యలంకార
10	17	తే॥ గీ॥	ఆ॥ వె॥
11	9	పసపాడిగ	పసపాడగ
11	13	జిలుగు	జిలుగు
13	23	భావుడగు	భావుడగు
13	25	జ్ఞాడై	జ్ఞాడై
15	1	బలుకు	పలుకు
15	7	గ్రోమ్మెలుం	గ్రోమ్మెలుం
16	10	చుబరి	చుబరి
16	17	బొదలబొదల	బొదలబొదల
16	20	నిలుడ	నిలుడ
17	10	దెలిసి	దెలిసి
21	4	నిర్వఘ్న	నిర్వఘ్న
22	10	పొందపొంద	పొందబొంద
22	27	భ్రామ్యత్సుకా	భ్రామ్యచ్ఛుకా
23	19	ధరణీకుడ	ధరణీకుడ
25	2	గదనెక్	కదిసెక్
25	3	కదసి	కదిసి
25	7	ప్రాపుల్లా	ప్రాపుల్లా
27	24	కనుల	గనుల
28	2	మరుం	మఱుం
29	24	మందరు	మందఱు
30	2	కమఠం	గమఠం
31	12	గంధఫలి	గంధఫలి
33	5	అట్ల...నెడ	అంత

పే	ప	త	ఓ
35	15	ప్రాడయై	ప్రాడయై
36	1	కదసి	కదిసి
36	26	దుండున్నర	దధిన్నర
37	23	ఘావె	జూవె
38	19	దీప్య	దీప్య
39	1	స్ఫుర	స్ఫుర
39	15	పున	బున
42	26	సౌహార్ద్య	సౌహర్ద
48	1	జూచుపలుక	జూచుబలుక
48	1	చిలుక	జిలుక
49	5	నూరు	నూలు
49	11	వెలుగులచె	వెలుగులచే
49	11	దొలిగి	దొలగి
50	7	నులియ	నులియ
50	8	చివురు	జివురు
51	7	మల్లనె	మల్లనె
51	8	గోలి	గోలి
52	15	మఱి	మరలి
52	20	గొల్మికు	గొల్మికు
53	18	శౌర్యాగ్ని	శౌర్యాగ్ని
55	11	లబదరి	లబదరి
56	16	భవుడు	భవుడు
57	3	విడియించి	విడియించి
57	12	రందరు	రందఱు
57	20	నాగృక	నాగృక
59	9	దెల్పగ	దెల్పగ
61	15	పొల్పుతో	పొల్పుతో
61	17	లేత	లేత
1	25	చోదమి	చోదమి
61	28	నిల్చె	నిల్చి
62	14	వేదంద	వేదంద
62	17	మరీచిసప్రీచి	మరీచిరుచి
		సద్రుచిరందై	రందై

AUTHOR'S BRIEF AUTOBIOGRAPHY.

ఉ॥ హూణశకంబునందు శశియున్ బయి దిగజ సింధుయామినీ ।
 శాసుల నిల్ప నెన్నఁదగు సంఖ్యగలట్టి * సమంబునం దిమా ।
 నేని కులంబునందున జనించితి మామక చర్యసంగ్రహం ।
 బాని వచించువాడ శరభాఖ్యుడఁ గావఁగదే పరాత్పరా॥

ఉత్పలమాలిక.

పావనమైన యావెలమ వంశమునక జనియించి కాశికక ।
 దేవసమానుడైన గురునిక గని సంస్కృతభాష శాస్త్రముల్ ।
 శ్రీవెలయంగఁ దచ్చరణచింతనఁ జేయుచు నెప్పుడింటిపై ।
 భావముఁ జొన్నకాస్థమెయిఁబాకము సేయుచు యోగివర్యులక ।
 సేవయొనర్చుచుండ ననుఁ జిన్నట నాట నె వీడియుంటఁగ ।
 స్తో వివిధప్రదేశములకుక గబురంపుచునున్న బందుగుల్ ।
 తావరముక దుదిక దెలసి దానినిజంబు నెఱుంగఁ గొందరక ।
 ద్రోవకు సాయముంగొని ననుంగన మామక పత్నితోడఁగా ।
 శీవరపత్తనమ్మునకుఁ జెచ్చెరఁ జేరి గురుక స్వదేశముక ।
 బోవఁగఁ జెప్పి పంపుడని పొక్కుచుఁ బ్రార్థనసేయ భార్యని ।
 ట్లీవిధి వీడియుంట తగుసేయని నాకువచించియింటికిక ।
 బోవఁగఁ జేసె నంత పరముక గురువర్యుని వీడలేక యె ।
 ప్లేవిడి కొంతకాలమున కింటికివచ్చితి నంత పాపపుం ।
 ద్రోవకుఁ దార్చు సంసృతినిదోగి తదర్థమొకింత హూణవి ।
 ద్యావిధి సంతరించి జతరాసలమార్చుచు సర్వదా మహా ।
 దేవ! త్వదంకితంబులుగఁ వెల్లన సంస్కృతభాష గబ్బము ।
 త్కేవల మోక్షకాంక్షమెయి లీలరచించుచు యోగశాస్త్రపుం ।
 ద్రోవల నభ్యసించుచు జనుఃఫలముల్ గనినాడ నింతకుం ।
 దైవమ! నన్నిఁకేవిధమునక గడతేర్చుగ నున్నవాడవో॥

సీ॥ తిరిగినాడనుబుణ్యతీర్థమ్ములందుఁ బ్రాజ్ఞతగల్గినట్టిపండితులతోడఁ
 రచించినాడమేల్లంధమ్ములనుబండితులు మెచ్చనట్లు పేర్నిలుచుకొరకుఁ
 ధర్మార్థకామమర్దనవివితీరగఁగంటిఁగొమరులఁగాంచితిఁగులమునిలుపఁ
 బదిమందియునుమంచివాఁడీతఁడనమరియూదగాఁగాలమ్మునపనయించి
 గీ॥ తినినెక్కెఱైనలోపమేదియునులేదుఁవాధకంబబ్బెదేహమస్వస్థమయ్యెఁ
 గలుగఁజేయుమునాకిప్పుగరుణతోడఁమోక్షమనియెడుపురుషార్థమునుమహాత్మ॥

ఈపైపద్యములు శ్రీమాతండ్రిగారు శ్రీ॥ శ॥ 1903 సం॥ మే నెల 23 వ తేదీ సా
 యంత్రమిఁకనొకజామునకుఁ గైవల్యప్రాప్తులగుదురనఁగా రచించిరి. వీనిలో వారివర్తన
 ము సంగ్రహముగా నుడువఁబడి యున్నది. ఈ ఆలంకారచంద్రోదయము గాక వారి
 చే గీనపీఠికలోని 29వ వచనములో నుదహరింపఁబడిన 1సంపన్న రాజయోగము,
 2శివగీతశశికళ, 3గీతగౌరీశము, 4చిత్రకేతూపాఖ్యానము, 5ముముక్షుజనాహ్లాదము,
 6కవిజనహృదయము, 7లక్షణప్రకాశిని, 8భవరోగభిషగ్వరము, 9మోక్షకామినీస్వ
 యంవరములను సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు కలవు. కానియిందు నాలవదియగు చిత్ర
 కేతూపాఖ్యానము వారు బాపట్ల తాలూకాకచ్చేరిలో పనిచేయుచు గారణాంతర
 ముచే మఱియొక గ్రామములో నివసించియుండునపుడు శిథిలమైపోయినది. తిరిగి
 వారు దానిని వ్రాయుటకెందుచేతనో పూనుకొనలేదు. ఇదితప్ప తక్కిన వుక్తుకముల
 ను గర్విమముగాముద్రింపించుచున్నాడను.

20-12-06. }
 మదితీపట్నము. }

ఇట్లు విధేయుఁడు
 ఇమ్మానేని వీరేశలింగం.

శ్రీ మేధాదక్షిణామూర్తయేనమః

శ్రీ మఖవ్రజ చరిత్రంబను నామాంతరము గల

అలంకారచంద్రోదయము.

ప్రథమాశ్వాసము.

గా॥ శ్రీమించంగనశేషలోకములుసృష్టింపజగజ్జాతయై।
ప్రేమక బాలననేయఁగేశవుఁడునైవిశ్వప్రజాశక్తియై।
భీమాకారముఁదాల్చిసర్వమునుసంప్రీతికొనెనాదానెయా।
స్వామికొమోక్షమయ్యుకొమహామహిముభాస్వత్సంవిదుకొగొల్పెదక॥ ౧॥

ను॥ చెలువారకజరభూతులిచ్చుటకునైశ్రీమానిసీరత్నమై।
తెలియకవిద్యలకెల్లనున్నియగువాడేవీజగన్మాతయై।
యిలధీనృత్తికిశక్తియాగిరిజయైయింపొందసర్వంబును।
జ్వలమూలంబునుఁదానెయాప్రకృతిశశ్వత్ప్రక్రియకొగొల్పెదక॥ ౨॥

న॥ ఒకచెలిఁదేర్చిమైనొడలనొక్కచెలికొజడలంధరించియం।
నొకసరిఁగన్మోఱంగిమఱియొక్కతెమక్కునతోడఁగూడుచుం।
టునుమకుటికృతాహిపథజాన్పటపెండరచీరగాననం।
గుకలనఁజేలుశంభుఁడొసఁగుకొబరమేస్సితత్త్వశీలముక॥ ౩॥

గా॥ శ్రీలోలాక్షీవసుంధరారమణిగాశ్రీవత్సమాహించియా।
నాతేయంచలుఁగకృష్ణదీయకుచయుగ్మాంచన్మృగీనాభికా।
శ్రీలక్ష్మణవిదిజూచితేయనుచులక్ష్మ్యై గొంగింటకొజేర్చుసం।
శ్రీకృష్ణుడగువిష్ణుదేవునిమదికొనేవించుభి విండెదక॥ ౪॥

మ॥ అతులాంగద్యుతికోమలాతపముగానాత్మీయప్రీతాంబుజాం!

చిత్రహాకణికపూర్వపర్వతలసచ్ఛృంగంబుగాఁబద్ధినీ!

సతితోఁబొల్పగుబాలసూర్యుడనభాషాయుక్తుడైయొప్పన!

చ్చతురాసుర్యుండభిలైకవాంఛితములకొసంధానముకజేయుతక॥

౫॥

చ॥ చెలువుఁడునామరూపములచేళివుఁడౌటనుఁదానుసర్వమం!

గళయగుచుకృత్రియానుగుణగావునఁదద్యపునైక్యమానిత!

ద్వళముననున్నచేదుదొలఁగకొదనచక్కెరమోవిసానకం!

బులఁదనియించునైలసూత్రబోచుతనన్నునిరంతరంబుగక॥

౬॥

చ॥ మనసిఁగన్మత్తల్లివరమానిజనావళికల్పనల్లిమే!

ల్లానములపాలపెల్లినదకుంతయశోజితమల్లియిందిరా!

ననజముఖీమత్తల్లిశుభవైఖరులకొవిలసిల్లినంతతం!

బునుఘనమోక్షులక్షిప్తవలెఁబొంగివనించుమదాత్మసెన్సదుక॥

౭॥

చ॥ కరయుగకంకణధ్వనులుకల్పితతాళరవంబులైతగక॥

సురుచిరకణకదేశసుమళోభితబంధరనాదముల్త్రుతి!

స్వరములఁబోలఁబాండుతరసదృశమునందువనించినీణసుం!

దరముగమీటువాణిశుభదాయినిభారతిసెంతునాత్మలోక॥

౮॥

సీ॥ ఘనకటస్పృగశక్త్యుత్తదానజలాశజరియించుబంధరఁడవిదిత!

కాకలీనాదంబుకర్ణోత్సవముగాగఁబాటకైవడిమించిప్రబలుచుండఁ!

దనకుఁమొక్కెడిభక్తజనమస్తకోత్కర్షకర్షణడిండిమోత్కంఠమైవ!

ధ్యానంబుతా; నాదంబుకైవడినొప్పనీరుఁడైవినువిన్నుచేవుమతియు॥

గీ॥ నాగధీనుఁడయ్యునివాయకుడయ్యింగరిమద్విరదాసుడయ్యునేకరఁడగుచు!

మహినివెనకయ్యుయ్యయ్యుగుమాతపూర్వజన్ముడగులంబగురుభునిసంస్కరింతు॥

౯॥

మ॥ నటన్మిత్రత్కటమూలవాసుమునిహృద్వాన్మిత్రైకబోధాకరుం!

బటుచిన్మృత్సంగులకబంధుగుమహాప్రఖ్యాతితీరుకశివుక॥

నిటలాత్మకొనుభంగప్రచారుడగువానికొదక్షిణముర్తివి!

స్ఫుటమన్మాదసమీగఁగొల్పనంతరంబునాన్వంభిభాగోప్పగక॥

౧౦॥

- సీ॥ ధైర్యమునకుశ్రీవాసుడేవుడు నేతకైలాసమునకుఁ దాఘుఁడు శివుఁడు ।
 సత్యలోకమునకుజలజసంభవుఁడాధ్యక్షుఁడమరావతికిభర్త హరిహరయుండు ।
 భూలోకమునకుఁదాఘాపతి నాఘుండు పాతాళమునకహిపతియు మేటి ।
 గ్రహసంఘములకెల్లగ్రహపతియైపుండురాత్రులకెల్లచేరాజురాజు॥
- తే॥ సీ॥ గానివిప్రులులోకసంతానములకు । నెల్లరతుఁబూజ్యులగుటనిష్ఠఘటలు ।
 నరతపోధనులత్యంతనిరతకుచులు । గానభూసురకోటులఘనతఁగొలుతు॥ ౧౧॥
- చ॥ సరమగురుక్షమహామహిముఖాసితతత్త్వవిలోలుసత్ప్రదుక్ష ।
 నరదున్దిబ్బుష్యమూకగిరివాసుశివాత్మకయోగధారణక్ష ।
 జరతరచిద్విలాసపరచింతసునిర్విషయక్షనిరంజనుక్ష ।
 నిరుపమురామబోగియతినిక్షమతిలోనుతియింతువేద్యలోక్ష॥ ౧౨॥
- శా॥ శ్రీపంచాక్షరిబోధకజేసిసుమతిక్షజిన్మార్గతత్త్వంబుని ।
 శ్లేషానందముగాగఁజూపినగురుక్షశ్రీముల్గువంశోద్భవుక్ష ।
 పాపాత్పాతవిమోచనుక్షవరదుగుబ్రహ్మణ్యసన్నామునిక్ష ।
 రూపింపక్షహృదయాంబుజంబునమహారూఢింబ్రశంసింఁచెదక్ష॥ ౧౩॥
- క॥ ఘనసంస్కృతివిద్యాగురుగనరాత్మజ్ఞానపూర్ణుఁగరుణోపేతుక్ష ।
 వినయితనంతరామాదునికాశివాసుయతినినోష్ఠగఁదలఁతుక్ష॥ ౧౪॥
- తే॥ గీ॥ తెనుఁగువిద్యనుజెప్పినఘనునిఁదలలు । పాకశ్రీవేంకటాచలపతినినతులుఁ ।
 బరమభూదేవకుజునపారపుణ్యుఁగొలుతుగ్రంధాదిపాదమగురునిమదిని॥ ౧౫॥
- లే॥ గీ॥ ప్రేమమద్బాల్యమందునఁబ్రియమెలర్పఁదారకంబునుజెల్వినధన్యమాన్యుఁ ।
 బాపి నేన్వంశవననిధిధన్యసోమ్ము । నాదినారాయణునిఁగొల్తునమితభక్తి॥ ౧౬॥
- చ॥ తనరఁబితృవ్యనందనునుదారునివేంకటరంగనామన ।
 ధనునుగులక్షణైకవరకాన్యముఁగూర్చినిబాల్యమందునా ।
 ధనముగబోధకజేసిమనుషస్యనిమాన్యమహాత్ముశ్రీనిధిక్ష ।
 మనమునఁగొల్తుభక్తిసుకుమారునిధారుణిగారవంబుగక్ష॥ ౧౭॥
- శా॥ నీరెజ్జాతీసమానుఁడైనరతపోనిష్ఠాగిరిస్తాత్మత ।
 స్వీరూమాయణకాన్యరూపమునవాణిక్షక్షోణికింబోణిమిం ।
 పారందెచ్చినవామలూరుతనియొక్కాన్యసుక్షమయూరూహ్యయుక్ష ।
 జోరుక్షభారవిఁగాణిదాసముఖులంస్థాత్రంబుఁగావించెదక్ష॥ ౧౮॥

గీ॥ భారతంబునాంధ్రభాషగనొనరించి వినుతిగనినసత్కృతిత్రయమును॥

పెద్దనార్యసోముభీమునిశ్రీనాథు॥ శంక రాఖ్యమదినిసంస్మరింతు॥ ౧౮॥

తే॥ గీ॥ అజ్ఞులనుచునుగకువులననగ నేల॥ నెవ్వనికిబూర్వకృతఫలమెంతగలుగు॥

నంతవిద్యయెవానికినబ్బుధాత్రి॥ భవునికన్ననుసర్వజ్ఞపతిగలండె॥ ౨౦॥

చ॥ ఘనరసపూరనవ్యపదకల్పితకావ్యముమూర్ఖరాజికి॥

నమ్రనుననిపుఁజేయు నె?సుమానవకోటికిఁగాక కామినీ॥

ఘనతరయావనాతిశయకాంతివిలాసముబాలుచిత్తము॥

న్నయముమెచ్చుఁజేయు నె?రసాత్మునికిద్దగుఁగాక భూస్థలిక॥ ౨౧॥

క॥ ఆనియిష్టదైవనతికవి॥ జననుతియునొనర్చిరసలసద్బంధురవా॥

గనుబంధమొకప్రబంధం॥ బనుసంధింపన్దలంచియాసమయమునక॥ ౨౨॥

ప॥ 'ఇట్లు కృతకృత్యుండనై సహచరులగు కతిపయ పండితోత్తములచే నాకలంకారకవిత్యంబుఁజేయ సమర్థతావిశేషంబులేదని యవ్వహవ్యహచ్చటచ్చటఁ బ్రరంసావిధంబులు గలిగిన నే నిరంతర మోక్షాపేక్షకుడనగుటంజేసి భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్య ప్రవర్ణనంబగు కవిత్యంబేకవిత్యంబుగాని తదితరంబులు వ్యర్థంబులని మానసంబునందలంచుచు నారేయి నిశ్చింతమయంబున విజనస్థలంబున నాసీనుండనై చిత్తత్వప్రబోధ్యంబగు ప్రజ్ఞానబ్రహ్మవలూకనయినేయుచుఁజిదాకాశమధ్యంబున వెలింగెడివెలుంగుంజేరి బయలు బయలంగలసి మనోమారుతంబులనేకంబుఁగావించి నిశ్చలత్వంబాచరించి కనుచూపుమేరగోచరంబైన హృదయాకాశంబున ధీవిలక్షణుండనై జీవన్ముక్తి సుఖంబునభవించుచుండ నంతఁ బూర్వరాత్రంబగుటయు నపరరాత్రంబున సుఖనిద్రితుండనై తదాలాపజనితస్వప్నకలితుండనైన మామకమనోహృత్పర్యోక్షింబున నిట్టిదట్టిదని నర్థింప నలవిగాని త్రిమూర్త్యాత్మికంబగు నొక్క దివ్యజీవంబు గానంబడియె. నది కేవలశివమయంబై తోఁచె నెట్లెలకేనాతేజంబును మానవనిర్వృత్తి ధ్యానంబులుగావింప గంగాజటాజూటుందును ద్రినేత్రుండును శరశేఖరుండును భుక్త్యాంగి నిష్ఠా శాశాంకుశ హమయకప్రితూల కామ నాణ ప్రండితాల గదా కత్త ముసల తోనుచ భుజంబి ముహుర పట్టిన పరిపూరితస్మి చిత్రాద్యాయధిభుండును నాగేంద్రమానుండును నాగేంద్రకుండలుండును నాగచక్రంబుధిభుండును వృషభవాహనుండును విషగి భుండును బాండురచ్చాయామండితుండును భస్మ రుగ్రాక్ష దామలంకారుండును బరమతేజోవిరాజమానుండును యోగపక్షాగ్నిరాముండును నగు ద్రివక్షిణామూర్తి శివరామజోగి గురువిభుండు తానుత్ర

మూర్త్యాత్మక పరమపురుషుండైనను మదుపాసనా దైవరూపంబున సాక్షాత్కరించిననేఁ
బునఁపునఁపరిణామంబు లాచరించుచు నిట్లనిస్తుత్తియించితి॥ ౨౩॥

ముక్త పదగ్రస్తము॥ ఆనేకజన్మానుష్ఠితాకామకర్మోపాసనాసమాసాదితేశ్వర
ప్రసాదలబ్ధదర్శనచరణారవింద, ఆరవిందాసనముఖవినుతశివజీవైకన్యనిష్ఠాగతిష్ఠ, గరిష్ఠ
పాపభూయిష్టజనాగోచర, గోచరితసకలతత్త్వస్వరూప, స్వరూపసమాలోకితసకలచరా
చరస్పష్టిస్థితిసంహరతిరోధానానుగ్రహ, ఆనుగ్రహపేక్షవిదవ్జనమానసాంభోజభ్రమర,
భ్రమరగుహంతర్లత్యుమాణ నీలతోయదమధ్యస్థతటిల్లతాభాస్వర సుఖమ్నంతరావచ్చి
న్నానావృతచిత్త్వభాకార, ప్రభాకారనిజచిత్త్వభావిదారితభక్తజనాజ్ఞానతామస, తా
మసజనాగోచరచిద్విలాసపరిగృహీతగురుశరీర, శరీరభృచ్చిత్తపాకాభివ్యక్తానాహతప్ర
ణవనాదాత్మక, నాదాత్మకానుసంధేయవిష్టయోగిజనసులభ, సులభప్రసాద, ప్రసాదితా
శేషమంగతామానస, మానసాధ్యాత్మభవచ్చరణశ్రీచుదిమ్మానేనిశరభలింగానుగ్రహార్థాసా
దితశ్రీరామజోగిగురుస్వరూప, దక్షిణామూర్తే, నమస్తే, నమస్తే, నమః॥ ౨౪॥

శ్లో॥ శర్వాయముక్తి నిలయాముపేశ్వరాయ॥ గౌరీశ్వరాయపరమాయనిరీశ్వరాయ॥
సర్వేశ్వరాయవిత్తతాయవిలక్షణాయ॥ భక్తానుకల్పతరవేగురవేనమస్తే॥ ౨౫॥

గణాగోచరసమగీతిసంయుతసర్వలఘుసీసము.

పరవరపురహరగరధరసుఖకరమురహరశరశివపరమపురుష,
సురుచిరమృగధరనరసురవరఖరహరనిజజనదరహరణసతత॥
గుణగణకవిమునిజనజనపశుపతి, స్మరహరగజముఖజనకగిరిశ॥
ఘనభవభయహరభనపతి సఖభవ, స్థిరతరవరపుర, యుగధరణ॥

తే॥ గీ॥ సకలజగదవనవరణసమరసహృద॥ యకరిదనుజహరణక్షణ, నికరకరణ॥

శశిధరణవరదవిశదశమదమముఖ॥ విమలసుగుణసముదయయుతమఘాహరణ॥ ౨౬॥

మాణవకవృత్తము॥ ఏణధరామోక్షకరా॥ ప్రాణపదామారహరా॥

బాణసుపర్వరినుతా॥ శ్రోణజటాజూటయుతా॥ ౨౭॥

సీ॥ బ్రహ్మాండములమించిభస్మంబునొనరించిగరళంబుభూమికేగదిసినపుడు॥

లోకజాలంబులుచీకాకునొందంగఁదిపురరాక్షసులువర్తించినపుడు॥

సకలబృందారకుల్ సంతోభమందంగనలజలంధరుఁడెలవెలసినపుడు॥

నిఖిలసంతంబులనిర్మూలముగఁజేయుప్రళయముర్వికిఁబర్చిప్రబలినపుడు॥

తే॥ గీ॥ ధీరుఁడైద్రావె నెవ్వఁడపారమహిమ | నాశమొనరించె నెవ్వఁడునవ్వుతోడ |

గలిచె నెవ్వఁడునిత్యుఁడైనచి నెవ్వఁడట్టిసర్వేశునినుఁగొల్తునఘనినాశ॥ ౨౦॥

ప॥ అనియివ్విధంబునస్తుతియించిన నాయందంతఃకరుణావిశేషంబుచేదనభక్తపరాధీనత్వంబుప్రకటంబునొందనిజాకారంబుగలింగదేహంబునహృదయలోచనగోచరంబైనరామయబ్రహ్మజ్ఞానాంశానామాతంబునందుద్భవించిపౌదయాకాశంబునకెక్కి బ్రహ్మాండంబుభేదించుచుఁబ్రణవాకారనాదంబునదిశలుపిక్కిరిల్లనిట్లనియె, నీవునియ్యిదైవతవిజ్ఞానపీఠుణుంచే నెల్లసమయంబులననుదృష్టించుచుజీవన్ముక్తి సుఖంబనుభవించుచునుండఁబ్రారబ్ధులైవాపనానసమయంబునక్షణుటాకాశంబుమహాకాశంబునందుమిళితంబైనచందంబుననందంబుగ నాయందువిదేహక్షవల్యంబునొందెదు సందియంబించుకైనలేదిప్పుడునీవువేటపాశెంబనుపురంబుననుండుటంజేసి యేతత్పురాధినాథుండనగుమదంకితంబుగమార్తంఢేయపురాణోక్తంబైనశ్రీమన్నారాయణాంశసంభవుండగుమఖివ్రజానిచరిత్రంబునలంకారచంద్రోదయంబుననాచూంకితంబుగఁబ్రబంధంబొనర్పముమున్ననీవుసంస్కృతంబునసంపన్నరాజయోగంబనుయోగశాస్త్రంబును, శివగీతశశికళయనుగానకావ్యంబును, గీతగౌరీశంబనుయక్షగానవిరోధాప్తపదియును, నాంధ్రంబునఁజిత్రకేతూపాఖ్యానంబనుపురాణరత్నాకరంబును, ముముక్షుజనాహ్లాదంబనువేదాంతశాస్త్రంబును, కవిజనహృద్యంబనుబంధకవితాప్రబంధంబును, లక్షణప్రకాశిని యనుఛందోవిషయవాక్యగ్రంథంబును, గేవలబాల్యంబునభవరోగభిషగ్వరంబనువచనకావ్యంబును, మోక్షకామినీస్వయంవరంబనునాటకంబును, రచించితివివానివేదరచనాచరణంబునఁగైకొంటినిప్పుడిదియునువిష్ణులీలాభివర్ణనంబుగావున॥ ౨౦॥

క॥ సంతానసప్తకములొఁజింతితఫలదమయికిర్తెఁజ్జెలగిజగద్వి॥

శ్రాంతమగుఁగానఁగూర్చుమ | నంతచమత్కృతీగఁగృతీమదంకితనియతి॥ ౩౦॥

ప॥ అనియివ్విధంబుననెలవొసంగిక్షణమాత్రంబునకఖిలైక్యంబగునవ్యపదంబునొందినగొంతతడవునకే నానిద్రాసమాధియందుమేల్కొనిమదభీష్టార్థంబునిద్ధించెననిపరమానందకందలితహృదయారవిందుండనై మొదలమద్వంశప్రకారంబభివర్ణించెద॥ ౩౧

సీ॥ కల్పాదివిష్ణుండుగూనపయోనిధిశేషతల్పశయనుఁడైనతఱినిహరికి॥

నాభీకమలమందునలువలుట్టగనతని నెనుకనుదయించిరవరమతులు॥

భద్రపద్మలనాగభద్రయశులువారివంశంబునందునవగుసంబుటై॥

నాదెనపద్మనాఖ్యాదులువీరిలోఁబ్రధమపుత్రునికులప్రభవమైన॥

గురుతరపువాడగోత్రంబునందునఁబరమేష్ఠునేన్వంశవగుడునమిత॥

తే॥ గీ॥ దానగుణభాసితుండుసమ్మాననీయ॥ వైభవోల్లాసశుభకరవర్తనండు॥

గోససార్యుండుశివభక్తిగురుడనంగ॥ యశమునొంచెనుజగమందువిశదముగను॥ 32॥

చ॥ అతనికిఁ బాపనాహ్వయమహామహిమండునుదారసత్యవా॥

గర్వితపవనాత్మజాగ్రజుడవార్యసముదభివశౌర్యనూర్యసం॥

హృతకితవాహితప్రతిహృత్కుహరాంచదభుర్యగర్వగా॥

ధతమతమస్సనూజుడుదృఢప్రతిభుండుజనించెధీరుడై॥ 33॥

ఉ॥ శ్రీకరుడిమ్మనేనికులశేఖరుడైకసుగుణాన్వితుండును॥

శ్లోకుడశేషదీనజనసుస్థిరపాలనదత్తుండార్యపూ॥

బాకరుడేశ్వరాచ్చనలసన్మతిశాశ్వతభక్తియుక్తుడై॥

చ్చాకనదిందిరాలయుండుశాంతిఘనండుగుబాపనయ్యకుక॥ 34॥

శా॥ శ్రీవీరేశ్వరలింగసత్పురుషుడైకశ్రీయాదినారాయణా॥

ఖ్యావిర్భావుడుంగోటిలింగపతియుకహర్షాత్మలీమూహశే॥

జోవంతుల్గుగుణాన్వితుల్విత్తరణాస్తోకప్రసిద్ధుల్గుణుల్॥

తీవింగల్గిరిసాధుచిత్తకవిగోష్ఠీప్రీతచేతస్కులై॥ 35॥

వ॥ వెండియువారెట్టివారననందుబ్రథమపుత్రుండు॥ 36॥

సీ॥ భవునివైఖరిపద్మభవునివైఖరిభవ్యభూతిచేశేముషీభాతిచేత॥

చంద్రుకైవడిహరిశ్చంద్రుకైవడికళాయుక్తిచెవరసత్యనూక్తిచేత॥

నింద్రుపోలికభూధరేంద్రుపోలికభోగపూర్తిచేధైర్యవిస్ఫూర్తిచేత॥

మిత్రుచాడ్పునజైత్రమిత్రుచాడ్పునభూరిప్రీతేలలితరూపాప్తిచేత॥

తే॥ గీ॥ నలరిపోగడొంచెనిజహృదయారవింద॥ కందలితభక్తి నందితనందిమాహ॥

నందనుడుభూసురారాధనప్రియుండు॥ నమరవీరేశలింగాఖ్యుడవనియుండు॥ 37॥

వ॥ ద్విత్వీయనందనుండు॥ 38॥

సీ॥ శారదాభ్రశతారతారకాశరకాండకాండజాసనకాండఘనయశుండు॥

రమణీయనలరాజరాజసుమారమారసన్నిభసుకుమారమూర్తి॥

రమ్యచింతారత్నరత్నాకరభమిత్రమిత్రజద్యోద్రుమామితవితీర్ణి॥

జ్వలితదావజ్వాలజాలాంబురుహబంధుబంధుప్రతాపశోభావిభాసి॥

తే॥ గీ॥ జగతిఁబొగడొంచెనగణితసుగుణభగణ॥ సదృశహీరలలాటికాసంపరిష్కృతి॥

తాభిలాశాంగనాలలాటాళిబుధవిగ్ధేయసుభగుండునాదినారాయణుండు॥ 39॥

వ॥ తృతీయాత్మజండు॥

౪౦॥

సీ॥ తనదానమహిమసంతతమర్థిజనపుత్రపౌత్రాన్వయావనప్రాగ్ధీసేసగఁ

దనచేతిహేతిదృప్తవిపక్షవక్షఃకవాటపాటనపాటవంబునెఱపఁ

దనధైర్యగరిమమందరధరాధరవరస్థిరవిస్ఫురణతోడఁజెలిమిసేయఁ

దనవాగ్విలాసంబుఘనసుధారసఝరీపృథుమాధురీసాధురీతిసేసగఁ॥

గీ॥ దనవిమలసన్నిధానంబుతతమనీషి॥జనమునకుసన్నిధానమైమనగసకల॥

తీర్థయాత్రాపరిష్కృతదేహయస్త్రి॥కోటిలింగాఖ్యాఁడుజ్వలగుణవరుండు॥

౪౧॥

ఆ॥ గీ॥ అందుఁబ్రధమపుత్రుఁడైనట్టివీరేశ॥లింగమహితయశునిరంగదమల॥

భక్తిపరునిదానభాస్వరువరలీల॥తెన్నదరమెభువినినెవర్కొన॥

౪౨॥

వ॥ అదియెట్లన్న॥

౪౩॥

ఉ॥ తత్త్రితయంబునందమితధార్మికతావిభవప్రసిద్ధచా॥

రిత్రుఁడువీరయాఖ్యాఁడలశ్రీనిధులదెయకోటయాహ్వాయుల్॥

పాత్రతఁదమ్ములైతనద్విబాహువులున్నలెఁబేర్చిమైమనక॥

ధాత్రినిఁగీర్తింబొందెకుభద్రస్థితిసర్వదిగేశవేద్యుఁడై॥

౪౪॥

వ॥ మఱియునప్పీరేశలింగమనాయకుండు, సదవనాస్పదదయారసహృదయుం
డును, సుమహితసమస్తార్థిజనముదప్రమదకరసకలకుబంతరనిరంతరవిశ్రాంతవిశ్రాణ
నహిమకరోదయసముజ్జ్వలిభీతకుంభదృశకలశాణకావనటద్విశాలమగుణకల్లోలివిలంఘి
తావధికుధరకోధఃప్రఘాణుండును, తనూధృతివినూతనకనత్కనకదుకూలాంచలావధీరిత
చంచలావితానుండును, త్రిపుటభేదనభేదనోద్యమసముద్యత్తోపాటోపమహాకాలఘా
లానలాభీలజ్వాలామాలికోపమప్రతాపతపనదారితసమదారిప్రమదాకుచలికుచనిచితచక
చకదుర్బిచరముక్తాహరతారకావారకచనిచయరుచితమిరసనవిఘ్నస్మితచంద్రికావిలా
సుండును, నిఖిలాశ్రితజనవనవసంతాయమానానూనదానత్పీనివాసుండునునగునాసద్గుణ
భాసురుండద్దంకికోటదేవరాయపల్లి, గూహూరు, సంగంబు, మొదలుగాఁగలననేకపుర
వరంబులఁదహశీలుగారునామకోద్యోగంబుఁజేసి, యధిశసుకృతవంతుండును, దిగంతరా
క్రాంతయశఃపరిపూరితుండును నైవర్తిలెట్లన్న॥

౪౫॥

సీ॥ తతిదివ్యచంద్రికాధవళాంకుకముగఁటిగగనగంగాకంఠముకంబుఁదొడిగి॥

హిమశైలరజితశైలములనుసాల్లిండ్లపైఁదారకాహరపటలిమెఱయ॥

నమరశాఖిసుమాళియవతంసముగఁగ్రాలపీఠాశ్రుతినినల్పరాణివాడఁ

గలశాంబునిధితరంగమృదంగనిస్సనఁబలరవహానటుండాటఁగఱప॥

తే॥ గీ॥ ఘనశరద్ధనమనుతిరస్కరణిమించిచంద్రవదనంబుతోపలాస్యంబొనర్చుచి
బరగవీరేశలింగధీవరునికీర్తి॥ కాంతబ్రహ్మాండభవనరంగంబునందు॥ ౪౬॥

సీ॥ ఉరమందుఁబూనకచరమాంగమునఁబూనుకమతనాథుని పొందుఁగనఁగనేల
యురునుదోన్మత్తతఁబఱిగిమే నెఱుంగనిదిగ్గజంబుల పొందుదివురుపేల
కుటిలభుజంగుడైచటులవృత్తిజరించుగరుడునితోడసఖ్యంబదేల
గ్రావపూరితమయికడుజడత్వంబునఁగదలనిగురులసాంగత్యమేల॥

తే॥ గీ॥ యనుచుఁగూర్చుహరిద్విరదాహిసాధుపర్వతంబులకూటములోవరుసవిడిచి
సరసవీరేశలింగధీవరుని భుజమునందువసియించెనుఖముగనవనికాంత॥ ౪౭॥

సీ॥ శ్రీకార్యస్తుతాస్తోకధర్మైకశోభాకరుండువిభావిభాకరుండు
చండబాహుర్జితాఖండసద్వైభవాఖండలండుజితారిమండలండు
శేషాహిభావావిశేషానుకారిసంభాషణండురుదయాభూషణండు
బంధురక్షణకళాబంధురప్రతిభాధురంధరుండువత్సర్గింధరుండు॥

తే॥ గీ॥ దుష్టరిపుభీతికరవనదుర్గసహితమహితవిలసదరలోపురిమందిరుండు
సుందరుండుమహాధైర్యమందరుండుదివ్యవీరేశలింగసుధీవరుండు॥ ౪౮॥

తే॥ గీ॥ అట్టివీరేశలింగార్యుఁడాదెమాంబయినెడుసాధ్వినఁ బెండిలియొఘునుండు
శరభలింగాఖ్యుననుఁగాంచెసద్గురూపదేవునిభక్తువరచిదాకాళమతిని॥ ౪౯॥

ప॥ ఇట్టిసేను॥ ౫౦॥

పవ్యంతములు

కం॥ శ్రీరామజోగిసద్గురుధీరసునామనకుదేవదేవునకుభవో
ద్ధారకునకుదారునకున్నారాయణసఖ్యునకును న్యాయపథునకు॥ ౫౧॥

కం॥ ధీరునకుసకలనిగమాధారునకునిరంతరాత్మ్యదారునకునిరా
కారునకుభక్తజనమందారునకునాద్యఖండితశరీరునకు॥ ౫౨॥

కం॥ రంభాకుచకుంభపరీరంభానందద్విపక్షరాజ్ఞుతశ్రీరార్య
రంభునకుక్షుంభజ్జయసంభాసితనిజభుజానిసంరంభునకు॥ ౫౩॥

కం॥ నగపతివరచాపునకు॥ నగధరసద్బాణునకునునగజేకునకు॥
మృగచర్మాంబరధరునకుమృగయాపురివర్యునకునుమృగధరణునకు॥ ౫౪॥

ప॥ సమర్పితంబుగా నాయొనర్పంబూనిన నలంకారచంద్రోదయంబను మహా
ప్రబంధంబునకుం గథావిధానంబెట్టిదనిన మున్ను మార్కండేయుండు శ్రోష్ఠీయనుశిష్యు
నకఱింగించిన తెఱంగునందిరంబుగ జైమిని మహామునికింబట్టుల్లిటనియె॥ ౫౫॥

కథాప్రారంభము.

సీ॥ ఏవీట సౌధాగ్ర సౌవర్ణకలశంబులజ్జితోశంబులౌనమరధునికి॥

నేవీట సతులతనూవిలాసంబులుప్రార్థనీయంబులౌనచ్చరలకు॥

నేవీట మణిదీపితావిభావభవమభావంబౌనర్చువిభావరులకు॥

నేవీటఁజంద్రకాలావితానస్థూరములుతారావశీభ్రాంతినొసఁగు॥

తే॥ గీ॥ తుంగతరరోహణాచలశృంగతులితగురురుచిరరత్న శోభితగోపురంబు॥

చలఁగునైశ్వర్యసుమూవిశేషహాసితగురుపురంబుప్రతిష్ఠానపురవరంబు॥ ౫౬॥

చ॥ ధరనొకరాజశేఖరునితానక మైతగు వెండికొండవి॥

స్ఫురణమదెంతయంచవధిభూధరరాజమనేకరాజశే॥

ఖరులకుమన్నియైబహుశాకంచినసంపదఁదాల్చియప్పగిం॥

స్థిరముగనిల్చెనాఁగనకశృంగసమున్నతవప్రమొప్పుగుణ్॥ ౫౭॥

క॥ అన్నగరికొటకొమ్మలకెన్నఁగఁగల్యాణసహితపుష్పమణివరరా॥

గోన్నతిగలుగుటయరుదే॥ సన్నతవిష్ణుపదసేవసతతముదొరకన్॥ ౫౮॥

తే॥ గీ॥ కలశభవుఁడుతన్నఁగఁడునల్కవెండియుఁద్రావునేమొయనుచుఁదల్లడిల్లి॥

యల్లిశేయమగుచునప్పరిడాగెనో॥ యననగద్దదనరునచ్చతముగ॥ ౫౯॥

క॥ పాతాళభువనపన్నగజాతముతతేయతోయజాతమృణాళి॥

ప్రాతములఁగాంచినిజకాం॥ తాతనులతలనుచుఁబెఱుచుఁచిత మోహమునన్॥ ౬౦॥

ఉ॥ మేలిపసిండిమువ్వుగమిమించుపతాకలుచిత్రరత్నపాం॥

చాలికలజ్జరాగకలశద్యుతులుంగలదంద్రశాలికా॥

జాలమువొల్చుపట్టణఁపుసంపదఁగన్గొననిల్చునిర్జర॥

స్త్రీలనభస్మశిచ్చిఖరదివ్యవిమానవితానమోయనన్॥ ౬౧॥

చ॥ ఆరుణగభస్తిమున్నహరహంబునునంబరవీధినేగఁగాఁ॥

బురవరభర్మహర్మ్యచయముల్గమనంబునకడ్డమైనచో॥

దురఁగములన్మరల్చిఘృతితోనగరోత్తరయామ్యసార్వస॥

త్పరణులఁదేరనూరుఁడువెనకఁగడపకాజనుచుండునెప్పుడున్॥ ౬౨॥

- కం॥ నెచ్చెలులభంగినిచ్చలు!వచ్చుచుఁజోవుచు నెయుండువాతాయనముల్ ।
సాచ్చుచుఁదరుణులనఖరుచి! మెచ్చుచుఁదారకలువీటి మేడలత్రోవన్ ॥ ౩॥
- చ॥ అలగ్రహరాజు తేజమిసుమంతయుఁగన్నడకుండ నెప్పుడున్ ।
గలఁచఁగఁగోరి కేతువుపగంగొనివిష్ణుపదంబుముట్టియిం ।
పలరన నేకరూపములనర్కునిఁగప్పెననంబురంబునం ।
దలరుసురత్న సౌధశిఖరాళినటత్సుట కేతుజాతముల్ ॥ ౪॥
- కం॥ చందురుడందుల మేడల! సందులఁజనుచుండి కావ్యసంగీతకళల్ ।
సుందరులవలనవినితా! జెంచెఁగఁగానిధియనంబ్రసిద్ధిధరిత్రన్ ॥ ౫॥
- చ॥ లలితజలార్ధ్యయంత్రైర్ముగులంబసపాడిగ ధూపఘామకుం ।
తలములఁగేతుహస్తకలనన్నగఁరేందరవిప్పి సామ్యులం ।
దళియలనుంచెఁబ్రోవులుగ నాఁబాలుపౌనవరత్న రాసుల ।
న్విలసిలుకాంచ నాంచితవణిగ్విపణీరమణీయహట్టముల్ ॥ ౬॥
- చ॥ జిలుగుక డానివన్నియలఁజెన్నగునున్నత సౌధవీధివే ।
డ్డలశశికాంతజాలములడగ్గరిసారెకుఁదొంగిచూచుక ।
న్నెలముఖలక్ష్మీకిన్ సురధునీవికచాబ్జములూడెగానినో ।
లలినవిదుర్యశంబళికులచ్చలనన్వసీయింప నేటికిన్ ॥ ౭॥
- కం॥ శ్రుతిముఖ్యసకలవిద్యల! గ్రతుసద్వ్రతజపతపఃపరంపరనచటన్ ।
శతభృతిస్సృజియించెనరా! కృతులుగననఁదనరుదురుపురిన్ విప్రవరుల్ ॥ ౮॥
- కం॥ మారులువరరూపమునఁగు! మ్హారులుదోశ్యక్తి, భూతిమహిమంబునఁగా ।
మారులు, దానమునరవికు! మారులు, వఱులుదురురాకునూరులువీటన్ ॥ ౯॥
- కం॥ ఆర్యసుతులగుచునచటన! హార్యసమానధనరాసులార్జింపుచున ।
య్యార్యపతిహితసములుమీ! హార్యులుదనరుదురకుంతౌదార్యములన్ ॥ ౧౦॥
- కం॥ హలరేఖలులక్ష్మీకర! విలసనములుబహులభద్రవిభ్రమగతులుం ।
గలిగిహరిచరణసదృశత! నలరుదురలఘుబల మొప్పనప్పరికూద్రుల్ ॥ ౧౧॥
- తే॥ గీ॥ బలవదుత్తుంగరూపవైభవమతిస్థి! రాభరణలీలతగండ్రోభితరుచి ।
శ్రితఘనాళినదావనశ్రీయుఁగలిగి! పాలుచుభూభృన్నిభంబులప్పరినిభములు ॥ ౧౨॥

చ॥ స్థిరతరరాజమాళిహితశేవకులంబునకెల్లగల్గగా!

హరిణములాదిదుర్గములనాయతసత్కరణాప్తి నుండిన.

త్వరచితసారయోగగతి నాయుజయంబొనగూడవీటిలో.

నరయననంతవర్ణకములైహయలైబహుతకబ్రవర్తిలున్॥ 23॥

క॥ ఘనచక్రఘటనసంపదఁదనరిప్రభాతంబులట్లధరణీశులరీ!

తనివిలసిల్లుఁబురవరంబునఁగాంచనరత్నదీప్తములగురథంబుల్॥ 24॥

సీ॥ సంగీతనృత్యకౌశలము మెచ్చుటఁబలెగాయన్నటీకైశికములునిమిరి!

దంపతీప్రణయవాదములుదీర్పఁబలెవేకువలసౌధగవాక్షకోటిదూతి!

స్వపథశ్రమంపునీర్వట్టుచేఁబలెరతిత్రాంతాంగనాస్యఘృజులమాని!

సాంకవమృగమదచంద్రసౌరభములుగైకొనంగఁబలెనంగల్గమెలఁగి॥

తే॥ గీ॥ పురతురంగమగమనచాతురికినోడి! వింతసిగ్గునఁదనయెక్కిరింతవడిగ!

నడవమినంగజడనగునడకలడర! నందొలయుచుండుమలయమందానిలుండు॥ 25॥

సీ॥ ఆమితరసప్రాధినలరెడిసరసులనెనయుటవలనఁబద్మినులనంగ!

లలితబంధవిశేషములమహాభోగులఁదనుపుటవలనభోగినులనంగ!

ఘనతరాగములఁబెనెసిపల్లవతాభగరిమఁదాల్చుటఁగలకంతులనంగ!

తజ్జలువినుతింపఁదగువెలలందుచుమనుటచేసుచుచిరమణులనంగ!

తే॥ గీ॥ బ్రబలితతమంజూనాస్యవిభ్రమసమృద్ధి! లలరఁబ్రతిభరతరహస్యములనువలఁతు!

లగుచురంభాదులజయించుసాగసునఁబురి! వటులుచుంచురువారసుందరులుబలిరె॥ 26॥

సీ॥ రమణియెత్తులకేమిరతికల్పచయమిమ్మువలదందునిడుదురేవచ్చినపుడ!

వెలయనీపుష్పాప్తివేళఁదెల్పుముతావులంటిచూచినదోచునడుగనేల!

దిలకింపుమెలతామరలదండనొసఁగుమునెనొప్పఁగావలసిననుగొనుము!

విలువఁజేకొనియెదనలరుబంతులనిమ్ముచనుబంతులిప్పుడుడంటిననుగందు॥

తే॥ గీ॥ ననుచునక్కొక్తిచనవలననుచువేడ్కఁదమ్మునలరమ్ముమేటిచైదమ్ములఁగని!

సరసతలుచూపువిటులకుసరములిడుచు! బుష్పలావికలుందరప్పరమునందు॥ 27॥

మ॥ సురసాంచద్దనపుష్పపూరితములైసాంపొందిదృష్టాండజో!

త్కరసంచారపటుత్వముల్లిగిరంగద్భ్రంగసంగీతము!

ల్వజలకసారససౌరభానిలసదాభంగాగమంబుల్గల్గ!

బురినుద్యానములుకసరోవరములుకబొల్చుకసమత్వంబునక॥

శా॥ ఏతాద్భుష్టహాసీయసంపదలపుట్టితైశుభస్థానమే!

హృతనీవనవరత్నకీలితవతంసంబైనయాపోలివి!

ఖ్యాతింజెందగ నేలుచుండుగుణరత్నాంభోధిశస్త్రంజయుం!

డాతండాతతశాతపేతిపవిత్రారాతివీరాద్రియే॥

• 2౯॥

సీ॥ తనయశోనల్పకల్పనగాటవికింబయోభృత్పథంబొకపరభృతముగాఁగఁ!

దనప్రతాపమహాజ్వలనకీలములకర్కశింబంబువిన్దుళింగంబుగాఁగఁ!

దనజయలక్ష్మీనితంబినికభిలదిగ్వలభులువిహరణస్థలులుగాఁగఁగఁ!

దననిరంతరదానధారానదికిసాగరములగర్భజలాశయములుగాఁగఁ!

తే॥ గీ॥ తనవినిర్మలచరితనుధానరోంతరమునకజ్జభవాండభాండములుపుండ!

రీకముకులాళిగాఁగవర్తిలుధనుర్నిధానమృత్యుంజయుండుశస్త్రంజయుండు! ౩౦॥

ప॥ మఱియునీసమస్తపశ్రస్తనిస్తులామేయసుగుణవిస్తారుండగుశస్త్రంజయుండు
నిఖిలాకావీలాసినీకర్ణమండితమండనాయమానకుండలీకృతకీర్తిలతాశ్రాంతవిశ్రాణనపల్ల
వసల్లలితోల్లాససకలభూతదయాకుసుమగుళుచ్చుండును, నిరంకుశప్రతిభాప్రభావిభాసి
తుండును, కదనక్షోణీసదనసమదహృదయవైరివీరవారప్రహారకారప్రచారావార్య
ధైర్యశౌర్యవీర్యధుర్యుండు నుబ్రచుండాఖండకోదండవిద్యాపండప్రశౌండప్రజ్ఞానధురం
ధుండును, ధీరోదాత్తఘనధరాధురండును, నయి తనకప్పృథ్విషానపురవరంబురాజధాని
గారాజలరాజరాజానుంబోతదేజోవిరాజమానుండై సకలకువలయుంబవక్రవిక్రమంబున
నేకచక్రంబుగఁబరిపాలింపుచుండె॥

౩౧॥

కం॥ ఆరాజజిఖామణికిఁగు! మారుండుకుమారసదృశమానితవీరోగి!

దారుండుమఖనృజాఖ్య! హృదమణుండలరుచుండుసద్గుణనిధియై॥

౩౨॥

సీ॥ సరసిజాతుండవోతెనిరితోనెనలరిభర్తనిభంగినార్యానుకూలుండగుచు!

గంధర్వరీతిజక్తినిరూపుచాల్చియబ్బునిమాడ్కిగురుకళాపూర్ణుండగుచు!

సరమేష్ఠీకలిమంజుభాషాస్యందైసరిల్పతిపోల్కెనిమ్మస్వభావుండగుచు!

సూర్యనిపగిదిదేజోమహత్త్వముఁగాంచిగునునైవిదిదానకలెతుండగుచు॥

తే॥ గీ॥ నాగమార్గమైవివిధాస్త్రశస్త్ర! వేదియైపంపనీప్రణీతుండగుచు!

నమరుసగుధకభోగనుహవిధన! చీవిభుండుమఖప్రభావిభుండు॥

౩౩॥

ఉ॥ ఆవిభుమోముసాంపురగనియద్భుతమందుచక్షిణుడయ్యుడదా॥

జావకనైల్యమొందితగఁజుద్రుడుదూరపదంబుఁజెందఁగన్॥

భూవణాడింతయున్విసుచుభంగమునొందినమామఁడేర్చవే॥

భూవరుఁజేరియందమునఁబోలకనంగతనొందెనిదరన్॥

౧౪॥

ప॥ మఱియునతండునారాయణాంశసంభూతుండగుటంజేసివీచీతుండునసమప్ర
జ్ఞా సమేతుండునుంగావునజనకునసుజ్ఞయావరాజ్యాభిషిక్తుండై, నల, నృగ, సగర, భగీ
రథ, దుందుమార, సుహోతృ, మాంధాతృ, శ్రీరామాదులకరణి ధరణీభరణదత్తుండై,
దీనాలాపంబులుశరణాగతకాత్రవముఖంబులయంద, వక్రభావంబులధిజ్యౌశరాససంబుల
యంద, దృఢబంధంబులుసురతంబులయంద, కుటిలనటనంబులువేశ్యాజనంబులయంద,
సదాపత్నాప్రిచేమొఱవెట్టుటతరుణీమంజీరంబులయంద, మదాంధత్వంబునందిరుఁగుట
కరిఘటలయంద, పరుషదండంబువలనఁజక్రప్రకంపంబులువాడముటకులాలకృత్యంబుల
యంద, సమస్తమస్తుసంపదలందోచుటలీలాదర్పణంబులయంద, షాంసులాత్వంబునని
యంద, చెన్నొందుచుండె, దనధర్మంబునకభావంబును, దనదానంబునకప్రమాణతయుఁ,
దనక్రోధంబునకస్థిరత్వంబును, దనవిక్రమంబునకసహ్యతయు, దనయశంబునకతివ్యా
సంగవ్యాప్తియుఁ, దనగుణంబులకత్యాశాప్రవృత్తియుఁ, దనలేమికిలేమియుండవులంజేసి
యఖండసామ్రాజ్యధుర్యుండై, మహావీరుండయ్యునుబరలోకకభాభీరుండై, కామార్థప
రుండయ్యునువిమలధర్మప్రకాశుండై, యనేకపరిజనపరివృతుండయ్యునునేకధనుస్సహ
యుండై, భూమండలంబున నెల్లెడనిరంతరపయోధాకౌసారంబులుజలధరంబులందుంబో
లెధేనువులందును, ననంతకళ్యాణాలంకరణంబులుజనశరీరంబులందునుంబోలెగృహంబు
లయందును, సంపూర్ణఫలవిలాసంబులారామంబులందుంబోలెసస్యంబులందును, నపరి
మితామోదంబులుసృక్చందనాదులందుంబోలె సకలప్రాణిచయంబునందుంగలిగి విలసిల్లు
ధర్మపరిశీలనంబునంబ్రజాసాలనంబుఁగావింపుచుండ॥

౧౫॥

మత్తకోకిల॥ అంతభూరమణీధృతాభినవారుణాంశుకరూపసం॥

క్రాంతపల్లవకాంతిదంతురకాననాంతమనంతమో॥

హంతరంగవధూనితాంతదృగంతకాంతలతాంతసం॥

క్రాంతిభృంగలతానిశాంతముబల్వసంతముభాసిలెన్॥

౧౬॥

చ॥ శ్రుతిహితవాక్యముల్ బలుకుచున్ ద్విజపాళిమెలంగఁగళిప॥

ర్వతశుభ వేదులందుఁబ్రసవర్తునిసాత్మవివాహవేళను॥

న్నతలతికామహీజమిధునంబులమైనతరేతరంబుదా॥

రతనిడుముత్తియంపుతలఁబొలనజాలక రాజిరాజితె॥

౧౭॥

చ॥ ఎలయుచుఁదేటిమొత్తఁపు మొయిల్పయిఁగప్పిరవంజొనర్పఁగో॥

యిలనువానకోయిలలుపాచ్చఁగనచ్చఁపుఁబూవుఁదేసెనో॥

నలుగురియన్వనానిలమునంగొమరొప్పఁజలింఁచెగొమ్మెఱుం॥

గులగతిఁదియ్యమావియెలగున్నలఁగొందలిరాకుకొంపముల్॥

౧౮॥

మ॥ వనరాశ్యద్గతఁ ఘనముల్ వనరమావజ్రప్రభారమ్యమం॥

డనరోచుల్ మధుపప్రతానమధుపానప్రక్రియాఠాప్యసా॥

త్రనికాయంబులుచైత్రరాత్రిముఖనిర్వృత్తైరకల్పవల్లికా॥

వనితాంచద్దరహాసముల్ సితసుమద్రాతంబులొప్పెన్ వనిన్॥

౧౯॥

చ॥ చివురుఁగటారుటావియలసింగిణులుందలిరాకుబాకులు॥

నవవలిశింజినుల్ సుమపరాగమున న్మెఱుంగక్కఁజేసిమా॥

ధన్వఁడనుఁగైనమారునకుఁదానొనఁగూర్చినయస్త్రకాలల॥

ట్లవిరళలీలనొప్పెవనినంచితమంబునికుంజపుంజముల్॥

౨౦॥

చ॥ కొలఁకులఁదేలితేలితొవగుంపులకంపులసోలిసోలిమా॥

కులవయ్యకాలివ్రాలిసుమగుచ్చుసుగంధముఁగ్రోలికొల్పితి॥

వలగమిఁగ్రాలికాలితరుపజ్జులనీడలఁదాళితాళిమే॥

ల్నిలుకడనీచెనామనివనీతలశీతలవాతపోతముల్॥

౨౧॥

కం॥ అలినీకుటుంబినులకున్ లఱినీరఁపుబొమ్మరిండ్లతికాపాంచా॥

లులనవపుష్పద్ధమవేళలననరమతేనెవిందులనుగావించెన్॥

౨౨॥

కం॥ ఐసుపతితానగుటనునల॥ వసుపతిమైత్రికిఁదదాశవఱతనవిభా॥

వసుఁడుత్తరంపుఁద్రోవను॥ మసలెన్ దనమిత్రభావమహిమచలిర్పన్॥

౨౩॥

తే॥ గీ॥ విరహితతిమిదదండెత్తుమరునివిజయ॥ కాహళులధంగి మొరసెఁబికవ్రజంబు॥

లమఁగోరకములుఁగింశుకములుఁగాన॥ నస్త్రీస్త్రీలకెంపులనత్తులనఁగ॥

౨౪॥

సీ॥ నవరసామోదంబునవరించె నెయ్యదితరులయందును నతరులయందు॥

నుమనోవికాసంబునమకూర్చె నెయ్యదిశ్యామలందును నవశ్యామలందు॥

మధుసరాగసమృద్ధిమననిచ్చె నెయ్యదితఘ్నలందును లతాంతఘ్నలందు॥

లలితకుంకుమపత్రకలనమెయ్యదినించె గొమ్మలందలమావికొమ్మలందు॥

తే॥ గీ॥ నట్టిసురభికిసురభివిఖ్యాతిగలుగుట రిదియే సత్ఫలములు ద్విజావళులకు॥

బాలగణికలకునవినపల్లవాప్తి॥ లలితబ్రసవయుక్తిచంద్రియాదులకునొసంగ॥

౯౫॥

లయవిభాతి.

తల్లతల్లని మెఱుంగల రెనలరులనుగలికలనుజలజలనివఱదలుగి బలుమధువువాతెక॥

గిరికిలనికలికిచిలుకలపలుకులులిసెనలబలములలికులములనుగలయంబోలుపాతెక॥

ఫలరసములులిచిలతికలకొనలంబోలిచెగలగలమనుచుబరిణతప్రదక్షములిలరాతెక॥

జెలువులకుఁ జెలులకునువలపు తెదపెలసెగలకలరుతులఁగొలకులను నెలకొనియెనంచల్॥

సీ॥ తరులలోఁ దీనపందిరులలోవిరులమంజులలోమకరందర్పురులుగ్రోలి॥

గములైతనర్చిపూగములపైదగిపరాగములుదైకొనిసురాగములమించి॥

చెలువొందుగుడ్డమావులయందుఁదలిరుగ్రోవులయంచునలతావులఁబెనంగి॥

స్ఫుటములైకలితవిష్కృటములైత్రితపుష్పపుటములైఘనఘనీతటములరసి॥

తే॥ గీ॥ తమినిమొగపెంటిపిల్లతండములుఁగలసిగలశిరంబులఁబూదే నెగప్పికొనఁగఁ॥

గొనగరులువిప్పియపుడుర్ముమ్మనుచుఁబోవలబొంబలొదలిడికొదమతుమ్మెదలుమెదలు॥

మ॥ కలితాశోకలతాంతదీపరుచిరంగత్కంజగేహంబులోఁ॥

గలకంతితతిరాగవీక్షణముసొకకదార్పణగాదక్షిణా॥

నిలుడల్లనఁదావులంటుకొనునోనీరంగమాధ్వరస॥

చ్చలః॥ రోద్ధములైవడంకిరిలవాసంతీలతాబాలికల్॥

౯౬॥

మ॥ ననరంగంబులపైదమాలవృత్తినేపథ్యంబులొప్పించి॥

స్వనగీతంబులతోమరున్నటుఁడులొస్యప్రాధిసేర్పంగు॥

శ్మశుకేర్దిస్సచువల్లిపాత్రములగుంపాడన్వసంప్రభుం॥

డనుకంపామతిమెచ్చియిచ్చెఁగునుమప్రాచిన్మణిగొనులక॥

౯౭॥

లయగ్రాహి.

చందనమహీగుహములందుఁ బెనగొన్నగురువిందనుదీవియలపందిరులలోఁబెం
పొందివిరవాజిపువుగందవడిలేచిననుమందమలయానిలునిఁజెందుపెనుతావిన్.
గ్రందుకొనిఘమ్మరనుచుందనరుపూబొదలసంగుల మెలంగిబలుచందములేమా!
కందసుమబృందమకరందరసబింపుదులవిందులుగఁగ్రోలెనుమిళిందతతులెల్ల॥౧౦౦॥

సీ॥ మునుమాపు నులివిచ్చుబొండుమల్లెలుసోగఁకొమ్మడినెరతావిఁగ్రమ్మరింప!
నునుజిగురాకుపాన్మలవిరిపరుపుల నెనగునేలకి పొదరిండ్లఁజొచ్చి!
మఘరసీఘరసాత్త మదమాంద్యమునఁబునఁపునరుసగూహనంబునమీటారి!
వలిచన్నుఁగవలరుంబున నాటననఁటులకపురంపుఁబొడిఁజిమ్మకమ్మతెమ్మె॥
తే॥ గీ॥ రలునితాంతోపరతిపరిశ్రమసుముద్ధకమ్రగల్గితలస్వేదకణికలార్పఁ!
బతులయొడఁగూర్చునతులురేపకడఁదెలసిరలఘునిఘ్నటశుకపికలకలముల॥౧౦౧॥

వ॥ ఇట్లుసకలజగదామోదకరవిలాసభాసురంబులగునసంతవాసరంబులు జరుగు
చుండనఖండసౌందర్యధుర్యతామకరధ్వజిందగుమఖప్రజాండుపుడమింబాలింపుచుండె॥

క॥ అనిమార్కండేయమహామునిక్రోష్టికిఁజెప్పినట్లుముదమునఁబఱ్ఱు!
ల్వీనుపించిననపుడాజైమినియవ్వలికథనుఁబేర్చి మెయినడుగుటయున్॥ ౧౦౨॥

చ॥ సురగిరిధీరధీరచిత్రశోభితదివ్యకలాప్రసంగసం
గరజయశూరనూరిజనకల్పకపాదపపాదసావనా!
చరచరమార్గసారగురుసన్మయచిన్మయసాక్షిభాస్వరా!
స్వరసరిభావభావభవసంహరస్సంహితసంహతిస్తుతా॥ ౧౦౩॥

క॥ ప్రేమాస్పదవరకామాకామాంతకయంతకాంతకాకాంతియశో!
ధామాధామవిజితరిపుభీమాభీనుబలయోధభీమస్తోమా॥ ౧౦౪॥

సంచితామరము.

మలీమసప్రణాళభాసమానితాత్తిధీరసా!
విలాసమానసప్రకాశవిశ్వకృష్ణయారసా!
కలాదసత్కళాకలాపకావ్యకింజఖంజనా!
పలాళభంజనస్రతాపభక్తచిత్తరంజనా॥ ౧౦౫॥

మాలినీ.

నిరుపమగుణజాలానిర్మలానందలోలా।
 సురుచిరశుభలీలాశోభితాత్మైకమేలా।
 స్మరహరవరభేలాసంవిదామేయశీలా।
 సురమునిపరిపాలాక్షులిస్పృష్టాదిమూలా॥

౧౦౭॥

గద్య.

ఇదిశ్రీమదిమ్మానేన్యన్వయపయఃపారావారరాకాసుధాకరానవరతదేవబ్రాహ్మ
 ణపూజావిధేయదిగంతరాక్రాంతయశఃపరిపూరితశ్రీబాసనార్యపాత్రవీరే
 శలింగనామకపుత్రశ్రీమద్దోరమణచరణారవిందామందమకరంద
 పానతుందిలేందిదిరాయమాణశ్రీదక్షిణామూర్తిరామజోగి
 గురుప్రసాదసమాసాదితసంస్కృతాంధ్రభాషాచతు
 రకవితావితానానూనవైభవబుధజనవిరాజ
 మానశరభలింగాభిధానప్రణీతంబైన
 యలంకారచంద్రోదయంబును
 మహాప్రబంధంబునందుఁ
 బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

శ్రీ మఖప్రజ చరిత్రంబను నామాంతరము గల

అలంకారచంద్రోదయము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క॥ శ్రీరమ్యగుణాభరణానారాయణపాణవరణనతజనవిస్తా।

రారాధితనిత్యదయాంకూరామృగయాపురీశగురుగుణవేశా॥

౧॥

తే॥ గీ॥ అవధరింపుముముసుమృకండావృత్తజండు॥క్రోశి కేటిఁగించినట్లుసద్దోషినమరు।

జైమినికి నెమ్మనముగడుసంతసిల్లె॥బక్షిరాజంబులిట్లు చెప్పందొడంగె॥

౨॥

వ॥ అంతనొక్కనాడుమఖప్రజాండుపురోహితామాత్యబంధుమిత్రాదిపరిజనసమే
తుండైజనకునన్నిధానంబుననిండోలగంబునఁగొలువైయిందుసమయంబున॥

౩॥

సీ॥ ఉదయించురవిమించుదలించుజగిమించునొడలితోముడిచినజడలతోడ॥

సరసీరుహముఁగేరుకరమునమీరుదండంబుతోనూర్ధ్వపుండ్రంబుతోడ॥

బంగారుజిగిసారుపొంగారుకుండలద్యుతులతోశృతివాక్యతతులతోడ॥

దెలిజందెములపొండికలఁజెందునక్షమాలికలతోనరుణశాటికలతోడ॥

తే॥ గీ॥ సలితామలజలకమండలువుతోడ॥దంబుమీటినకృష్ణాజనంబుతోడ॥

దనరనరుదంచెగాలవమునివరేణ్యుడ౯వృత్తంబొకటివెంటనరుగుదేర॥

౪॥

శా॥ ఆరీతింజనుదెంచియమ్మనివరుండస్తోకచామికర॥

స్ఫూరోదారకవాటగారుడరుచివ్యాకీర్ణరాణ్మందిర॥

ద్వారంబున్నతరోహణాద్రుకటకోదంచన్మహాగహ్వరా॥

కారంబుధతనీరముగడచిరాఁగాఁబార్శ్వభాగంబునకా॥

౫॥

సీ॥ కరదీప్తికనకకంకణకలక్ష్మణముతోరమణీమణులుచూమరములుపీవఁ

జరణనూపురములసాలభంజికలట్లుశరణాగతనతారివరులుదోఁపఁ

సామంతభూషామణీమయూఖములుసంధ్యారశాతపములనవఘుళింపఁ

వివిధవేదాగమవిదులగువిశ్వజనులుశ్రుతిస్త్రుత్యర్థములనుదెలుప॥

తే॥ గీ॥ హరకుండలమకుటకేయూరకటకమణులుదీప్తిపంగులశైలమధ్యమేరు॥

వనఁగసభికులనడుమసింహాసనస్థుఁడగుచుఁగొలుపున్నశస్త్రంజయన్మృతగనియె॥-॥

కం॥ కనుఁగొనిఘనమగుముంగిటఁగనదిందూపలనిబద్ధకక్ష్యాంతరసీ॥

మనుబ్రతిబింబితమైనిజిత్రసురువిదనరమునియవనిధవుదరికరిగె॥

కం॥ వచ్చినమునిఁగనియెదురుగనచ్చిప్రజామంజూనర్చివరభక్తివయం॥

బచ్చుపడనర్ఘ్యసాద్యములిచ్చినుఖాసీనుఁజేసివృషవగుండనియె॥

ఉ॥ ఓమునినాధభూరిసుకృతోపయమీసుతశిష్యకోటికిక॥

నేమమె? వహ్నులుకృత్రువిశేషములునివ్వలసిల్లినే?ఫల॥

స్తోమముతోడనాశ్రమవసుంధరభూరుహవన్యశాలిగో॥

ధూమములుండునే?వ్రతవిఘ్నగునే?విగతాంతరాయతే॥

కం॥ మీరుమహాత్ములరక్షకులారారయమీదర్శనముభుభాస్వదముగదా॥

మీరాకవలనఁబావనమైరాజితమన్నివాసమమలచరితా॥

కం॥ అనివినుతించినజనపతి॥కనియెమునీంద్రుండుసూపరాగ్రణియుష్మ॥

ద్వనధర్మసాలనంబునననిశముసకలంబుభద్రమయ్యెడువనినె॥

ఉ॥ మానవనాధుఁడిట్లనియెమానివరేణ్యభవన్మనోరథం॥

బేనొనఁగూర్తుమీరిచటికేమికతంబుననేగుజెంచి నా॥

రానతియిండుశీఘ్రముగనన్నదురంగవతంసమున్నహీ॥

జానికెఁజేతఁజూపిమునిసత్తముఁడిట్లనిపల్కెవెండియేక॥

మ॥ వినుముర్వీవరయజ్ఞమేనొకటిఁగావింపంగసీక్షింపుచో॥

దనుజుల్కూందరుసింహసూకరమృగాదవ్యామ్రురూపంబులక॥

ఘనమాయాగతివచ్చిపాచ్చిమఘవిఘ్నంబాచరింపందా॥

హననోద్యుక్తుడనయ్యుమత్తపమువమ్మానంచులోనెంచుచుక॥

కం॥ కొండొక పెరవూహింపుచు! నుండగ మఘశాలి కాంతకోజ్జ్వలహోమా!

ఖండంబగుకుండములో! నుండి మహోద్బంధ తేజ మొక్క హయంబుకొ॥

౧౪॥

తే॥ గీ॥ యజ్ఞపురుషుండుగొనివచ్చియాతడనియె! నోయిమునివర్షయీతురగోత్తమంబు!

నలమఖవ్రజానకొ సంగమతడనునీడు! సవమునిర్వఘ్నముగఁ జేయఁజాలు నెలమి॥

౧౫॥

ప॥ మఱియునీయుత్తమాశ్వం బధికబలసంపన్నంబేక రాత్ర్యంబునంజతుస్సముద్రముద్రితవసుంధరావలయంబునం గ్రుమ్మరివచ్చునితరలోకగమనంబును గగనయానంబునుం గలిగియాహవజయంబొనఁగూర్చునిదియునుంగాక గరుడునియంశంబునంబ్రభవించినయీతురంగరత్నంబునీమఖవ్రజాండువక్త్రుని తరులెక్కంజాలరతండు దుష్టనిగ్రహశిష్టపరిపాలసార్థంబునకైతజ్జనకతపోమహిమంబునంజేసిశ్రీమన్నారాయణుండేతద్రూపంబునవతరించినమహామహండును, సర్వభూతాంతర్యామ్రుండుఁగావునవాసుదేవుండును, సచ్చిద్రూపుండుఁగావునఁబ్రహ్మధ్వజుంధరుండును, మఖవ్రజసంరక్షకుండుఁగావునమఖవ్రజనామండునైవెలుంగుచున్న వాడమ్మహాత్ముండు భవన్తఖరక్షణంబుఁగావింపనోవుఁగాననవిధింబాచరింపుమని యెఱింగించియుచ్చగి భట్టారకుండంతర్ని తుండగుటయునవిస్తయహర్షంబుతోనీయశ్వరత్నంబుఁదోడ్కొనిభవత్సముఖంబునకరుదెంచితింఁగావున, నశేంద్రా? నీనందనుండిక్కార్యనిర్వహణంబు నేయుటకైజన్మించిన శ్రీమన్నారాయణుండుగానికేవలనరమాత్మండుగాఁడస్తదియమఘరక్షణంబుననద్దివ్యతేజానకులగ్గుననపలికిననాశస్త్రంజయభూభుజాండట్ల కాకయనియత్యంతసంతుష్టాంతరంగుండై నిజనందనుదిలకించి నీమమనివర్యనియభీషితుంబుడీర్చుటయవశ్యకర్తవ్యంబుగావున॥

౧౬॥

కం॥ మున్నలవిశావమిత్తుని! జన్మమురక్షించురామచంద్రునిగతిని!

జన్మంబుఁగాచిసుజనో! ద్యన్నతైకైకొనుముశోభితనయా తనయా॥

౧౭॥

ఉ॥ వీరుమహాత్ములార్యులువివేకవరిఘ్నబుసత్తపోనిఘ్నం!

కారుణికోత్తమలోమునులొఁగావునవీరలయజ్ఞరక్షకై!

ధీరతనేగిదానవులందీవ్రశరంబులగెల్చివిక్రమో!

దారతఁజెందిదీవెనలనందెరుమునరమ్మునావుడుకొ॥

౧౮॥

కం॥ మునిఁదొలుతననిచిపిమ్మట! జననాయకనందనుండుజనకాజ్ఞనుఁగై!

కొనివల్లెయనియపుడ! మునియాశ్రమమునకునరుగముదితహృదయుఁడై॥

౧౯॥

సీ॥ పసఁగుల్కుపసిఁడికొమ్మిసిమిపాగధరించిడంబుమీఱినకత్తశంబుఁదొడిగి;

కానునజిలుఁగుచెంగావికానెబిగించికభుకుబంగరునూరెమొలఘటించి।

కురువిందచూడమొకొఱలుకేడెముపచ్చపఱుజావాలనుగట్టిపైనమర్చి।

దుగదొనల్ భుజములఁదగిలించినిగనిగన్నీలంపుసింగిణికేలఁబూని।

తే॥ గీ॥ చరణములగండపెండెరఁపురుచిగప్పఁగరతలంబునవీరకంకణముమొలుయ।

వీరరసమిట్లుమూర్తీభవించెననఁగ।నమరెగమనోద్యమమునఁదేజముతలిర్ప॥ ౨౦॥

సీ॥ హరుమంజుపనులపక్కెరపైనిసాంపారపారసీకల్పుపట్టుపల్లమమర।

జిగిపెంపురతనంపుమొగపట్టమొలుఁగొప్పగొప్పతల్కులపొగగొనముమీఱ।

దుగవంకనకలంకమగునంకవన్నెలుపన్నెలుగుల్కుమువ్వసరులెసఁగ।

శిరమునఁబీతకుంచెతురాయిపాలుపొందపొందఘృపాదనూపురములడర।

తే॥ గీ॥ ఖడ్గఘేటకతూణశార్దములనుభయపార్శ్వములనొక్కసాహిణిబన్నియనుప।

మునివరానీతధవళాశ్వమునునరేంద్రుఁడెక్కెనుచ్చైశ్రవమునెక్కునిందుర్రపగిది॥౨౧॥

కం॥ వందిజనంబందందన।మందగతినోయరాజమార్గంబుననా।

నందముతోముందరభటబృందముతనుఁగొలువనగువెలువడియంతె॥ ౨౨॥

చం॥ క్షీతిపతిమెల్లనకదఱుచేసిననత్తురగోత్రమంబతి।

ద్రుతగతియొచలచ్చపలరూపునఁజాపవిముక్తమార్గణా।

కృతిమడువీధిఁబర్వెడుఖగేంద్రమురీతిమరుత్తరశ్చర।

తీవ్రఘనఖండమట్లుబఱచెకెఱురజోరురజోవృతాధ్యమై॥ ౨౩॥

పంచచామరం॥ ఘృశంఘృళాయమానకంతఘంటికావిరావమై।

ఝృశంఝృశంనినాదపాదసక్తనూపురాఢ్యమై।

ధృశధృశత్కృతాటికాగ్రధాతకేసరాఘమై।

హళాహళిక్సహారవేగమత్తురంగమేగఁగె॥ ౨౪॥

కం॥ పుతపల్లితరేచితధో।రితకాస్కందితములనెడుపృథుగతులసమం।

చితచతురతనయ్యశ్వము।నతిదూరముఁబఱపి నెమ్మిరుగుచు నెడుటె॥ ౨౫॥

మ॥ అచలాభర్తగనెఁమునిప్రకరదత్తానర్ఘదేవార్ఘ్యతో।

యచిరాసేచనలబ్ధపుణ్యఫలశంకాపాదిశుంభత్ఫల।

ప్రచురానమృనవామృకప్రమవిటప్రభ్రామ్యత్సుకానీకస।

ద్వచనాశీప్రకటీకృతార్థనిగమాంతంబాశ్రిమోపాంతము॥ ౨౬॥

కా॥ అంతేవాసికృతాగమాంతపతనంబారబ్ధదేవార్చనా॥

త్యంతోద్గీర్ణసహస్రనామకమునిత్యాజ్యాదిహోమక్రియా॥

సంతుష్టోజ్వలనంబుశీఘ్రులతత్యామాకనీవారసం॥

క్రాంతంబైకనుపట్టెగాలవముసంప్రస్థానమాశ్లేనికై॥

౨౭॥

ము॥ ఆలంకారగంజిపురాకుపెన్దెడలతోనాదీర్ఘశాఖాభుజం॥

చలచంచత్కలికాక్షమాలికలతోసారంగగానాగమం॥

బులతోబుప్పొడిబూదెతోదరువరంబులహానిసమాటమం॥

దూసపాధోలవవర్ధితంబులగుటకాద్రూప్యముకాదాల్చెనా॥

౨౮॥

కి॥ చుంచితశుకశిశుకబిడా॥లంబుతరత్నప్రబోధాలితసారం॥

గంబాద్యుతభుజగమయూగంబగుచుండదాశ్రమంబురాజిలెనరుదై॥

౨౯॥

సీ॥ హరిణశాబములుజిహ్వపల్లవములచేమునికుమారులపదంబులుస్పృశింపఁ

గ్రతుశాలికావినిర్గతహోమధూమనుభిభ్రాంతిగనిమయూరంబులాడఁ

ఘనవాయుఘోఘముల్వవభూతబల్బర్థముక్తాన్నకబళముబూర్గిమోసవఁ

స్థండిలన్యస్తకాషాయంపుమడతలనెతిదుప్పిల్లలునిదురఁబోవఁ

తే॥ గీ॥ ఫలసమిత్తశకుముమాదిభరితమనుప॥మాంబుపూరితపద్మాకరంబునగుచుఁ

దనరినతదాశ్రమముఁజొచ్చెఘరణివిభుఁడు॥సంభ్రమాశ్చర్యములుమదిసందడింప॥౩౦॥

కం॥ మ్రోలఁగనుంగొనియెనుజన॥పాలుండనపాయనియమపరిణతమేధుక॥

పాలితసాధుసుబోధుక॥గాలవమునినాధుసామగానసనాధుక॥

౩౧॥

చం॥ కనితురగంబుడిగికుతుకంబుననద్ధరణీశుడత్తపా॥

ధనునకుండత్సమీపగతతాపసకోటికిభక్తియుక్తివం॥

దనమొనరింపస్వస్తివచనంబులదీవెనలిచ్చియంచితా॥

సనమొసంగకొననించివిలసద్వివరయంబునవారికిట్లనుక॥

౩౨॥

ఉ॥ మీరుమహానుభావులరుమీమహిమంబులగణ్యముల్లపఁ

పారగులారలోకసుతపావనభవ్యచరిత్రులారమీ॥

భూరికృపాకటాక్షపరిపూర్ణతగల్గుటచేభవత్పదాం॥

భోరుహసన్నిధానమునుబొందితిధన్యుడనైతి నెంతయుక॥

౩౩॥

ఉ॥ నావుడురాకుమారువచనంబులకమ్మునిసంతసింపుచున్ |
 దావచియించెనిమ్మధుదినంబులుసర్వమగుక్రియార్హమున్ |
 గావునసర్వతోముఖమఖండఫలప్రదమాచరించెదన్ |
 త్మౌవర?నీవుతత్త్వేతువుఁగావుమువిఘ్నమువొందకుండఁగన్ || 3౪ ||

క॥ అనినియమించినజనవర | తనయొండటుగాచియొండఁదత్త్వేతువిధిక |
 మ్మునివరుడందీక్షఁగైకొని | ఘనులగుఋత్విజులఁగూడిగావించుతఱిన్ || 35 ||

చ॥ ఒకఁడుమృగేంద్రరూపముననొక్కఁడుబెబ్బలిరూపుఁదాల్చివే |
 తొకఁడురుభల్లకంబుగతినొక్కఁడుభీకరనూకరాకృతిన్ |
 బ్రకటమహాస్వనంబులడరంగనరాశకరాశదీర్ఘదం |
 ప్రికలెసఁగన్దదాశ్రమముఁజేరిరిక్రూరసురారులొక్కఁటన్ || 36 ||

శా॥ ఆరీతికజనుదేరఋత్విజులుశాలాభ్యంతరాగ్నిక్రియా |
 ప్రిరంభంబులుమానిభీతిమెయిఁగంపంబొందనధ్వర్యుడా |
 హారావంబులొనర్పఁగావెఱవకుండంచుకరణోద్యుక్తుడై |
 యారాజన్యకుమారుడయ్యెడనవార్యంబైనశౌర్యంబునన్ || 37 ||

చ॥ తురగమునెక్కిచాపమునఁచూపులనేపునఁగూర్చిఁదైర్యవి |
 స్ఫురదురులక్ష్యలాఘవవిశుద్ధులెసంగఁదొలంగకామహా |
 సురకుహనావిడంబుమతిసూక్ష్మజవమ్మునవమ్ముగాగని |
 ఘరశరజాలముల్బుఱపుచున్ గవిన్ గొనయంబుమోయఁగన్ || 38 ||

శా॥ త్వేణాఘూర్ణితదిక్తటంబుకుహనాసింహంబుజంభారిదం |
 భోళిస్ఫర్షినఖాంకురంబులఁగరంబున్నగ్ధఁగావించుచున్ |
 న్యాలొలద్రసనారుణాగ్రవిప్రతాస్యంబైమహిజానితైః |
 గీలాడించినజంత్రమట్లుఱకలంఘించెచ్చలొదగ్రతన్ || 39 ||

ఉ॥ కింకదలిర్పనట్లుగమకించినసింగఁపురక్కసుస్మహా |
 హుంకృతిమీరఁగేడెముననొడ్డుచుదక్షిణపాణిచేతన |
 భ్రంకషధాశ్శర్యరుచిరాజిధురీణకృపాణమెత్తియే |
 తాంకకులొండతండుదునుమాడెఁబ్రమత్తదుత్తమాంగమున్ || 40 ||

కం॥ గొబ్బనఁగ్రేళ్ళుఱుకుచుమెయిగబ్బనకున్మృగదంశగణమొలయుంగా।

నబ్బరపుబొబ్బరింతల! బెబ్బలి పొలదిండిదండివిభుపైఁగదనెన్॥

౪౦॥

చం॥ కదసినవారువంబుఁబెడగానుఱికించిమఖప్రజప్రభం।

డొదవినరోషవిస్ఫురణనొక్కవడిన్ సెలవింటనివ్వర।

ప్రదరముఁగూర్చియేసెనుదరంబదరక్షఁగైదురంబుదాకెన।

ఘైదవిదళించిపోభయకృదీక్షణమాకపటంపుఁగ్రోల్పులిన్॥

౪౧॥

కం॥ భల్లక రాక్షసుఁడునుపగ్ర! భల్ల రుణనయనుఁడగుచుభోదనరాఘా.

వల్లభుఁడొకభల్లమునందొల్లఁటియట్ల నెవనిర్జితునిఁగావించెన్॥

౪౨॥

మ॥ శరతుంతక్షురికాదిసాధనవిశేషప్రాధినిట్లానిశా।

చరదోర్దర్శమడంచిమానులుసురల్సంతుష్టులైమెచ్చన।

ధ్వరమున్నాంగముగాఁగఁబ్రోచిముదితస్వాంతంబుతోనుండఘా।

వగుతోమార్కొనెనుక రాసురుఁడుదుర్వాప్తిపారమేపారఁగన్॥

౪౩॥

సీ॥ ఘుర్గురధ్వనులీనఘోషించిసటలుబ్బఁగొమ్ములనశ్వంబుఁగ్రుమ్మిక్రుమ్మి।

వ్రేటుకొలందికివెసనందకందినట్లడరివేటొండెడకరియరిగి।

కుఱుగటనుండికన్యోఱుగించివత్సగాఁదొలఁగియొక్కోచోటనిలిచినిలిచి।

బిరబిరఁబరువైత్తిపెనఁగిపైకొనిడాసిబెదరిపెన్నదలలోనొదిగియొదిగి।

తే॥ గీ॥ గట్టుపుట్టయనకయిట్టట్టఁద్రిష్టలఁ! బెట్టిబెట్టిదంపుముట్టెచిప్ప।

మట్టిబిట్టుజిమ్మిగుట్టననృపుపట్టిఁ! బట్టిచలముఁబట్టికొట్టఁదలఁచి॥

౪౪॥

లయగ్రాహి.

వంచనగత్తిగులఁజంచలమతిన్ బొదలఁగంచెలనుమాటిసముదంచితరవంబున్।

మించియొనరించికడుఁబొంచిమెయిఁబెంచిజడిపించిమఱపించియలయించిబలుతీవిన్।

జించితత్తఁసంచయముఁగుంచితముగాఁగఁబఱపించిసదలించిపెకలించివహుదూరం।

బెంచిమఱలించిబురఁగించికుపించికురించికుదియించిగమనించికిటిమించెన్॥

౪౫॥

కం॥ దానవదగ్రగుండగుకిటి! దానవుఁడుగ్రుండయిజవనిదానవరగఁబిన్।

దానవలీలఁగవిసెడెం! దానవసుమతీధవుండుఁదలఁకకడఁకన్॥

౪౬॥

కం॥ పటుదంష్ట్రానిహతాశ్మచ్ఛటననలకణంబులొలకఁజనుఁదెంచెదన।

క్కిట్టిదైత్యుమేనమాపొక్కిట్టిమిక్కుటమగుచుఁబ్రక్కగాడఁగనెనెన్॥

౪౭॥

కం॥ ఆయమ్యతీవ్రగతియై । యాయమ్యనవాటిపాటితాస్థికమైబ ।

ల్లాయ మ్మొనర్పనోచ్చిన । కాయమ్యన నెత్తురొలుక గడువడిఁబటచెక్ ॥ ౧౯ ॥

చం॥ బరువడిఁబర్వదోడ నెన్నప స్రవరుండును గూడముట్టిభూ ।

ధరవనదుర్గసాగరవదంబుల నేక ములుత్తరించిత ।

ద్దురుహయ మేసహాయముగ దూరమునంజని కాంచె జాంబితాం ।

బరశిఖరోల్లసన్మృణిసమాజమురో హణశైలరాజముక్ ॥ ౨౦ ॥

సీ॥ తతశిఖామరకతద్యతులదూర్వాంకురశంక మేయగ నెలజింక గదుర ।

గటక గారుడములగన్గొనిభీతిమైరవిరథభుజగరజ్జు పుణజార ।

నమి తేంద్రదీపిలగండములకిభద్రాంతిసురుదరీసుప్తాద్ధహరులుదుముక ।

ఘనవజ్రశృంగాటక ములుగంగారురులనుచు దేవర్షులుమునుగఁదోడర ॥

తే॥ గీ॥ బ్రకటితాధిత్యకాపుష్య రాగములకు । సురుచిరాగ మసుమపరిచ్యుతమరంద ।

బిందుత్పన్నమిళిందముల్ గ్రంధుచున్న । యన్నగమువిన్న నువు మెచ్చెనవనివిభుండు ॥

చం॥ పవిధారంబెగినట్టిచట్టుపలుపైపైరాయిడింజిందునైం ।

దవబింబామృతబిందురాజిఁబునరుత్పన్నంబులైయుత్కట ।

చ్చపులంగార్కొనెనోయనంగిరిపార్శ్వచ్చన్న నీరంద్రవే ।

ణువనంబుల్ శుకవర్ణపర్ణతతులందోచెక్ సృపాగ్రంబునక్ ॥ ౨౧ ॥

ఉ॥ రంగదహార్యశృంగనలరాగవిభాగతరాగయైవియ ।

ద్దంగతరంగపంక్తిదవుదవృలమింటననంతదీప్తియ ।

య్యెంగురుచిత్రలీలగగనేందిరదాల్చినయంగిలీకపుక్ ।

రంగు తెఱంగునంగడుహొరంగగుచీరచెరంగులొయనక్ ॥ ౨౨ ॥

శే॥ గీ॥ తరణికిరణోష్మగరగియిధ్ధములఁదొరగి । వజ్రఫలకములంటిజవాద్దివలచు ।

తీవెయిండులుకాననదేవతాళి । కేళికాశాలికలభంగిగిరిఁజెలంగ ॥ ౨౩ ॥

కం॥ సల్లకిపల్లవములుదిన । నెల్లెడఁదుండములుసాచునిభమ్మలరొదభీ ।

తిల్లు తెలిజల్లిమెకములజల్లులు రెల్లుల్లసిల్లుచాడ్చునదోచెక్ ॥ ౨౪ ॥

సీ॥ పైచట్టముగవ్రాలుపరునంపుఁజంపక స్రవవాళులనగభర్త మయతటులు ।

తటులందు వెదురుముత్యముల నెత్త ములాడుచెంచుగుబ్బెతలదీపించు పొదలు ।

పొదలవైబొదలునంబుదములుగర్జింపఁదొలి మొల్కలెత్తువైదూర్యమణులు ।

వైదూర్యమణులకేవలకుల్కిమింటంగట్ట నితోరణంబులైచనుశుకములు ॥

తే॥ గీ॥ శుకములకుబింబికాఫలస్ఫూర్తిఁజెలుపు! పాలుపుగలవాతెఱలవేలుపుంజెలులునుఁ

గలిగివిలసిల్లునమ్మహాచలముపజ్జ! ధరణిపతివెంటరాఁగిటిదానవుండు॥ ౫౬॥

ఉ॥ చీకురువాయించిమ్మెటలుజీబునైమోయఁగగబ్బిడాయపె!

స్తూఁకలగబ్బులుబ్బమునుముంగిటమర్కటకీటనిర్మితం!

బైకనుపట్టుమగ్గములనంటినపాఁపపొరల్చలింపఁగాఁ!

జీకువలన్ననోయనుచుఁజెన్నగునొక్కగుహాంతరాశముక॥ ౫౭॥

ఉ॥ తూకొనినకృపహీపతియుఁదోడనెతద్గుహఁజొచ్చిడాయఁగా!

నాకిటిదానవుండునిబిడాంజనపుంజములంజయించుపెం!

జీకఁటిలోనదాగివెతచేతనదృశ్యతనొంచెబిమ్మటక॥

రాకొమరుండుధైర్యమడరంజనియెన్నవిలోననొంటిగక॥ ౫౮॥

కం॥ క్రాంచవివరంబువెలువడు! నంచపగిదిఁదన్నహాగుహాచరమద్వా!

రాంచలమునిజసితాశ్వము! దంచితగతిఁగడచినడువనధిపునకెదుటక॥ ౫౯॥

సీ॥ ఏలాలతాజాలడోలాకలితకీరబాలాన్సుటాలాపలాలితంబు!

మందారమాకందబృందామితమరందసందోహనందితేందిదిరంబు!

భిల్లికుచోల్లిథమల్లిలసద్గుచ్ఛవల్లిమతల్లిప్రవేల్లితంబు!

పారావతనటన్నయూరాతతకిశోరవారామితారవోక్తరణంబు॥

తే॥ గీ॥ మానితానూనపికాకలీనిసాద! లీనకాననదేవతాగానజాయ!

మాననూనప్రియాశుప్రతానలీన! వీనరుచియైనయొకకానకాననయ్యె॥ ౬౦॥

సీ॥ మాతులుంగలవంగమందారజంబీరచందనపిచుమందసాలతాల!

కురువకభల్లాతతోవిదారకదంబకరవీరఖర్జురకనకపసస!

బదరీవకుళనాగభంటాకిపున్నాగకదళీప్రియాశుమాకందకుండ!

మాధవీతక్కిలమరువకమ్మింతాలవంజాశంకుపావటమధూక!

తే॥ గీ॥ కుటజమోరటభండీలకులకకిలిమి! కాంచనాహ్వయకాండేక్షుకారవల్లి!

నారికేళాదిభూరుహవారములను! కనులపండువనొంచెడికాననంబు॥ ౬౧॥

న॥ అట్లుపొడచూపినవన్నప్రాంతంబవనీకాంతుండుడాయనచ్చెంతలనంతిహ
సంతికావాసంతికాక్రాంతవకులతర్వంతరనిరంతరదంతురలతాంతనిష్కాంతక్షుముఖు
మాయమానసుగంధబంధురగంధవాహకిశోరవిహారంబులును, హాసహాస్తికప్రాతంబుల

చెన్నునఁజెన్నలరు క్రొన్నిగ్గుమొగ్గులనెలకొన్న పొన్నగున్నలమిన్నలము క్రొన్ననలసన్నపు
 పొడులయొప్పునఁగుప్పతెప్పలైయనఁటి పొరలనుప్పతిల్లు కప్పురంపుదుమారమ్మలమరుం
 గుపడునీరంబులును, నీరంద్రతమతమాలద్రుమసముదయతమోవిమోచనసమర్థద్యుమణికి
 రణాయమానంబులగునశోకానోక హకుసుమగుచ్చంబులవలనజలజలనఁజిలుకునలరుబలుదే
 నెసోనలకు వానకోయిలల చెలువునఁగలయమెలఁగునలికులంబుల కలర్పుంకారంబులకును
 సారంబులగుసమీరపూరితవేణురంధ్రనిర్గతసిస్వనంబులునుంగలిగివివిధతరులతాజాలంబు
 నకాలవాలంబును. మధురఫలసముదయంబునకుదయంబును, నుగంధకుసుమప్రకరంబు
 నకాకరంబును, శృంగారతాభవనంబులకుఁగులభవనంబును, శుకపిక్రప్రముఖసకలశకుంత
 వారంబునకాధారంబును, గంపుసాంపులనింపారుచివురుజొంపంపుఁబట్టులకువిడిమట్టు
 ను, గంబురాపచ్చికుస్తురితట్టుపునుంగులతావులకుఁదావును, చలువనెలరాలచెలుపులకు
 నెలవును, మావిమోకలికిడిదీవియు, తలిరాకులతేటకుమాటయునైనేటలరి, ముగు
 దపగిడినవయోవిలాసంబునంజెలఁగి, ఋతుస్నాతరీతివాతతహరిద్రాంకంబులందనరి, బా
 లింతప్రోలికలాలితప్రసవసంపదంబొనరి, యింద్రజాలంబుచందంబునవిచ్చుమొగ్గులనె
 సఁగి, శుభవస్తుప్రభవవిభవాభిరామంబగునయ్యారామంబారామపట్టాభిషేకసమయం
 బునుంబోలెఁబ్రశోభితఘామిజాశేషశాఖామృగకాండంబై, కాండంబునుంబోలెనూ
 త్నపత్రసుందరంబై, దరంబునుంబోలెబహులార్జునపృథ్వామహిమంబై, హిమంబునుం
 బోలెనసహమానఖగరాజోదయంబై, రాజోదయంబునుంబోలెసంభరితసారంగంబై, సా
 రంగంబునుంబోలెనధిగతమహీభృత్సన్నిధానంబై, నిధానంబునుంబోలెఁగనకరత్నాగ్ర
 జన్మంబై, యగ్రజన్మసముదాయంబునుంబోలెగాయత్రీజపాసక్తాలోకంబై, లోకంబునుం
 బోలెవర్ధమానసకలప్రాణిచియానందకంబై, నందకీంబునుంబోలెమాధవాలంకృతంబై,
 మన్మథావేషితంబయ్యునునీలకంఠసమన్వితంబై, దేవవల్లభవిరాజితంబయ్యునుబహుశ
 పలాశోదంచితంబై, వితతకీచకసంవృతంబయ్యునుసంతతానిలడింభకసంచారంబై, పూత
 నారమ్యంబయ్యునుఁగృష్ణసారప్రకాశమానంబై, కుంభీజాతస్ఫురితంబయ్యునువిజృంభి
 తమహావీరద్రుపదంబై, గంధర్వసేవితంబయ్యునుగంధర్వసేవితంబై, లలితోత్కలికాకలి
 తదివ్యమహిళాగణంబయ్యును లలితోత్కలికాకలితదివ్యమహిళాగణంబై, సుమధురసా
 లాన్వితంబయ్యును సుమధురసాలాన్వితంబై, వానప్రస్థనివాసంబయ్యునువానప్రస్థని
 వాసంబై, ప్రకాశింపుచుండఁదదీయమధ్యప్రదేశంబునందురంగంబునడుపుమంజసుచుం
 డెనాసమయంబున॥

సీ॥ పూచిననునుజిన్ని పొన్నగున్నలచేతవిరిశిమిల్లపందిరులచేత।
పండితేనియలొల్కుపనసమాకులచేతననిచినసంపగికొనలచేత।
మకరందములుజిందువకులపంక్తులచేత భుగ భుగవలచువు ప్పొడులచేత।
పొరలంగ ప్పూరములూ ప్పూననంటిగ మిచేతపన్నీటివఱదతుంపరలచేత॥
తే॥ గీ॥ మించునొక కేవలగమ్యతే మ్మొరలువీవ! సురుచిరానంతరత్న మందిరముచేంత।
సంతసముగూడఁబుష్పవృక్షములనీడఁనకులుశ్రుతులీననుఁగు నెచ్చెలులలాన॥ ౬౩॥

సీ॥ చన్నిచ్చుహరిణులసగముగ్రోలుకిశోరనివహంబులును జెంతనిదురఁబోవ।
నలఘుమూర్ఖులచొప్పొలించుననుఁగుచిత్తరులుచిత్తరులయందంబునొంద।
తానున్నచంద్రకాంతపువేదిగరఁగి పాదాలక్తకములంటిజాలువార।
రాగసంగతిఁ తొక్కుసోఁగక న్నవనీటులర మోడ్పురమ్ముల తెఱఁగుఁజూప॥
తే॥ గీ॥ మించుచెలువూనివీణవాయించుదాని। దానికెలలోనిచెలులెనరానిదాని।
దానినడకలదానిఁగదానిబొమ్మ। వోనియొకమానినినిధరాజానిగనియె॥ ౬౪॥

క॥ అతడటుగనితతశంపా। లతయోధృతజీవకనకలతయోవనదే।
వతయోయనియరుదందుచు। లతికావృతిమాటునకుదొలఁగిమదిలోనకొ॥ ౬౫॥
వ॥ తానువిష్ణ్వంశసంభవుండగుటంజేసియిట్లనివితర్కించె॥ ౬౬॥

సీ॥ ఈపద్మపాణిఁబేదఁగూర్పఁజాలినపురుషోత్తమునిదెనూభోగగరిమ।
యాయార్య నెమ్మేన నెనసినరాజశేఖరునిదెనూవెభాసురవిఘాతి।
యీహంసయానతో నెసఁగుపృజాధినాయకునిదెనూచిరసుకృతమహిమ।
యీనవపద్మనితోనసురక్తి నొందినయినునిదెనూవెఘనతపంబు॥
తే॥ గీ॥ గనివినియెఱుంగమిమ్ముజ్జగములనున్న। నరగరుడసిద్ధసాధ్యకిన్నరసురాహి।
రాజకన్యకలందునీరాజవదన। కెనయగుమిటారినిదియెమారునికటారి॥ ౬౭॥

ఉ॥ మించులమించులన్మఱియు మేల్మిపసిండియుఁజంద్రుసారమ।
బ్రాంచిత సారభంబునివియన్నియునొక్కట మేళవించియి।
కాగ్గంచనగర్భుఁడాత్మమతికొశలమందరు మెచ్చదీనిని।
ర్మించెనొకాకయిట్లు నెఱిమించు నెయిమెయిచాయయేయెడకొ॥ ౬౮॥

క॥ ఈరమణిచరణసంగతిఁ గ్రోరిపునర్భవతఁగాంచిగోరులనఁగఁబెం।
పొనెనటుఁగాకయుండినఁదారకతేరీతిసత్పదస్థితిసమరుకొ॥ ౬౯॥

- కం॥ తదుపరిపదవిజితమగుట నొదిగొందగువారిఁ జేరియును దాఁజేతె॥
యిదియన్త మేనిక మకంబదిముడుచుట యేలభీతినఖిలాంగంబుల్॥ 20॥
- కం॥ కలమోదరిములుఘనసేతులసత్ క్షేత్రమునఁదపముఁదొలినఁజేసిగదా॥
చెలిజంఘలకెనవోలెను ఫలసిద్ధిచెలంగకున్నెవరకాలులకున్॥ 21॥
- తే॥ గీ॥ కరికరంబులమానంబుకధలిజిగియు॥ కరభముల సౌకుమార్యమిక లికితొడలు॥
గైకొనఁగమలినతయందృక్కితనతయును॥ జన్మతనమునునవియోజఁజెందుచుండె॥
- ఉ॥ ఆకమలాసనుండుదనుజాపహృతంబగు సేమొవెండియున్॥
శ్రీకమనీయమైనధరణీవలయంబునితన్ని జాంకమీ॥
శ్రీకటిచక్రసీమగస్పృజించిముఱుంగున డాచెఁగాక ర॥
త్నాకరమేఘులాంకవిపులాకృతియైయదియేల పొల్పుకున్॥ 22॥
- కం॥ ఉన్నదియొలేదోయనఁదగు॥ కన్నియ నెన్నడుమువిన్నుగాఁబోలునుగా॥
కున్ననురోమావళిరా॥ హూన్నతనీలరుచులచటనుండఁగనేలా॥ 23॥
- చం॥ తృణమగువిల్లిదేటికనియిత్తుశరాసముడించివేణికా॥
గుణయతమైనయీకుసుమకోమలికోమలగాత్రవల్లినిం॥
గిణిగనొనర్చికాన్యరుఁడుకేలనుఁబట్టదదంగులీనిక॥
ర్షణభవరేఖలాప్సెననరాజిలుబిత్తరమైనముత్తరుల్॥ 24॥
- కం॥ ఘనజఘనంబుమపులినం॥ బునఁబొడమినపొన్నగున్న పూవనఁదగుమా॥
నినినాభియారతద్వా॥ సనకైయరు దెంచునభులచాల్గొకున్నే॥ 25॥
- నీ॥ నాభీనదమనుండినదుమనుమింటిపైఁగవగూడియెగయుచక్రంబులేమొ॥
స్ఫురదురోలావణ్యసరసిజనించినమొనచూపు పొంతుమ్మిమొగడలేమొ॥
నవవయోలక్ష్మీయాయువిదపొందూనికాసుకయిడ్డరత్నకందుకములేమొ॥
వరతనూశృంగారవనములోవిహరించుమనసిజకుంభికుంభంబులేమొ॥
- తే॥ గీ॥ ప్రకటరోమావలీలతాగ్రప్రభూత॥ సరసవిలసితకుశుగుళుచ్ఛంబులేమొ॥
తన్ననయిసిద్ధిములవన్నెఁజెన్నమిగిలి॥ యెన్నఁదగియున్నచెలిగబ్బినన్నులేమొ॥
- మ॥ తతముక్తామణిహారనిర్ముకరపయోధా రల్స్తనస్వర్ణం॥
ర్వతభాగంబులంబుట్టికాంచనరుచిన్వాప్యించిపెన్నోగతా॥
లతలౌనీలతకూనచొక్కమగుకేల్లావేనిబాలాంగులీ॥
గతచంచన్నఖిపుంజఃపుంజిపురుమొగ్గులుట్లనందేటికిన్॥ 26॥

కం॥ కుందనపుందరుకృందము॥ క్రిందుపడందనరుసుందరికంధరమా॥

చందనపుండలు జొందుచుఁజిందము పొందూనుజర్చనేయందరమే॥ ౭౯॥

సీ॥ తమలో శ్రవణభూషణములుదోచుటఁగఁపొలములుక్రొమ్మించుటద్దములుగావె॥

ఘమ్మని నెఱతావిఁగ్రుమ్మరించుట మోమునవ్య పుల్లారవిందంబుగావె॥

అలినువర్ణంపుఁగన్మలసాంపుఁగనుటచేఁగర్ణముల్ శ్రీవర్ణకములుగావె॥

మొన చూపుచూపుతూపులఁజిమ్ముచుంటవంగిచెలంగుబొముసింగిణులుగావె॥

తే॥ గీ॥ విలుభసంవేద్యమపిమమైవెలయుచుంట॥ అలనమృదువాక్రప్తతీసుధాలహరిగావె॥

యీజగన్తోహినినిస్సజియించినపుడు॥ భృతీదరలకు న్నైమతిశతభృతీకనైన॥ ౮౦॥

తే॥ గీ॥ వదనముకురంపుబరణిలోమదనుడనుప॥ పల్లవమువోలెవెలికిఁగన్పట్టుచున్న॥

రదనవరహీరమాలికతుదఁదనర్చు॥ నాయకంబనఁగెఘ్రావి నారికొనరు॥ ౮౧॥

కం॥ నలినమనుశంకనభులీ॥ అలనావదనంబుఁగ్రమ్మిలావణ్యరసా॥

వలిఁగ్రోలకుండుటకునై॥ నలువటంగంధపలినిలిపెనానానదగుక॥ ౮౨॥

కం॥ దరహసచంద్రికాభ్రమ॥ దరుణీమణివిమలముఖసుధాకరబింబాం॥

తరమునవ్రాలుచెకోరక॥ నరయుగమనఁగన్నదోయివలనొప్పారుక॥ ౮౩॥

ఉ॥ మంగళలీలఫాలతటమండితమండననీలరత్నరా॥

జింగికురించినక్రసరసీరుహసౌరభపీచికాచర॥

దబ్బింగములూయనంగవినుతింగొనుచుంగొనజామెఱుంగులం॥

బొంగిచెలంగునుంగరఁపుముంగురులంగనకుంగనుంగొనక॥ ౮౪॥

తే॥ గీ॥ మాళిమణికృరుచితటిన్తంజాలంబు॥ రుచిరనవరత్ననీమంతరోహితంబు॥

నైనయీమోహనాంగిసోయగిఁపునీలకచముఖునవిభ్రమస్ఫూర్తిఁగాంచుటరుదె॥

సీ॥ ఊరుకచ్చపవిలాసముపరిపాదములందువరనీలరుచికచస్ఫురణయందు॥

పద్మరేఖాస్ఫూర్తిపాణులందునుమహాపద్మసారూప్యంబువదనమందు॥

శంఖవైభవమురాజత్కంతతటియందుమకరవిభ్రమముజంఘికలయందు॥

గురుముకుందాసక్తిసరసచిత్తమునందుఁదగుకుందలీలదంతములయందు॥

గీ॥ గలిగివిలసిల్లునట్లుఁగాఁగమలభవుఁడు॥ నవనిభులనొక్కయెడఁగూర్చియువిదరూప॥

ముగస్యజించెనయాఁఁఁయీముద్దుగుమ్మ॥ మనసుఁగొనువానిరాజరాజనఁగవలె॥ ౮౫॥

కం॥ అనియిట్లుమదినివిస్తయి॥ మెనయఁగనయ్యన్నమిన్ననెన్నుచుచరియం॥

జనితద్రూపాతిశయం॥ బునకానందాబ్ధిదేలిమునుగుచునుండె॥ ౮౬॥

కం॥ ఆనిమార్కంజేయమహా॥ మునిక్రోషికిఁజెప్పినట్లుముదమునఁబట్టు॥

ల్విసుపించిననపుడాతై॥ మినియవ్వలికధనుఁజేర్చి మెయినడుగుటయు॥ ౧౦౮॥

చం॥ పరమపవిత్రగాత్రపురభంజనకుంజరకోణసాంతకా॥

గరళగళాకళానిధిసుకల్పితగోళకమాళిపాలిస॥

త్కరకరుణాలవాలగిరికార్దుకధార్మికమానవావనా॥

నిరుపమసత్యనిత్యవరనిశ్చలతామహితప్రవర్తితా॥ ౧౦౯॥

కం॥ బ్రహ్మబ్జవహ్నిలోచన॥ బుద్ధప్రజ్ఞాననిపుణముక్తేశ్వరసఖా॥

గృధ్రామరరక్షయహి॥ దృష్టజగత్సృష్టిప్రకృత్యబుద్ధసులక్ష్యా॥ ౧౧౦॥

కందగర్భితమణిగణనికరవృత్తము॥

నురనరపరశివసురుచిర, వరణా॥ వరగుణహరిశరవసుపతిశరణా॥

స్తరహరభవహరసమరస, నిరతా॥ నిరుపమపురహరనిజసుఖమహితా॥ ౧౧౧॥

పృథ్వీవృత్తము॥ ముదాకరసదామరప్రకరమోక్షకృల్లక్షణా॥

సదాశివహృదంతరప్రవణసచ్చిదామోదదా॥

విదారణసుదారుణప్రతిభవిక్రమాశుక్రమా॥

నదీపతిసునీపితప్రథితనందితానారతా॥ ౧౧౨॥

మాలిని॥

సకలసుగుణజాలాసంవిదామేయలీలా॥ ప్రకటనిరతహేలాపారవృత్తిచిత్తలోలా॥

సుకరసుజనపాలాశోభితాత్మైకభేలా॥ నికటభజనశాలానిర్మలామోదశీలా॥ ౧౧౩॥

గద్య.

ఇదిక్రిమదిమ్మాసేన్యన్వయపయఃపారావారరాకాసుధాకరానవరతదేవబ్రాహ్మ

ణపూజావిధేయదిగంతరాకాంతయశఃపరిపూరితశ్రీబాపనార్యపాత్రపీఠే

శలింగనానుకపుత్రశ్రీమద్గౌరీరమణచరణారవిందామందమకరంద

సానతుందిలేందిందిరాయమాణశ్రీదక్షిణామూర్తిరామజోగి

గురుప్రసాదసమాసాదితసంస్కృతాంధ్రభాషాచతు

రకవితావితానానూనవైభవబుధజనవిరాజ

మానశరభలింగాభిధానప్రణీతంబైన

యలంకారచంద్రోదయంబును

మహాప్రబంధంబునందు

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

శ్రీ మఖివ్రజ చరిత్రంబను నామాంతరము గల

అలంకారచంద్రోదయము.

తృతీయాశ్వాసము.

కం॥ శ్రీరంజితసుచ్చిత్సుఖాకారణసత్కరణవరణకరుణారసహృ!

త్వారణవారణకోణపమారణమృగయాపురీశమంజులకోశా॥

౧॥

తే॥ గీ॥ అవధరింపుముమునుమృకండాత్తజాండుఁగొప్పికెఱిగించినట్లుసద్దోష్ఠినమరు|

జైమినికి నెవ్వనముకడుసంతసిల్లఁజక్షిరాజంబులిట్లుచెప్పందోడంగ॥

౨॥

ప॥ అట్లమృఖవృజభూభుజుండాసుందరీశికంబుఁదిలకించు నెడ॥

౩॥

చం॥ పదములనానియూరువులఁ బాఠినితంబమునాటి నాభికకా |

బాదలివలిత్రయంబెనసిముద్దిడినిద్దపుటారుహత్తిపై |

నుదుటుగనున్నయున్నతపయోధరయుగ్మమునాక్రమించెన |

మృదవతిఁజూచునోన్మృపకుమారునిమోహనదృష్టిజాలముల్॥

౪॥

ప॥ ఇవిధంబునజవ్వసులనడుమనివ్వటిలునవ్వారిజాక్షి నీక్షించుచు జలధరతిర
స్కరణిఁవెలుపడునిండుచందురునిచందంబునలతావరణంబుఁగవచియొక్కందర్పశతసుంద
రుండాసుందరీబృందంబుముందరనిలుచునవసరంబున॥

౫॥

సీ॥ ప్రకటాస్యచంద్రచంద్రికావోరెమొలకనవ్వులుకువానిముదంబుఁగులుకువాని |

బలుసోయగమునఁగల్వలఁజేనివలఁజేనిమించువానికి డానిమించువాని |

హరినీలసీలాభనలరారుమీసంపులీలవానిఁ సిండిచేలవాని |

నరవిందములకువిందగుకన్నఁగవతెక్కులాలయవానిసుకాంతివెలయువాని॥

తే॥ గీ॥ హరకేయూరకటకకోటిరకుండఁలాగిమాణికృధాగధగ్యములవాని |

నపుష్పమితేనివంక్షలఁలాంతరంగలగుచుఁగనిలేచనిలిచిరయ్యబ్రహ్మములు॥

౬॥

కం॥ కలయవెలుగొందురుచిఁజొక్కలమధ్యమునందునిందుకళ్ళతోలెమరు!

ల్లలనారత్నంబనుఁగుంజెలువలలోనుండివితచెలువముఁదోపకొ॥

౨॥

చం॥ తమకమునబ్బురంబునుముదంబునెదకొగదియంగనేత్రప!

దృములుప్రభులముల్ సలలితంబులునైచలదృశ్యశిందసం!

ఘములనుగ్రుమ్మరింపఁగుచకందుకముల్ బులకింపఁగాంచెబేగి!

మమలరనధరావరకుమారునివ్యరమాకుమారునికొ॥

౩॥

మ॥ తొలుకార్మించులసంచునైకువలయస్తోమైకదామంబులై!

బెళుకుంబేడిసమీలలీలయిదీప్తికొంజనాప్తంబులై!

తెలిసెత్తములతమ్ములైతెళుకులైచీవ్యచ్చకోరాళికా!

శులునైయొప్పగఁగప్పెనప్పడునృపాలుంబాలికాపుక్తుతో॥

౪॥

ఉ॥ వేలుపువాలుగంటిబొమవింటివిలోలదృగాశుగాళిభూ!

పాలువిశాలవక్షుమునఁబర్వఁగనయ్యదనెంచియించువి!

ల్లాలుపుదంటవంటఁబదిలంబుగఁదుమైవనారిత్రోయప్రణా!

యాలిపయింగడంగికుసుమాస్త్రములేయఁదోడంగెనేపునకొ॥

౫॥

ఉ॥ కోరికలూరుసెమ్మెయిగగుర్పొడుచుకొడకంటఁదారకల్!

చేరిపరిభ్రమించునునుజెక్కులఁజెమ్మటగ్రమ్మసెమ్మినో!

య్యారపుఁజూపులజ్జబెరయన్మగుడుకవలపూనికమ్మఱ!

స్వారెకువెల్వడుకన్పసతినందనుఁజూచునెడన్పడంతికికొ॥

౬॥

కం॥ ఈరీతిఁగాంచిదివిష! న్నారీతికంబురాజనందనునవశృం!

గారాకారమునకునింపారఁగడునైచ్చిచొక్కియాత్మగతమునకొ॥

౭॥

సీ॥ తనకాంతిదరహాసముననిల్పిభూవరుండగుచువర్తించునుధాంతుఁడొక్కొ!

తనదుసద్బాంబకత్వమునగన్నులఁదాల్చిసాంగుఁడైమొనయుననంగుఁడొక్కొ!

తనసౌరభమువక్రముననించినజవిలాసముఁజూపవచ్చునసంతుఁడొక్కొ!

తనహరిడింభకత్వముమధ్యమునఁబూనియననికీడిగజయంతుఁడొక్కొ॥

తే॥ గీ॥ గాకయుండిననీభువనైకమోహ! నాకృత్యునీశుభాంగకసౌకుమార్య!

మీయతులదివ్యతేజమిమ్మదులశీల! మొనరుచుండునెయెందునింకొకనియందు॥౮౩॥

చం॥ నరసురసిద్ధచారణఫణాధరభేచరయక్షసాధ్యకి ।

న్నరులకుమారులక్షజగమునన్బడగానమెవీనిమేనివి ।

స్ఫురణములొశతాంశమునుఁజోలఁగఁజాలుదురేమరుండుము ।

త్పరిచరుడైమెలంగఁడెయితండకటాననుచెట్టవట్టినక్ష॥

౧౧॥

ను॥ కరితుండంబులు బాహుదండములుశ్రీకారంబులొక్కముల్ ।

కురువిందాకృతిమోవితేవినునుఁజెక్కుల్పంద్రఖండంబులక్ష ।

నిరసింపుక్షహరినీలముల్ నెఱికురుల్ నేమేనుమేలైవడియ ।

ద్దిరయీఁజేనివరింపఁగల్గుననాచేసుముభాగ్యంబిలక్ష॥

౧౨॥

నీ॥ ఆనిమిషత్వంబుధన్యతనొందఁగావీనినెలువంబుఁగోరివీక్షింపవలదె ।

విమలగాంధర్వంబువినుతికెక్కఁగవీనిపైనిగీతంబులుపాడవలదె ।

నులుకుగుట్టుల సౌరుగొనబుమీరఁగవీనిదృఢపరీరంభముర్థింపవలదె ।

కమ్మకెమ్మోవిచొక్కపుఁజవుల్ గవీనినునుఁజెక్కుగవముద్దుఁగొనఁగవలదె

ఊ॥ గీ॥ విలువఁచెలువఁగరానియీతలిరుఁబ్రాయ । మొలసిఫలమందవీనితోఁగలసిమెలసి ।

వలచీవలపించితమిఁదెంచితలిరువిలుతు । కేలికలఁదేలినుఖలీలఁగ్రాలవలదె॥

౧౩॥

కం॥ ఆనియిటులూహింపఁగఁదన । యనుఁగుంజెలులందుప్రోడయైతగుకలవా ।

ణినయమధురభాషలనిట్లనియెన్జతురతచలిర్పనవనీపతితో॥

౧౪॥

ఉ॥ అయ్యమరేంద్రనందనునియందమునందగుచీవునీదుమే ।

రెయ్యదిమన్నియైనపురమెయ్యదియెవ్వరివాఁడవస్వయం ।

దెయ్యదియిప్పుడెచ్చటికినేగుచునిచ్చటికేగుదంచితో ।

చయ్యనఁడెల్పుమింద్రహయసన్నిభవాహనలొకమోహనా॥

౧౫॥

ప॥ ఆనియడిగికలవాణినిజవయస్యానుమతంబునరత్నపీఠంబొసంగిననందుసుఖాసీనుడైనృ

సమూనుండిట్లనియె॥

౧౬॥

ఉ॥ ఏనుమఖిప్రజాధిపుఁడనిందుకులుండగుశస్త్రజిన్నహీ ।

జానిసుతుండనొక్కమునిజన్నముఁగావఁదలంచిమిత్రప్రతి ।

హానపురంబువెల్వడిపెసన్ననుఁదెంచితదంతరాయక్య ।

గ్గానపులన్వధించినబదంపడియందొకరుండుఘోషియై॥

౧౭॥

కం॥ కదసిమదీయనికాతః పృథరాహాతికురికియటకుఁబఱ తెంచిగిరిం॥

ద్రదరిన్ద్రసుమొఱగిననే॥ వెదకుచునిటువచ్చినాడవినుమబ్బముభీ॥

అ. ౧౦-

వ॥ అనిమఱియునద్దివిజకాంతారత్నంబునుద్దేశించియిటనియె॥

అ. ౧౧॥

శా॥ శ్రీవాణీగిరిజాళచీరతులధాత్రిన్విందుమబ్బొట్టుల॥

నీవామాక్షియొక్కర్తుగామదికి నెంతేసందియంబయ్యెడు॥

స్థాపంచేర్పడనాకుఁడెల్పుముశరత్పర్యందుబింబాననా॥

యావిద్యుల్లతికాంగిజన్మకథనంబీబాలికానామముక॥

అ. ౧౨॥

కం॥ అనవుడురాకొమరునకిట్లనియెన్దలవాణికాననగునిదెమత్తు॥

త్తనముకమలావిలాసంబనుపేరనశేషసంపదావాసంబై॥

అ. ౧౩॥

సీ॥ ఏవంకఁగనుఁగొనహేమమయోద్దీప్తసుందరతరములౌమందిరములె॥

యేదారిపీక్షింపనిభమంభమాక్తికతోరజాళిప్రభాపూరితములె॥

యేచాయఁజూచిననినమండలాప్యతధ్వజచామరచ్ఛత్రవరణతతులె॥

యేమూలఁబొడఁగన్నశ్రీమించుదీర్ఘకాప్రాకారగోపురప్రాంగణములె॥

తే॥ గీ॥ యెందుఁబరికింపనందితానందవనము॥ లెలులఁదిలకింపనమ్మతభటనికాయ॥

మేమిచెప్పదుఁగమలాఖ్యనెనఁగునట్టిపురమునందుననించునిపురముఁబోలి॥ అ. ౧౪॥

వ॥ మఱియును॥

అ. ౧౫॥

సీ॥ అచటిభూసురకోటియఖిలవిద్యాధాటిఁగమలజుమెచ్చనివిమలమతులు॥

నచటిక్షత్రియజాతీయతిశ్రాద్యవిఖ్యాతిఁబరకురామునినైసరకునేయ॥

దచటికోమల్లలకాధినాథునకైనధనరాసులిచ్చెడిధన్యతములు॥

నచటిసాలవవారునుచరిత్రగుణభూతిబ్రాహ్మణభక్తిచేఁబ్రబలువారు॥

తే॥ గీ॥ నచటివేశ్యాంగనల్యంఛునట్టిసాట్యమందురంభాదులనుతీవినందఁజేతు॥

రచటిపాలములుసస్యోన్నతాప్తిఁజేలఁగు॥ నచటిసకలవస్తువులుననర్థములు॥ అ. ౧౬॥

మ॥ కలఁడేతత్పురనేతయాతతసమాఖ్యాబాలికాకేళిక॥

నిలయాభూతజగత్రయుండఖిలవిజ్ఞేతృస్తుతాత్మీయరా॥

జ్యులసచ్చిన్నిధివారితారిహిమతేజోఖండమార్తాండమం॥

డలుడుండున్నరజితృమాహ్వయఁడుగంధర్వాధినాథుండిలక॥

అ. ౧౭॥

చం॥ అతఁడుకుభాంగినాఁబరగునాత్మసభీమణితోడఁబేర్చిమై;

నతులితభోగవైభవమునందుచుమున్నొకనాఁడుకేళికాం॥

ఛిత్రవసులన్నదీపులినసీమలసత్కృతకాద్రికందరా॥

యతనములన్మృదంబునవిహరముసల్పుచు నేగవత్సలకా॥

౨॥

సీ॥ లేమిఁబాపఁగనోపులేమపుట్టినయిల్లుపాఁపపాసుపుఁజేనిపడకటిల్లు॥

బేసిమాకులనీనుపేదైనయెలదోటమైనాకుఁగాచినమరువుతోట॥

వెలలేనిమానికంబులపెన్నిఁగానంబుబహుసూధాహేనులపానసంబు॥

హరిదిభంబులకేళికలరుకేళాకూళిజలధరావళిపానసవనపాళి॥

తే॥ గీ॥ పంటకలువకంటిగంటలయొడ్డాణిమమితమకరమత్స్యకమతకర్క॥

టాదివాళ్చరములకాస్పదమగుచోటుకలశజలధియెదుటఁగాననయ్యె॥

౩౦॥

కం॥ పాడఁగనితత్త్వరంబునఁబుడమిపడంతుకపిఱుంచుమాలికఁగన్న॥

త్రైదునొకయున్నతపులినముకడనిలిచియతండుదెలిపెఁగామినికెలమి॥

౩౧॥

మ॥ అమరక్రేణులతోగిరంబునిజకన్యారత్నమున్నోరిక॥

య్యమరాధీశునకున్నితాశ్వగజముఖ్యంబుల్పయోదాళికు॥

త్తమమాజీవనమిట్లొసంగుటఁజుమిదాల్చెన్యశంబీసము॥

ద్రుమువిష్యక్చలదూర్వికానికరనిర్యతేనదంభంబునకా॥

౩౨॥

మ॥ చటులాంతర్జ్వలదౌర్వక్టీలములవెచ్చంగఁగికూలంకపో॥

త్కటదుగ్ధంబుగఁబొంగెనాగగనవాతక్షిప్తకల్లోలవి॥

స్ఫుటవేగంబుననీపయోంబునిధిసబ్బున్మీగదల్పింటిచ॥

క్కటికిన్జిడైఱిఁగించువాసనల్తోఁగంజేకురంగేక్షణా॥

౩౩॥

సీ॥ మధనవేశాభ్రమన్మందరత్వరఁబూనితెరలకున్నవివోలెఁదిరుగుసుల్లు॥

పైనున్నహరితల్పఫణిమేనిమడతలవడువుననిడుదలయ్యెడుకరుల్లు॥

ప్రభవించుతఱినచ్చరలవిల్వొకనలొలతెలనభ్యసించెనాల్చెకుమిలు॥

తారలపొందుఁబొందఁగఁబోలెమిన్నందుకల్లోలధుతపయఃకణచయంబు॥

తే॥ గీ॥ దనరతావకముఖచంద్రదర్శనప్రభూతకౌతూహలంబునఁబోలెనతివ॥

తెరలియుప్పొంగెరవమునఁదేజరిల్లిపొందుచులెల్లకడఁజల్లిపాలవెల్లి॥

౩౪॥

కం॥ తమముడిపికువలయానందముసంధలఁజేసిసత్పథక్రమణవిలా॥

సముఁగనిసర్వజ్ఞవతంసమయినరాజిందుసూవెజనియించెజెలీ॥

౩౫॥

వ॥ అనిపియాంగనకజిగించుచునగ్గంధర్వవిభుండనతిమూరంబున॥

3 - 11

శా॥ ఆనందంబునఁగంతదేశవినిబద్ధాన్యోన్యహస్తాబ్జలై॥

నానారత్నవిభూషణప్రభలుసంధ్యారక్తిమంబూన్ననె॥

మైనిగ్గుల్చుపలాసితాంబుదములస్థేలంబులాడంగల॥

క్షీణారాయణులిరువ్విరున్విహరణక్రీడావినోదంబునన్॥

3 - 11

తే॥ గీ॥ మెలఁగుచుండఁగనబ్బురంబలరఁజూచి॥ తానుఁదనమూర్తిబోటియుఁదత్పదాబ్జ॥

ములకుఁబ్రణమిల్లిభక్తి సంజలులుఘాతలములఘటించివినుతించిరెలమినిట్లు॥ 3 - 11

భుజంగస్రయాతము॥ నమస్సర్వలోకైకమాతాపితృభ్యాం॥

నమశ్చంపకేందీవరాభాంగకాభ్యాం॥

నమోదేవదేవాదిసంసేవితాభ్యాం॥

నమోదివ్యరుగ్భ్యంనమశ్చీహరిభ్యాం॥

3 - 11

వ॥ అనిమతియునయాదిసారాయణుడేశించియిట్లనిరి॥

3 - 11

చండకం॥

శ్రీమజ్జగద్రక్షణాక్షిణదీక్షాభృదీక్షాసమంచత్కూక్షా స్వపక్షామరక్షేమకృత్తా
ర్యదక్షా విపక్షోరురక్షోగణక్షోభకృద్విక్రమానీడక్షేంద్రకృమా యిందిరాసుందరీహృన్న
లేందిదిరా మానిభాస్వన్మనోమందిరా బాహుపీతాంగదామందరత్నీభవన్మందరాఘండ
రాకార గోవింద దామోదరా చారుమందస్మితోద్యస్థరందావృతాస్యారవిందా ముకుం
దా శతానందసంక్రందనాద్యర్చితాంఘ్రిద్వయా భక్తరాజీవరాజీవబంధూవయా మం
డితాఖండలోద్దండవేదండకుండాభద్రోద్దండదీప్యద్గదాశంఖచక్రాసి శార్దూలప్రభావారి
శారీ మురారీ హరీ మత్స్యకూర్మాద్యనంతావతారా శతారాబ్జతారా సుధారశ్మిమందార
డిండిరహీరాదిరాజద్యశశపూరకర్పూర కాండప్రపూర్ణత్రిలోకీకరండా మహాఖండజే
హండభాండప్రకాండాధివాసత్పించండా ప్రచండోష్ణరుజ్జ్మండలీమధ్యవర్తి హృషీకేశ
సర్వేశ దేవేశ చిత్కోశ విశ్వేశ శిశ్వత్ప్రభా శాశ్వతా మేయవిశ్వంభరా నీమ
హత్త్వంబచింత్యం బనద్యం బఖండం బభేద్యంబసంగం బబోధ్యంబబాధ్యంబువాఙ్మాన
సాగోచరంబవ్యయా భవ్యసేవ్యాగుణాతీత సర్వాత్మకా నీకచంబుల్యహమేఘముల్లోక
నాథా సుధాభానుభానులోభవన్నేత్రములోకేషదృక్కర్ణతల్పాకమబ్జగమున్నీకుంగర్జం
బులంభోజనాభాకృశానుండునీమోమునా యజ్ఞాశారదాదేవినీజిహ్వా సౌవర్ణకాశేయ

ధారీ భవత్ప్రాణమెన్నజగత్ప్రాణమస్తోకవక్షస్సురత్కృస్తుభా సాగరంబుల్భవన్దర్శ
గోళంబులం భోజపత్రేక్షణా యంతరిక్షంబునీనాభికాక్రోడమితా త్వదీయోరుపాపం
బులీభూతలంబచ్యుతా నీశరీరంబువిశ్వంబు భూతాంతరాత్మా సముద్రంబునందూర్మి
కాబుద్బుదశ్రేణిచందంబునం దేవతీర్యన్నరాదిప్రపంచంబు నీయందసర్గప్రవృత్త్యంతము
ల్లాంచుచుండు న్నగన్నాటకప్రక్రియాసూత్రధారీశిఖావంతుఁడీశ్వంబులంచున్నమాడ్కిన్మ
నోబుద్ధిదేహేంద్రియాద్యైకసంద్రస్త్వైగ్రాణులంబెల్లెడన్బీనసంస్థాన్మృతింతువీవేకదా స
చ్చిదానందరూపా జిత్రోథమోహుల్యునుస్తాగమాన్మజ్జలధ్యాత్మనిత్యు ల్వివిక్తస్థలాసీను
లాచారవంతు ల్మునుల్నిన్నువీక్షింతు రాదిత్యచంద్రాగ్నితారాతటిత్వజ్జులెన్చీటఁదేజం
బువాటింపగాఁజాల వెద్దాని ధీరుల్పివేసిచిసూయోభవప్రాప్తి లేకుండు రచ్చోటునీది
వ్యధామంబు నీతత్త్వమెవ్వారికైనం నిరూపింపశక్యంబుగాకుండు మేమేమివర్ణింపఁగానే
ర్దుముద్యద్దయాదృష్టివీక్షించి రక్షింపు మోక్షకచింతామణీ! దైవచూడామణీ వాసుదేవా
నమస్తే నమస్తే నమః॥

౪౦॥

నీ॥ అనియిట్లులక్ష్యసమన్వితుండగునాదిసారాయణనిజగన్మానవ్యచరితుఁ

నమరుగద్గదకతోహర్షాశ్రుపూరితశేతులైపులకితగాత్రులగుచుఁ

బ్రస్తుతింపుచుపునర్వృదనంబులూనచ్చనతులగంధర్వదంపతులభక్తిఁ

పారవశ్యమునకపారకృపాస్వాంతుఁడైహరిభవదీప్సితార్థమెద్ది॥

తే॥ గీ॥ యనిసవారలురమఁబోలునట్టిపుత్రినంగభవుఁబోలుపుత్రునిమ్మనుచువేడఁ

నట్లయగుననివరమిచ్చియంబుజాక్షుఁడవ్వడంతర్హితుండయ్యెనతివతోడ॥ ౪౧॥

ప॥ అనంతరంబాపురజైత్రుండునుందనయింతియునత్యంతసంతోషితస్వాంతంబు

లతోమగుడనిజపురంబుంబ్రవేశించిసుఖంబుండిరంత॥

౪౨॥

కం॥ జానగుతమినయ్యిరువురు! నానావిధమదనతంత్రనవ్యసుఖశ్రీ!

తోనిరనొంచుచునుండఁ! గానవ్యేలుపువెలందిగర్భముఁదాల్చె॥

౪౩॥

కం॥ నెలవప్పివింతచిన్నెల! నెలవగు నెలఁతుకకునిండు నెలవెన్నెలవ!

న్నెలగెలుచుదెలుపుచెక్కుల! నెలకొననవిచంద్రశకలనియతిన్దనరె॥

౪౪॥

మ॥ నవగరోద్భవయవేళయన్తోలుకరిన్మందంబులైహంసయా!

నవిశేషంబులుడించెనూర్పుగములన్వ్యాజంబునందూర్పుగా!

దుప్పెనసీయెఁబయోధరంబులొగిను ప్పొంగినివీలంబులై!

నవకంబేర్పడెమింఁచెఁజిట్టుములుసానల్లంగురంగాక్షికి॥

౪౫॥

కం॥ వశులవశేషితరేఖావశులయ్యై నైఋణగుటారుప్రకటంబయ్యై।

స్తలమయ్యై సుదరమింతికినలసటయునునిదురయరుచియధికములయ్యై॥ ౪౨॥

తే॥ గీ॥ మున్నకటికోడినూత్తుమైయున్నకలికికానుచూలింతతనమురాఘనతఁగాంచి।

దాని నెదురించెఁజితుఁడైనహీనబలుఁడుబలముసమకూడుతఱివైరిగలుచుఁగాదె॥

చం॥ చల్లనితమ్మిత్తూండక్రియఁజల్పవహించినచేతులన్విభ్రం।

స్వైలనఁగొంగలించు మనుమింగినకమ్మనినోరమోవిన।

ల్లలననానుఁగాంక్షితరతాదులకుఁమదిఁగొంకిసార్ధనా।

భృగ్యులసదుక్తియైయుబునువుచ్చుఁబ్రియు నైలియపుగ్రిడలక॥ ౪౩॥

చం॥ సెలలాగినిట్లుదొమ్మిదియునిండఁగ నెమ్మదిఁబుణ్యభామిను।

ల్బలముదమొందనొక్కశుభలగ్నమునన్దలక్షిగాంచెన।

క్కలుపలఁతొనినిందిరనుగాంచినదుగ్ధపయోధిపీచికా।

తిలకమురీతివేల్పులునుతింపఁగుమారుఁగుమారికామణిక॥ ౪౪॥

మ॥ వెలుఁగొండెనివిఁదారకాగ్రహములవ్వేళన్వరద్యేళనుగ।

బలెసాంద్రంబుగదేవదుందుభిరవవ్యాజైకగర్హాసము।

జ్వలకల్పప్రసవప్రవర్షమొదలెఁగ సారభ్యయఁజ్ఞాతరుతం।

బులువీచెన్నటియించెచ్చరలగుంపులొప్పుదీపింపఁగక॥ ౪౫॥

తే॥ గీ॥ అపుడుపురజైత్రుఁడమితహర్షాంబురాశిఁదేలిపుత్రోత్సవమొనర్చిద్విజతతులకు।

రత్నకాంచనభూషాంబరములనొసఁగె।మంగళాశీర్వచోవిభ్రమంబులలర॥ ౪౬॥

తే॥ గీ॥ అరిజగదీశుఁడైనపద్మాయతాత్మ।వరమహిమచేజనించుటవలననక్కుం।

మారునకుధీరతనునలంకారచంద్రుఁడనుచుఁడైరిడైనతఁడతిహర్షమొసఁగ॥ ౪౭॥

కం॥ కళలభ్యసించించుదునికళభంగిమనోజ్ఞరూపకాంతిస్ఫురణ।

స్వైలయునిదియనుచుజనకుఁడుకళావతియటంచుఁబేరుకన్మియకొసఁగె॥ ౪౮॥

మ॥ పాలుపొన్నలకంబులార్చిజలఁగున్నొత్తిళ్లలోఁజేపిత।

ళ్లులరాగిల్లుపసిండిగిన్నియలనుగ్ధులొవ్వసికన్దొయిఁగ।

జలమునన్దురిఘాలమందునినుచున్నచ్చియమ్మదుపి।

ల్లలమేల్బంగరుతొట్టెలందునిచిజోలవాడిరాశీమణుల్॥ ౪౯॥

కం॥ ఇంతులిటులూడిగములశ్రాంతంబునొనర్పరూపసంపన్నతచే।

నెంతయుబాలామణియంతంతన్యలేందురేఖయట్లుగనెగడెన్॥ ౫౦॥

కం॥ చెలుకలమంజులహస్తాం గుళులూత్రగఁ బాలకేలఁగొనఁ మనుజుజీమఁ

వ్యలరతనపుఁగఁడియమ్ములు॥ భుక్తిచనుగుళుళిహమఁగన్నయమౌలఁగుకా :

తే॥ గీ॥ ముదితమేకలదాఁగుహమాత్రలాడు॥ వేదంబత్రేక్షర పాంచాబులంబం

దానొకటియైచెలంగనర్తకజేననట॥ కపకొనలేక పన్నుబోన్దరంబుచెలులు॥

సం॥ కలురతనాలటన్నయలదాలికఁజేలొత్తిలహామః॥

త్తిలపిఁపియెయిలొచ్చెనునిజినగుణనగంబువెండులం॥

బొలుగుగుణవల్లతోనొసఁగిబొమ్మలపెండ్లియొనర్చియ్యదు॥

లెన్దలఁదులతోహనంచునొకవేళగుభావళులక్షణాంగియై॥

౧౧॥

సీ॥ భుతమనోరథబృందబృందాచకమరాభగమనబుచుండునములుసేర్పఁ

విలుభేద్యునువివద్యవిద్యాధరసుధారణాధరల్యాపితీబోధమెసఁగఁ

గానజగన్దోహనగాంధర్వగాంధర్వకామిసున్నంగితకలగజఁ

గువర్తగీత్రమథావిభావనభావాత్సరస్వతులపరవిభాగముఁగూర్చు॥

తే॥ గీ॥ మునిపురంధ్రాంబునిగన్దాన్తిముఖునియను॥ ములకెఱింగింపనన్నింటవలఁతయగుచుం

బలుకుముద్దియపట్టియైకలయమండుంజఱురదనమునఁజెలులెన్నఁజెలునమిన్న॥

తే॥ గీ॥ బాలయావనవే॥ విరాళినివెయు॥ నేచమందఁగవత్పఁటికపుడెఱెలిమిం

బాలామనోయనననాటం॥ టలెల్లబర్తిగుకగారికలమసేర్పఁగఁజెలుపు॥

౧౨॥

కం॥ చిలికెడుచూపులనమృతము॥ చిలికెడువచనములమిసిమింజెంపిమొలకఁ

కులికెడులేజన్నులసిని॥ లాలికెడునెలఁబ్రాయమప్పమవివసఁదోఁచె

౧౩॥

సీ॥ పాణిసాదాధరశల్లపంబులరక్తపేరుపొంపఁగలకంతననదమెసఁగెం

దోరంపుమెఱుఁగులఁదోర్లల్కానసాఁగనభినవోత్కృతికనోయ్యనఁదనక్కె॥

నరసంపుకెఱిగుబ్బువెరిశుత్తులిరివొంపమందాక్షవృక్షసంపద్రుచులె॥

దరహాసమచిమరంపపునావఁజెలుకంగన్దిమరికంబులునుపిన్ద్రమమఁదాల్చె॥

తే॥ గీ॥ మృగలకుకదాన్తింపంబునొదలనెను॥ భాసురాయికములుచలత్రవలగె॥

కలవలెనునగుమనవిజోద్యాచలము॥ నందునన్ద్రవయోగంబురాగమమును॥

౧౪॥

సం॥ ఇట్టిభగవంతునిబ్రహ్మదేవతావర్తనములతోనొక్కనాచిక
క్కన్నియొన్నిభావములనుబ్రహ్మదేవతావర్తనములతోనొక్కనాచిక
దగునాచికనిన్నధానంబున సహజస్వరూపమునొకరినొకరివలెనెరుంగును

రంబునం దివిసుండిదివిజగురుండచటికరుదెంచిన నతనిసముచితసత్కారంబుల నారాధించి
 సుఖోపవిష్టుంగావించిపురజైత్రుండగురుచరణంబులకుడనముద్దుబిడ్డలఁజేయవట్టిమొ
 క్కించియిక్కన్నియకేయేలక్షణంబులగులవగుండులభించునీయలంకారచంద్రుండైట్టిప్ర
 భావంబుగలవాడగుననియడిగిన నాశుభప్రశ్నంబులకుంగొండొకతడవూహించిసమంచిత
 మనీషావాక్పతియగు నవాక్పతి గంధర్వపతికిట్లనియె॥

౬౦॥

మ॥ పనజాతాత్మవరప్రభావముననివాహకీజన్మించెగా॥

పునభూమండలభరయైసిరులకున్నీతైగుణాంబోధియై॥

దనుజార్యంశజుడైసువిక్రమయశోధాశేయుఁడొనొక్కచ॥

క్కనిమర్త్యేంద్రుడందీనికిన్విభుడగునందర్వరాజోత్తమా॥

౬౧॥

స॥ మఱియు లక్ష్మ్యంశసంభవయగు నిక్కభావతీసతీమతల్లికిసహజన్మండగు నీ
 యలంకారచంద్రుండు ప్రథమభవంబున దేవదానవు లమృతంబునకైక్షీరసాగరంబుమం
 దరధరాధరంబుచే నమందగతిమధించుతఱియందబ్బాలయయగు నిందిరాదేవికిందొంబుట్టు
 వై యబ్బుండనునామంబుననుద్భవిల్లి రోహిణీసతీయనవిక్రతులబొంది నిశాధినాథుండైవ
 ర్తిల్లె. ద్వితీయభవంబున నత్రీయనుమహర్షికి నననూయాదేవియందు హరిహరులయంశం
 బులంబ్రభవించిన దూర్వాస దత్తాత్రేయులతోఁబుట్టువై బ్రహ్మాంశంబునఁజన్మిండుండ
 నుపేర జనియించి నావలనసకలశాస్త్రంబులభ్యసించి యిందియలోలత్వంబునబాల్యవ
 శంబునంజేసినాకపకారంబుఁగావించితారాప్రియుండైయుడుపతియనంబ్రసిద్ధివహించె.
 సీతృతీయజన్మంబునవిశ్వరూపుండగు శ్రీమన్నారాయణువరదానంబునంజేసి తత్సంకల్పవ
 శంబున “చంద్రమాహృదయేజాత” యనువాక్యానుసారంబుగనీకభావతీసతీకిననుజన్మం
 దైసీకుంజన్మించె నీగంధర్వలోకంబుసత్పథాధిష్ఠితంబెగావునగగచరుండైకువలయాధినా
 థుండనంబ్రఖ్యాతింబొందుమఱియును॥

౬౨॥

సీ॥ కవచకోరకదంబకంబులూనందించువిమతాననాబ్జసౌభిముకుళించు॥

లలిమిత్రకువలయంబులువికాసమునొందుఖిలజనచక్రవాకములుగుందు॥

బంధుబృందానందసింధువులు ప్పొంగుంగనదధర్మధావంతగతులడంగు॥

సత్సంతతులకి భీష్టార్థంబులిరవొందుగుమతిచోరప్రచారములుడిందు॥

గీ॥నవనిఁజొగడొందుఁబరమసౌమోర్ద్రహృదయుఁడమితదరహాసచంద్రికావిమలుఁడాప్త॥

భూరికరుణానుధారసపూర్ణుడగుచుసత్పథాప్తి నలంకారచంద్రుండలను॥

౬౩॥

చ॥ అనివాచస్పతిమున్నుభావికుభవాక్యారూఢివాక్చియా।

త్తనివాసంబునకేగెనప్పలుకులత్యంతప్రమోదంబున
న్వీనియిక్కున్నీయనాటంగోలెసురలన్వీక్షింపదయ్యక్షనం
దనులంగోరదుమానసంబిడదుగంధర్వాదులందున్దమిన్॥

౩౨॥

క॥ జననాధాగ్రణియైసజ్జనవినుతచరిత్రుడైనచక్కనినరపా।

లునివరియించెదననినె| మనముననయముదలంచుమానిని నెమ్మిన్॥

౩౩॥

శా॥ ఆగంధర్వకుమారియీచెలివయస్యవీరలిన్చోటపా।

చ్యైగన్నప్రైడురత్న సాధములుకుద్ధాంతప్రదేశంబులీ
శ్రీగంధామ్రమధుకకల్పసుమనోరింఘోభికాసంగిభృం।
గీగానోపవనీనికుంజచయముల్ శ్రీడావిహారస్థులల్॥

౩౪॥

క॥ అనుచుగలవాణికన్యా|జననాగతియుండదీయసద్వాంఛితము।

న్వినయమునఁజెలుపఁబురజి| తనయామణినధిపుఁడాత్మధనముగఁదలఁచెన్॥

౩౫॥

చ॥ తలఁచినరేంద్రుఁడప్పడుముదంబుననచ్చలితోడవెండియుం।

బలుకుభవాదృశత్రిదశభామినులందిలకించిమాకు
మికలితవిపంచికామధురగానసుధారసధారవీనుల
న్నెలతోనముచ్చటించుటలునేడుగదాగలిగెన్దలారదరీ॥

౩౬॥

తే॥ గీ॥ అనిననవ్విభుహృదయమావనజనయన|భావమునెఱింగికలవాణిపలికెనిట్లు।

లోకనాయకనీదగురాకవలన్|నధిగతాభీష్టయయ్యెమాహంసయాన॥

౩౭॥

క॥ పురుషోత్తమనీసన్నిధి|పరిపూర్ణములుగమదీయభాగ్యములెల్ల।

న్వరుసఫలింపనొనర్చె|న్వరళోభమదీయపద్మపాణికిఁగూర్చెన్॥

౩౮॥

క॥ కావునమునుదేవగురుం|డేవేరవుననానతిచ్చెనిపుడదిసఫలం।

బైవెలయుకుభముతతిరా|దైవంబనుకూలుడగుచుఁదానెఘటించున్॥

౩౯॥

చ॥ ధరణిన్యపాలకోటికవతంసమవీపునెలంతలందుభా।

స్వరగుణరూపశీలములవన్నియకెక్కిత్రిలోకసన్నత
స్ఫురితకళావిశేషములఁబొల్పుగునీపురజిత్కుమారిమా
యిరువురఁగూర్చుఁజేసి,విధి నెంతురెవేల్పులువేల్పుపెద్దఁగన్॥

౪౦॥

మ॥ అనినన్నిగ్గున మోముపంచియపుడయ్యబ్జాక్షిచంద్రోయివేళి

గునలేగొననియాడనిస్తులతులాకోటిస్వనాకృప్తకా॥

సనమాయూరమరాళియైకటితటి నాట్యోల్లసద్వేళియై॥

జననాధుంగనుగొంచునే గజననీ సౌభాంతరక్షోణికికొ॥

22॥

న॥ ఇట్లున్యసనందనసందర్శనసందీపితానందమోహపరవశయయ్య నయ్యిందువ
దననవోధగావునసభీపరిహాసజనితలజ్జాభరంబున జనయిత్రీకడకరిగినం దోటిబోటులును
నంకూరిత నేరముఖారవిందలైవెనువెంటన్లనుటయు నప్పుడుకలవాణిరాజనందనా? సంది
యంబువలదిపార్థసద్ధినికగునీయుద్యానసీమనుండుమేనుభవదాగమనంబుమరాజునకెఱి
గించెదననియతనివీడ్కొనియేగి సభాంతరంబునగొలువున్న పురజైత్రునింగనికృతాంజలి
యైయిట్లనియె॥

23॥

ఉ॥ చంజితసర్వలోమండోకరాకోమరుండుమఖునజుండునా॥

రంజిలునవ్యరూపమకరధ్వజుండిందుమూఢ్యుడైవశ॥

స్త్రంజయుపురుండజినోకరక్కనుడిమ్ముగఁబాటఁ

దజ్జయెచ్చన్ననుఁడెంచెనేఁడుమనసాంద్యతకోపనాటిలోనికికొ॥

24॥

చ॥ అనిచెలివిన్న వించుట యునప్పురజైత్రుండనంతకాతుకం॥

బునలిఖిపింభవర్ణహయసూక్తితదివ్యరూఢిరూఢుడై॥

కనకకలంబములైఅయఁగాఖచరానుచరాళిగొల్విన॥

జ్ఞనపతిఁజూడవచ్చెవిలనన్నిజతేలివనంబులోనికికొ॥

25॥

ఉ॥ వచ్చిమఖునజాధిపునవారణఁగాంచుహుప్రియంబునకొ॥

గ్రుచ్చికవుంగలింఁచునుకూలతనప్పురజైత్రుండిట్టివా॥

త్రుచ్చెనుమామకప్రియసఖుండుభవజ్ఞనకుండులెస్సయే॥

గ్రచ్చలుగల్గిబాంధవులరాష్ట్రజనుల్ విలిసిల్లచుందురే॥

26॥

క॥ నీవికమగుణరూపము॥ లేవేళన్తునులుచెలుప నెఱిగిగనుఁగొన॥

నాభిమంతుసేడయత్తము॥ గావాంభితముల్ఫలించెఁగామాకున్య॥

27॥

తే॥ గీ॥ అనినగింభర్వపతికరండనియెనుగున॥ మహితసౌహృద్దృఢయలుమానసములు॥

నగుభవాద్భుతహితులు మాక మరభద్రములుగొలుంతయెగంధర్వకులనరేణ్య॥ 3॥

చ॥ అనినతనికంబురజైతుండిట్లనియె॥

28॥

క॥ మన్నగరచుల్లదేబలి॥ మన్నగరమువన్నెననుగొల్పిస్వీకృతుడీ॥

విన్నా నెనుమామేడలవిన్నా నుముచూడనేఁడువిచ్చేయఁగదే॥

29॥

వి॥ అనినవలండుమునిసననవిన్నకాసులగుసుకాసులస్థితిమందుపన్నేపకారం
బొంటిమొవచ్చిగొవున నేడిందుండి మడియనువాచిచరివారంబుగూడనెల్లమీపురంబున
కరుణించుననిగంధర్వనామరసస్థిరంబుగునొక్కమహిమూడింబుననివనించి, యరినితో
నముచితసల్లాసంబులంబ్రొస్తవుచ్చుమంజుననివిడిచిని, నక్షులనవ్వలెవ్వుతాంబందెఱిం
గింపుడనుటయు॥

తా॥ పాశేమాయపలాసభాసురసర్వబ్రహ్మైకరూపాకరా!

కారుణ్యంబుధిభక్తసంతరణవిభ్యాతాత్మసాక్షాత్ప్రియా!

భాంధర్వమహాత్మ్యసంకలితబోధప్రాప్తిస్సాయో!

గారుణ్యప్రదమోక్షభాగ్యకరనిత్యశంకసంధాయకా॥

కం॥ సుబ్రహ్మరస్వప్రసవణియ! బ్రాహ్మి ధీచక్రియమృతాకరసా!

రబ్రహ్మనాథబాణమునిబ్రహ్మసుకేరవనితనిర్మలవచితా॥

కలకం॥ ము॥ కరుణోన్మదవర్ణాస్వరక్షరకామరవిమలా!

కరుణారసవరణానుభవజానుతవరణా!

పురభంజనగురుంజనభుననానకలనా!

కరిదాననహరణాశిషానపన్నగధరణా॥

మృతిని॥ వినమితబుధరతా విశ్వకృత్కర్తృవత్సా

గుణనిధిసకలేశాః కోటిసూర్యపుకాశా

గుణకలుషవిరామా ఖండితాశేషకామా

యినశశిఘ్నానినేత్రా యాశశానీకశత్రా॥

గద్య.

ఇదిశ్రీమదమ్మానేన్యన్వయపయఃపారావారరాకాసుధాకరానవరతదేవబ్రాహ్మ

ణపూజావిధేయదిగంతరాక్రంతయభిఃపరిపూరితశ్రీబాపనార్యపాత్రవిశే

శలింగనాకుకపుత్రశ్రీమద్దేవీరమణచరణారవిందామందముకరంద

సానతుండితేందందాయమాణశ్రీవత్సీజామూర్తిరామబోగి

గురుప్రసాదపూసానితసంస్కృతాంధభాసాచతు

రకవితావితానానూనవైభవబుధజనవిరాజ

మానశరభలింగాభిధానప్రణీతంబైన

యలంకారచంద్రికాదయంబును

మహాప్రబంధంబునంబును

ప్రబోధయాశ్వాసము.

శ్రీ. ప్రా. ప్ర.

శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

శ్రీ మఖవ్రజ చరిత్రాంబను నామాంతరము గల

అలంకారచంద్రోదయము.

చతుర్థాశ్వాసము.

కం॥ శ్రీగౌరీకుచకుంకుమ | రాగోద్భాసితసువక్షరమణీయమహా |

భోగీంద్రభూషణసంహృత | యాగామ్యయాపురీశయఘనయనాశా॥

౧॥

తే॥ గీ॥ అవధరింపుమునుమృకండాత్మజాండు | క్రోష్టికటింగించినట్లుసద్గోష్ఠీనమరు |

జైమినికి నెమ్మనముకడుసంతసిల్ల | బక్షిరత్నంబులిట్లు చెప్పందొడంగ॥

౨॥

కం॥ ఆవిధమునమణిగృహమున | నావిభుతోగోష్ఠీసల్పియచటదదనునే |

వావిధిభృత్యులనునిచిని | జావాసంబునకుఁబురజిదాహ్వాయుడరిగె॥

౩॥

ఉ॥ పిమ్మటనమ్మహీవిభుడడుపెల్లను | రాగముతోడవేలుపుం |

గొమ్మను నెమ్మదిందలఁచి కొంచుగ సంగొనలందున శ్రువు |

ల్లిమ్మగనమ్మణీభవనరంగమున న్దలయంగ వేమఱుం

గుమ్మరునమ్మరుండుదళుకుట్టిలుకుల్బులుకిన్క నేయగె॥

౪॥

సీ॥ లలితపంజరశుకాలాపముల్విన నైననతివపల్కులటంచు నాలకించు |

గాంచనపాంచాలికాశోభగవనైన బాలికాకృతియంచు ప్రభువహించు |

బటువజ్రముకురబింబములచాయలఁజూచిముదితాస్యరుచులంచుమదిదలంచు |

గురువిందకుట్టిమసరణులారసియోషిదంఘ్రిలాక్షాంకంబులంచు నెంచు॥

తే॥ గీ॥ జిత్రభిత్తికడద్రూపచిత్రశీల | గాంచిక్రొమ్మించుబోడినీక్షించితినిపు |

డంచుడాయగగమకించుబంచ బాణ | బాణధుతద్దైర్వ్యుడగుచుభూపాలసుతుడు॥

౫॥

చం॥ అసదృశకల్పపాదపఫలాతిరసాద్యములెల్లజాళువా ।

వెసలలనుంచియూడిగపు వేల్పువెలందులుదెచ్చియిచ్చిన ।

స్మృతవడువేడికొన్న బలిమిజ్జవెజూచునుగానిచూడఁడిం ।

పెసఁగఁగముచ్చటాడఁడుమహిపతితద్విరహార్తచిత్తుడై॥

౯॥

తే॥ గీ॥ అనిశముతదీయనిశ్చలధ్యానయుక్తి నలరునృపునకుబహురూపములఁబ్రసన్న ।

యయ్యెమోహనలక్ష్మీనానప్పుడెల్లకడలలోవెలిఁగనుపట్టుకలికిరూపు॥

౧॥

వ॥ ఇట్లమితవేదనాచలితహృదయుండైన్యపతనయుండునిజాంతర్గతంబున॥

౨॥

సీ॥ తొలిజన్మములనునెచ్చెలులేమినోములునోచికోచెలిచెల్మిమోచియుండ ।

రతనాలపీఠెయెట్టితంబుసత్సేనోబాలికచేపట్టుకబాముకుండ ।

సుమణిహారంబులేసుకృతంబొనర్చెనోకాంతాకుచాగ్రభాగములమెలఁగ ।

సదనదర్పణములేసద్విధుల్చేసెనోప్రమదానుబంబభాగ్యములుగలుగ॥

తే॥ గీ॥ నిచటిమణిచిత్రసాధంబులిచటితమ్మి కొలఁకులిచ్చటియుపవనీకుంజతటలు ।

నెట్టియుపకృతిఁగావించియెసఁగనొక్కొరమణికేళివిహారసంప్రాప్తి నొనర॥

౩॥

చం॥ ఆలచెలియూరరంభలభుజాచ్చబిసంబులహాసచంద్రిక॥

బలితపుగబ్బిగుబ్బవిరిబంతులఁజెక్కిలికప్పురంపులి ।

శ్లలజిగిమోవిపానకములందనివొందినఁగాకయేక్రియ ।

ద్వలమగుచున్నయివ్విరహతాపభరంబుశమించునాకెక॥

౪॥

చం॥ చెలిదలపువ్వువంద్రునిగఁజెందిరపుందిలకంబుఫాలమం ।

దలిసెగకన్నుఁగానెదఁగనంబుదుహారములన్భుజంగభూ ।

షలుగజులస్తపర్థముగసారెదలంచిగిరిశభీతిచే ।

గలఁచుటమానినన్నొకనిఁగ్రాఁచుటయోవలరాయ? న్యాయమా॥

౫॥

ఉ॥ ఎన్నఁడుకన్నులారందరలేక్షణఁగ్రమ్మరఁగాంతుఁగాంచియ ।

య్యన్నలమిన్నతోడనెనరానఁగముచ్చటలాడిమోవిమేల్ ।

జున్నులుగొల్పిమక్కువలఁజొక్కుచుఁగొఁగిఁటగారవించుచు ।

న్గొన్ననవింటివానిబలుకూటమి నెన్నఁడుగూడఁగల్గునో॥

౬॥

కం॥ అనియిట్లుమోహవివశతమనుజాధిపనందనుండుమణిమయసదనం ।

బునసుంఁడెనిటఁగళావతియునుదదధీననిజమానసోత్కటవృత్తి॥

౭॥

తే॥ గీ॥ ప్రాణసఖులవింతపడఁతులుగాఁజూచు| పలుకరింపదెలమిచిలుకనైనఁ|

జైవరుకురులఁజక్కఁజేయదుమైమరఁపూనినిలుచుఁజింతనుస్సురనుచు॥ ౧౦॥

మ॥ మృదుమధురోపహారములొకించుకవాచవిక్సైనమోవిఁజే॥

ర్పదువరపారిజాతసుమవల్లరులంటదుకేలనైనఁజూ॥

హదుక హక్ కిట్టినైవు సెదుట దగుపంక జప్పాల్లి మైనలం।

దదుసునసారసాంకపకదంబమునంబుజనేత్రచిత్రసేఖ ౧౦౧౧

నీ॥ హృదయస్థితానంగుడైదనేయములుశులమొనలుపైదోచెనామొలచెబులక

లానంగళిఖికిందోడైనచ్యుకమ్మవీవడులనవలపుటూర్పులుజనించె।

దద్దాతని హితచేత వియోగజలధియు స్పృంగనాఘాత్కాంబుపూర మొదనె.

నానీటివైలిపెనలముడిందీరకాంతులునాగ నెమ్మనఁజెలుపువాడమె॥

తే॥ గీ॥ దెలుపునకుఁదోడునీడలైవెలయుహారకలితమాకి కములుపెనుగాకఁగాఁగి॥

బాహ్యధారలచరచగివైవైనగ్రమ్మకొమ్ముసాలిండ్లమరెవెండికొండలట్లు॥ ౧౭॥

కం॥ అనిభక్త్యాత్మకృపణినందనవదనేందురుచిమరుప్రతాపస్థచే॥

తనానరముకుళితములై కనుచు ములుతనరేనమర కామినికంఠజ్ఞ॥ ౧౭॥

ఉ॥ నాచక్రసుక్తే బాహువిసవల్లభునా జైగుహానిరోశము॥

అంతపుంగంకావలయుతోడ నెజాఁజెనఁచుచుండుతోరిక ।

స్వాగతం గెజిట్ నముత్వా సమహోష్ట సమీరవారవి।

స్వార్గతన్వయోగవసువర్తి దినంబునఁజారు వేణీక ॥ ౧ ॥

కం. సాగ సగుచును బంతులపై జిగిదగుమగ రాల సరులు చెలి సాంజన సే

త్రగభజ్జలములజుయ్యసి। పొగ తెగయగనింప్రనీలమీలసగులయ్యెన్॥ ౧౦౦॥

ఉ॥ నూతనమండలీకృతధన్యుత్తకాపరివేషధారియః॥

గౌతమీ హృద్భయంకి రిజర్వాలిక్ రక్తంకి సండుచిత్తసం।

జాతీయ ధా 'క' సంఘం పోషించబడుచున్నది. అందుకని అది పరిశోధన.

జాతముభోజమువ్యతివేదనన్వినకర్తవ్యమనౌగ్రహ్యమౌ॥

శ్రీ గి. చెలివిల్లిపా సుప్రసమేనుః శర్వవీర్యముః సుధానిభరముః ప్రకాశనేత్రుః ॥

గడుచున్నది చిట్టకత్తెలగన్తోలుగిది. - వివిధ హర్షవిశేషముగారనవలెను. అయ్య

కర్ణ|| క ప్రీతిమలయఁపువలిగ నుండెత్తక నలది న్నిల్లెనా రివలికమయనా రి ||

పల్లికిర శాంకానుంజతస్య సాత్రతద్వైసంయ మేరగున్

సీ॥ తలిరుటాకులజొంపములుదావశిఖలంచు నెంచియందులఁబ్రవేశించఁజూచు।

నునుదీవలురగంబులనిడాసితత్పల్లవాగ్రజిహ్వాలు కేలనంటఁదివురు।

వెడలుపూఁదేనియవిషధారలనుచువితర్కించిసారెకుఁద్రావఁదలఁచు।

శశికాంతకృతమహీజాతాలవాలంబులూవరడిగియలంచునురుకఁదొడరు॥

తే॥ గీ॥ గదిసిమదనుండువదలకయదనెఱింగి। పదులుమారులుగుదులుగ నెదనదిమెడు।

నురుశరములవిసరులకోర్వలేక। తనువుదొలగంగఁదలఁచియవ్వనజగంధి॥ ౨౩॥

ఉ॥ నెచ్చెలులత్త తిన్వరమణీభవనాంతరపుష్పశయ్యవై।

నచ్చపలాక్షిఁగానకరయంబునమారుని బాఱికోర్వలే।

కిచ్చటనుండిగోలయిపుడెచ్చటికేగెనోయంచుదద్యనికె॥

నొచ్చినికుంజపుంజములచోటులనారనియందునొక్కచోకె॥ ౨౪॥

క॥ కలువలచెలివెలుఁగులచె। నలువుఁదొలిగినిదురఁజెందునలినియుఁబోతె।

నల్లమగువలరాయనికా। కలనలయుచుసోలయులలనఁగనుఁగొనియెలమికె॥ ౨౫॥

క॥ దరియంజనినునుఁజెక్కులఁదొరఁగెడుకన్నీరువోవఁదుడుచుచునంసా।

పరిప్పిదిలిజాఱుఘనకఁచ। భరమునుసవరించియిట్లుపలికిరిచెలిమికె॥ ౨౬॥

ఉ॥ అరనిముసంబుమమ్మునకటాయెడఁబాయనిదానవొంటినే।

తెరఁగునవచ్చితమ్మదరిఁదేలనిభూరిమరందసింధులే।

తెరఁగుననీదితమ్మవనిఁదెప్పరహాకపురంపుతిప్పలే।

తెరఁగునదాఁటితమ్మగుదతీతెగువల్లగునమ్మయిమ్మైయికె॥ ౨౭॥

చ॥ ఇలనెలఁబ్రాయపుంజెలువలిచ్చవహింపరటమ్మదివ్యహా।

చెలువముగల్గుచెల్వులకుచిత్తమునందిటుతొల్మిఁదక్కిచిం।

తిలుదురుటమ్మమేనువెనుత్యనిత్యనిత్యనివింటిమేటికా।

కలనలయింతురమ్మకొఱగాములునెల్లనటమ్మయింతికె॥ ౨౮॥

ఉ॥ నెమ్మదితాపమేలతరుణీధరణీరమణుండునిన్నుశీ।

ఘ్రుమునగారవింపననురాగమునన్విభవంబులంబెదో।

యమ్మనొనమ్మమద్యచనమాత్మధనమ్మగతెమ్మరమ్మతో।

రమ్మగునివ్వనమ్మనదిరమ్మగుసంపదఁజూతమిమ్ములకె॥ ౨౯॥

కం॥ అనిబాలంగనికేలం గొనిలీలందిగిచియెత్తి కూరిమితోడో!

ద్గొనికేళీవనపాళికెఁజనెనాళీజనముననుసంతసమందక్ష॥

30॥

సీ॥ అధరబింబములకైయరుదెంచుచిలుకలుతనుసంతుమదగంధముననుఁబఱవ!

ముఖపంకజములపైముసరుతేఁటులచాలువిమలసాసాచంపకములఁదొలఁగ!

నక్షిమీనములదాయఁగవచ్చుకోక ముల్లగపువెన్నెలలచే నెగసిపోవ!

భుజమృణాళికలఁగప్పమరాళికలునీలకబరికాభ్రములచేఁగలఁగిఁపాఁట॥

తే॥ గీ॥ జనుచెలులమూపులఁగరంబులునిచి పొదలవిరులనిట్టాద్వగాడ్పులవేఁడినులియ!

చివురుటాకులు నెమ్మేనుఁదవిలిపాదవిరహతాపాప్తివనవీధివెడతెరమణి॥ 31॥

కం॥ ఓజవనీభూజనుమనమాజవిభవమెఱుకపరచెమానినికపుడా!

శీజనమేతత్కథనవ్యాజంబునఁబొద్దుపుత్తమనుచుకౌట్రేమకౌ॥

32॥

చం॥ వరసుమనోనురాగవిభవంబునగుచ్చకుచంబులానిసం!

భరితరుచింజెలంగుమ్మదుఁపల్లవపాణులఁబూగనాథుకం!

ధరసుగవుంగలించుచులతావనితామణిభృంగనాదనా!

దరమ్మదువాగ్విలాససముదారతమంతనమాడెఁజూచితే॥

33॥

చం॥ మునుపువుఁదేనెనల్కితెలీమొగ్గలముత్యపుముగ్గవెట్టియిం!

పొసరుపృథ్వాదీపికలునొప్పగుపూఁబరపుల్లటించినం!

జనిలయసీమలిట్లువరుసగ్గయినేసిమరుద్వరాపైకై!

కనదలివీక్షైయెదురుగన్తోనెఁగంఁటెలతాసతీతతుల్॥

34॥

చం॥ అనిశమహానురాగసముదంచితతాసరసాంతరంగప!

ద్విసులమదాంధతనివ్విచిద్రిమ్మరుతుమ్మెదనెమ్మిఠాఁడుదా!

ననయముఁజూచితేయవినయమ్మునఁబుష్పిణులైనకొమ్మలకౌ॥

దనరఁగనొందుచుండెవనితామధుపాళులకేదనిల్కడల్॥

35॥

సీ॥ వితితాళివాలికావేణువుప్రమోయించిబలునెమ్మిఁటనిమిత్వలయఁజేసి!

కలకంతకాకతీగానంబులలరించిసునమండులవిలాసగతులుపూని!

కమనీయకుకభాషణములముచ్చటలాడివలపూరవినిలనవులొనవలం!

మంజుకింబల్కరోహంచగుచ్చస్తనాంచస్మహిశానహాసములనెనసి!

తే॥ గీ॥ కప్రమశాఖాభుజంబులఁగొఁగలింపికలదనన్వూమణితంబులయంస!

కేళిఁజూపించెదాపింకకృష్ణమూర్తియిచ్చకంబునఁగనాఁగంఁటెయింకనువన॥ 36॥

కం॥ వనిసాధుమాధుకరగోష్ఠినివర్తిలుచున్నతపసిచిత్రంబుగనూ।

తనశోభనలరుగణికల। నెనసి మొగడజన్నులంపెనిదిగనుగొంటే॥

32॥

ము॥ నలుమైకారు మొయిల్లభంగిదివనంటకాబాక్కిసాంద్రచ్చుదో।

జ్వలతంబొల్చుతమాలసాలములలోసంపుష్పితాశోకకా।

ఖలుమందానిలకందళాహతులచేగంపింపుచుంచీనముం।

చులుఁబోలెం నెఱిమించెగాంచి తెననిన్నోపవాళాధరా॥

33॥

నీ॥ ఆమ్రవల్లరికేలనంటుమల్ల నెబాలతిలకింపుమిదీనిదిలకమేని।

సుదతితాచగదమృదియశోకపుగొమ్మకాగిలింపుముతావిగనయఁగ్రోలి।

యిదిప్రియాళువునాతిగదిసిపాడుముగీతిముచ్చటాడుచు నేగుముదితగోఁగు।

కాంచనంబిదియింటినించి తేఱుఖకాంతిచేరినవృక్షమౌషధియమిన్న॥

తే॥ గీ॥ శ్వాస మొందింపుమిదిసింధువారమువాయువిడకేసరమిదిదీనిసుమియుముమ్మ।

యిటులొకర్చిన గాకయిద్విటపములును! మంబులీనవువంటిజేమంబావాణి॥ 34॥

కం॥ అనిజవ్వనికవ్వనితలువనితరువిభవము దెలిపివర్షసువభిరజం।

బునఁబసిమిందాల్చితనులతఁలానరగఁబుష్పాశచయసముత్సుకలగుచుకా॥

35॥

ఇభగతిరగడ। పొలతి? యిగాజ్జంగిపొదల తేనియసోన్న।

కళులు పటుచాతకములై మనలై వనిలోనఁ।

జిన్ని సునుజివురాకుఁ జిదిమితివె కెంగేల।

కన్ను లెఱ్ఱగఁ జేసెఁ గదవె తోకిల బాల?।

సునకనకములుఁ గొనుచుఁ గదలె దెమ్మెరమ్మచ్చు।

నవలక్ష్మీసాము లనే వదలఁ జేమనవచ్చుఁ।

గొమ్మ?కయి నంటి ననఁ గోయు మిఁక వంపకుమా!।

నెమ్మొగము చాయలననిది నదీచంపకము।

కనవనిలగతి నెగయు కప్పపు దుమారములుఁ।

గని వెన్నెలని పలుచెఁ గద తోకవారములు।

బింబు చుని యెదురుకొనె విడచి శుక మెలనూవి।

చంబుగుహనయన? వన్వ రసి నీకెయ్యెవావి।

బడిగొనఁదోలంగెఁ గేసరముల మరందములు।

తిడిసెఁదద్బిందువుల ధమ్మిలకుందములు।

పటు మధుప వితతులభ్రములని మయూరములు।

నటియించె గంటె తన్నటనపుటొయారములు।

క్షూరఫణులను జుట్టుకొనియె నీచందనము।

చేరఁబోకచటి కోచెలినీకు వందనము।

గోదంగి గోయ కేగదవేటికి మిటారి।

కాదలేమరునకది కడుబంగరుకటారి।

కలికి వనదేవతల కర్ణికాకారములు।

దెలిపెనిచ్చటఁజూచితేకర్ణికారములు।

వేడుకగ వినవేల పికకుహూకారములు।

చేడె యవి విరహిణుల చెవులకు గఠోరములు।

లతలచాటునఁ బెంపలరు నీదు కొనగోరు।

నతివ యల్లయదిపూవనికేలఁ గొనఁగోరు।

నరవిరియు మొల్లవిరులల్లచట మొల్లములు।

మరచిపోదగునటే మరునకవిభల్లములు।

మరువంపు సారభము మఱిలించె గురువేరు।

సరిగాదు దానికిక జగతి వేటొక వేరు।

సుదతిరో చేకొనవె సురపొన్న క్రొన్ననలు।

చదలంబె బుప్పొడులు సారె తద్వాసనలు।

కొలఁదిగననివిరాలిఁ గొని సాలసినదికొమ్మ।

జలజాన్తుఁ గొల్తమిక సఖులార రారమ్మ॥

౪౧॥

తే॥ గీ॥ అనుచువనకేళిసల్పిపద్మాయతాక్షులతులవివిధలతాంతసంతతులలోన।

నమిత సారభరుచిరములైనవాని నెంచిమదనునకర్పితమంచువెడలి॥

౪౨॥

క॥ చిత్రంబుగనిటుమరునివిచిత్రాకృతివ్రాసిపూజఁ జేయుచుభక్తి॥

స్తోత్రములొనర్చిపంకజపత్రాక్షులుకేళిసాధభాగముఁజేర॥

౪౩॥

క॥ చరమమహీధరశిఖరాంతరసరణిస్తరణిజరుగఁదదైరికసా॥

ద్రవజశ్చన్నతఁగ నెనసస్ఫురితజపాశోణకిరణశోభితుడయ్యె॥

౪౪॥

మ॥ తరుసంఘంబులకెల్లబల్లవితమాతత్వంబుగల్పించిభూ॥

ధరభృంగంబులకెల్లమేరుశిఖరత్వంబున్నసాదించిభూ॥

స్వరసాధాగ్రనశేందుకాంతములకున్ సాగంధికచ్ఛాయలక॥

విరచించెనరతారుకాతనములవేష్టంగకుష్మజులక॥

౪౪॥

కం॥ ఖరకరఃపరిగెనురమ్మని॥ స్ఫురదుపయాచలమునెనుకజొచ్చెనయిదలక॥

ద్వరచిలువనజనుడదాత్తులకరణఃరిగెనీజలుతోలిగజతునిడుపుతై॥

౪౫॥

కం॥ బారులుదేరుచుగూడులఁజేరెఁగుతంగములుభానుశిలవనదాపం॥

బాకొమ్మగత్పన్నావా॥ ధారంజడిదీరెమిటరక్తిమమితాక॥

౪౬॥

మ॥ వరసన్మాదగతుండినుండుత్రిజగద్వంశస్థంబునొప్పొచ్చును॥

స్తరమాడైననియుక్తిఁబంకజరజస్సుంపక్కయొసాంధ్రశీ॥

ధరసంబానినపద్మనిగలసిశద్దోపంబువాయునృహః॥

వరసాధోనిధిలోనదామునిఁగెనాభానుండుఁగ్రుంకెన్వెనక॥

౪౭॥

సీ॥ చరమదిక్పంశికారచ్చకాలవాత్తేయరచితప్రకంకురజోరావియనంగ॥

సింహుసాధుసగంభసింభకోపరిపరిష్కృతరక్తరాంకవశ్రియనంగ॥

పశ్చిమాంభోనిధిప్రాంతనైకతనముమ్భాతవిమృమలతాజాతమనంగ॥

స్ఫుటనటత్పముమహానటశిరస్తటఫణిశర్వరభణామణిగణచ్ఛాయయనంగ॥

తే॥ గీ॥ విరహిజనహృద్భయంకరవిషమబాణః॥ జైత్రియాత్రాసమారంభసంభవాబ్జ॥

జాంఘర్జ్యతదీయకౌరాగ్నకీల॥ సముదయంబనసంజకెంజాయమెఱసె॥

౪౮॥

కం॥ అనుఁగుజవరాలికొంగిట॥ నెనయకనుఖముడిగిచింతనేగెరవిసనం॥

గనియొకజక్కవయకటూ॥ యనహీనతనున్నచక్రమెట్లునుఁగించుక॥

౪౯॥

చం॥ ఇనుఁడపరాశఁజెంచెనిఁకెనెటకజీవనమందిబుద్ధిసీ॥

వనితవివాదవేదనలఁబొల్పడితుమ్మెసచాలుపేరట॥

స్తనువిషాధారగాలినిశించిమృతస్థిఁగిల్లుటకొమ్మలం॥

బొనరకమోర్చిని॥ స్మృతంబుమోడైనన్దుతులించెబుద్ధముల్॥

౫౦॥

చ॥ తోచుచునిచ్చుచుండుచుమదంబునరేజుంబునెమ్మెంగం॥

బునియ్యగనాభికా॥ పకమున్నటియించెనన్నమంబునొ॥

య్యగంబుకొమ్మలన్దుడిసెటేకమాతాపుల్లమటొ॥

ధానకుంబునొప్పొగ్గోఁగుముఁగారఁగనెన్నెను॥ మున్నెన్నెనముకొ॥

౫౧॥

సీ॥ వైకుంఠశిథికంఠవరకంఠకలకంఠకాలకంఠాభలమేలమాడి॥

తతశ్చైలతనయాలఘుతమాలహరినీలకాకోలరుచులఁజీ కాకుపటచి॥

యశిపుంజమ్మగభంజనలవాంజనశుభౌంజనాగ్రమంజరలీలవఘుభించి॥

యమునాంబరబలాంబరమహాంబుదకదంబకాదంబకాంతులఁగలయమేలసి॥

తే॥ గీ॥ వేల్పుదొరమేనిచాయతోవియ్యమంది॥ కదిసెనదసాభిసారికాకాముకప్ర॥

కానుదమ్మగీమదాలేపకల్పమగుచు॥ గటికచీకటిబ్రహ్మాండగహ్వరమున॥ ౫౩॥

తే॥ గీ॥ ఘనతిమిరసంగమునసంధ్యఁగాంచిలోక॥ ములకుఁబెంచుకొనఁగనిడ్డలలితత్న॥

భృతజనకరూపనైజసంతతులనంగ॥ గజ్జలయుతాగ్రగృహదీపకళికలమరె॥ ౫౪॥

కం॥ ఘనకువలయపాలనకుంజనుడెంచెడిరాజువిడియఁజతురతఁబ్రాగ్ని॥

క్కునభేచరులెత్తినధా॥ తనవపటకుటీరమనఁగభవళిమహోచె॥ ౫౫॥

చం॥ సమయవిటుండుగన్మౌఱగిశక్రదిశావిటిగబ్బించంటసాం॥

ద్రముగవిదిర్చుచెందిరమనందగై॥ బాటలరేఖయవ్విభు॥

స్నేమకికనంగనవ్వెలఁది నెమ్మొగమెత్తెననన్సధాంకుభిం॥

బమువెనఁదోచెఁగాంచిగరిమన్నగెనావలసిలెవెన్నెలతో॥ ౫౬॥

తే॥ గీ॥ సోముఁడుదయాద్రితైలాససీమవెడలి॥ లోకభీకరమేమరాస్తోకతిమిర॥

హాలహలమానెఁగానినాడంకదంభ॥ కలితతత్త్వంఠకాళిమగానఁబడునె॥ ౫౭॥

సీ॥ వనములెల్లనుగల్పవనములుగావించిరాలనెల్లనుమగరాలఁజేసి॥

కొండలెల్లనువెండికొండలుగావించిదులనెల్లనునభోనదులఁజేసి॥

జలధులెల్లనుదుగ్ధజలధులుగావించికరులనెల్లనువియత్కరులఁజేసి॥

సరసులెల్లనుసుధాసరసులుగావించినరులనెల్లనుసక్తిన్నరులఁజేసి॥

తే॥ గీ॥ దైవసృష్టికీఁబ్రతిసృష్టిదారచించిబ్రహ్మమునుబోలెజగదంతరంబునిండె॥

గుండలిపచంద్రడిండీరఖండకాండ॥ సమవిమలధామకామదీపముదయంబు॥ ౫౮॥

కం॥ కుమదంబులకుముదంబులు॥ కొమరా రెఁజకోరికలకుఁగోరికలొదవె॥

రమణులకుసురమణులకును॥ దమివెలసెన్దమియువెలసెదనపతిశోభె॥ ౫౯॥

కం॥ పగఁటివిరహంపువేడిమి॥ నోగిలినకుముదినులుచలువనూల్కానసాంద్రం॥

బుగఁబన్నీరుకరంబులఁదొగచెలిచిలికెననరా॥ లెందుహినకణంబులో॥ ౬౦॥

ప॥ మఱియునుతోదయోల్లాసంబునవియదుల్లిడకల్లోలంబైయుల్లసిల్లి పాలవెల్లి

వెల్లివొడిచి పుడమి నెల్లెడల నల్లుకొనియెనన నంతకంతకు ననంతంబుగా దిగంతంబులనా

కృమించుచు సంబరతరంగిణీర్పురంబులనుండి భూమండలంబునకు డిగ్గు మరాళమాలికల
 పోలిక నస్తోకవ్యాకోచకైరవవిసరంబులగు సరోవరంబులన్నసరించుచు విధుంతుదవవ
 నగహ్వరప్రవేశాభ్యాసవశంబునంబోలె సౌధేంద్రనీలజాలగోళంబులందూఱుచుదిమి
 రజలదసమయ విగమంబగుటయుఁ బెల్లుఁబెల్లువిరిసెనన విశాలంబులగు కూలంకషాకూ
 లంబులంగ్రాఁగుచుఁగునుమనముదయంబుచందంబునఁదరులతాఛదంబుల ధాళధళ్యంబు
 న మెఱయుచు మదకేసరికికోరవారంబుతీటున శిఖరిశిఖరంబులెక్కుచు లీలందేలియా
 డువాలుగుమీలబెళుకులచెన్నున మున్నీటిపెన్నీటికరుడులమీఁద దీపించుచుఁగొముదిదా
 నగుట నభివ్యక్తశుద్ధవర్ణంబై ద్విజముఖంబులవ్యాపించుచుఁజంచద్విధుమండలహరిణము
 ఖపరిచ్యుతరోమంధబంధురఁగెనపుంజంబులవడుపున సంకేతకుంజంబులపైరంజిల్లుపుల్లమ
 ల్లికామంజరలమేదురామోదంబున మోదంబురెట్టింపఁదొలతఁగలసి యలసినకాముకు
 లబదరియుపరిసురతంబు నెఱపు తరుణులసుఖసృలత్కళలతెరంగునన్దరంగి తోరంగు చెంగ
 లువరాచట్టుల జలజలని తెలివీటితళుకులనేకీభవించుచుఁబెంపుగాఁగురియు నమృతధా
 రాపరంపరలకుగుంపులై యింపాలుచు వియత్తలంబునకెత్తిన కుత్తుకలుపంపకబెంపార
 బెంపిళ్లుగూయుచుఁ గుత్తుకబంటిఁగ్రోలివెక్కనంబుగఁ బుక్కిళ్లంబట్టియొండొంటికంది
 చ్చుచు హెచ్చినమచ్చికలంగలయు నచ్చకోరచంపతులసాంపునఁ బటికంపుగిన్నెలఁజె
 న్నలరు నారికేళానసంబు లాసకొలందిఁగమిచితదీయమదోన్మాదంబున వినోదంబుగా
 బాడు విచిత్రగీతంబుల వ్యత్యస్తసల్లాపంబుల వింతవింతనటనంబుల వికృతచేష్టావిలా
 సంబుల నకారణహాసంబుల మెలంగి తెలివిఁగని వలపుఁగొని మణిమండీరసింజితంబులు
 లియ నలరుఁబోదలకుంజని వనీపవనంబునంబయ్యెదలఁదొలఁగింపకయెతోలంగ బంగారు
 బొంగరాలహారంగునఁబొంగారు మొలకచనుంగవల మిలమిలలంగనుపట్టు శిబ్బెంబులు
 గుబ్బటిల్ల గొబ్బునంగవుంగలింపుచుప్రాణవల్లభులతో మల్లడిగొని వివిధబంధచమత్కారం
 బులంగూడిక్రీడించు మించుఁబోడుల చంచలదృగంచలప్రభలరాణించు వజ్రితాటంక
 లాలాటికాచాకచక్యంబులతో సఖ్యంబొనర్చుచు నిట్లఖండపాండురచ్చాయామండలం
 బుల మెండుకొని పండువెన్నెలలుగాయఁగాయజుండేయడంజూచినదానయై యమే
 యవికృమంబునంబాయక చాయలుదేరు సాయకనికాయంబులేయ దాయయై మలయా
 నిలుండుడాయ నుల్లంబుర్పులనందాలిమిఁదూలి నిదురనొందక కెందలిరుపాన్పుడిగి పవ
 మానవిలోలబాలవల్లరియుంబోలె సోలుచు నక్కళావతీసతీతిలకంబు నిరంతర నిజస్వాం
 తచింతిత మహీకాంతకాంతాకారంబు కన్నులగ్గటిన్పై కంటిఁగంటినని దిగ్గనలేచి బయ

లుంగపుంగలించుచుగలవలించుచు నక్కటా వైవంబునిర్దయుండయ్యె నేమిసేయుదు
నని బుడిబుడి కనుంగవ నీరుజడిగొన నడుగులుతడవడ నడుముగడగడవడక వెన్నెల
యేటసురికెదనని చంగునందుముక జుగుకుజురుక్కున చొక్కపుమేన నక్కజంబుగ
వెన్నెలలుగ్రక్కునసోక మిక్కిలి వెక్కసంబునమూర్ఛిల్లిన నోయ్యన నోయ్యారంబుగ
నెయ్యంపుతోయ్యలులు చయ్యనయ్యంతినెత్తికొనినచ్చి శిశిరజల బిసకిసలయ శశిక
లాదుల శీతలోపచారంబుగగావింప నెట్టకేలకు నేడదేరి తేజిమాచి చంద్రునుద్దేశించి
యసాలంభంబుగా నిట్లనియె॥

౬౦॥

మ॥ సుమనఃప్రీతియొనర్చినత్పదపరిష్ఠాత్వంబునర్వజమా।

భిమణిత్వంబునుగాంచురాజవయహాళింశంబురారాతిస।

ఖ్యమునన్మృణుచుభీగుతాకలితపాంధ్రాళికదయాశూన్యతక।

శ్రమమొందించుకలించుటెంచువుసధర్మంబేనిశానాయకా॥

౬౧॥

చ॥ హితసరణిన్మిరంబునవహించెమహేశ్వరుడగుచుగర్వభా।

నితగతిమిన్నుముట్టెగుశశీచుటినిన్నరకాలదన్నిము।

న్నతడెకదాకళాగతివటంచుపయన్విడచెన్దానమా।

నతగని, సిగ్గుజెందవుమంచుననీకుంబరామనచ్చెనే॥

౬౨॥

క॥ తొలిలాకి ములకునంకరంగలిగింతువటంచు నెంచుకమలభవుసుని

న్నిలంబుటైనపుడెవంకరగలవానిగజేసెగాజెకమలవిరోధ॥

౬౩॥

నీ॥ ఇందిరావిభుడత్యహృదయస్థితునినిన్నుదోహకరుడనంచుడొలంగజేసె।

నతడుధాతయుస్వకీయాబ్జపీఠికజేటొదవునంచున్రానైత్రిమునచునిచె।

నందుండికాచాపహరణవైఖరిజూపనతడుసాధోర్ధాళియందువైచె।

నచటరాజీవసంహరణంబుగగావించుననియభియంబరంబునకుడ్రొచె॥

తే॥ గీ॥ నచటరాహువుమ్రింగియునటుగకునికి।మటలగ్రక్కంగనీరీతిమసలిజగతి।

నందఱికిగంటకుడవౌచునించునొందునీకునిలకడగలుగునేనిరజారి॥

౬౪॥

ఉ॥ ఇంతటినానినిన్నుదమన్యత్పదమందుదలకభరించున్ద్రీ।

కాంతునకుంగరీశునకుగాననదావనంలాహంలానలా॥

నంతనితాంతకీలములనానుటలెంతటివింతయామిసీ।

కాంతతలంపదస్వయముగాంచు నెధాక్రిభవత్సమోగ్రతక॥

౬౫॥

న॥ అనిపలికి తరుకువిరిములుకులుచిలుకు వలకైనినుదేశించి॥

౬౬॥

కం॥ కమలాక్షునికొమరుడవై సుమనోధర్మంబుఁబూనుచుఁబ్రవర్తియింకా॥

కమలాక్షులనేచెడవె! మమతమధునతగుణంబుమానవుమదనా॥ ౨౮॥

తే॥ గీ॥ తొలుతఁగజనులనలరించుచేలినిఁబనిచి॥ బలమునడవులనిడియించిఁగాంధజనుల॥

మానభనములఁగొంచుదుర్మార్గనియతి॥ చలగుశంబరఘాతివీవజ్జబాణ॥ ౨౯॥

కం॥ యుగవిగమజగత్తయదం॥ బగుశర్వునకెఱిమంటచంటికెడసియు॥

న్యగుడన్వృత్తికతివీవ! భగవదనురీతమునఁగాదెవారిచరాంకా॥ ౩౦॥

ఉ॥ శంబరదానవుండునినుఁజొర్యమునఁగొనిపోయివార్ధిలో॥

నంబడఁద్రోయనందొకఁగునంబగుమీనముమ్రొంగదానిగ॥

ర్భంబుననపుజీర్ణతనుఁబాటిలీచన్నిరహివ్రజంబులో॥

కం॥ యునదావవహ్ని నిట్లు॥ గాఁగిక్రళించునెయోమధుప్రియా॥ ౩౧॥

వ॥ అనిపలికెచెంగటన్దెంగలుచు॥ పుష్పాదులుజిమ్మకమ్మతెమ్మెరవైనలిగి॥ ౩౨॥

కం॥ జగమునకుఁ బాఠింబని॥ పొగడుదురందరునునిన్ను॥ భువిలోహృదయా॥

శుగమగుటయెఱుంగరికనీ॥ దగునడవడియేమిచెప్పనగునుసమిరా॥ ౩౩॥

కం॥ శునతరులకుఁఫలభంగం॥ బొనరించుటచేజనించురుసాపములె॥

ల్లనుఁగాలభుజగరూపము॥ లనునినుఁగబలింపుఁజెచ్చలగుణాపవనా॥ ౩౪॥

చం॥ అనిహరిణాంకజీవనచరాంకసమీరులమాటివారిజా॥

ననమణిమందిరాంతరమునన్నిడిసాన్వపయిన్నిరాలిసో॥

లిసఁగదుజూలి నెచ్చెలులుతెమ్మిదెడల్తుమురాజనందను॥

న్బివివయ్యచునిగాఁడిలఁబ్రాంగనంతఁబ్రభాతమాటయుంకా॥ ౩౫॥

సీ॥ కాల్జితసంధాంగములనువిరాళంబెలిచెనాగృకవాసులెమిమ్రోసె॥

దనరాకనినుఁడుమిచ్చినకెఱెప్పఁగబంపుకుభద్రాతయనవేగుఁజక్రవాడిచె॥

దపనుండుదమనుండుదలుగొనుననుభవినదీపికలువెల్లనెవడంక॥

వరుణరిత్తితుటద్వారాజీస్తంహిరమండనంబునుధాంశుండుగుంకె॥

తే॥ గీ॥ త్వరనగుగుడెంచుకమలబాంధవునిమేటి॥ తేరుమీదనుగనుపట్టుతెల్లపట్టు॥

దెక్కియపుఁజాయయనఁగఁబెక్కిస్తాచి॥ నల్లనల్లనదొలివెల్లతెల్లమయ్యె॥ ౩౬॥

చం॥ ఉదయనగాగ్రవేదిసయిసుజ్జ్వలకల్పవరుండుసంభ్రమం॥

బాదవద్విజాగ్రబుల్ శ్రుతిహితోక్తి శుభస్వనముల్పెలంగబా॥

కృదమలకన్యకంశమునగట్టినరత్న మవర్ణసంపదా॥

స్పదమగుతాళిబాట్టనగభాస్కరబింబముతోఁచెదూర్వన॥

22॥

తే॥ గీ॥ ప్రియునితోఁగూర్చి కేలెల్లగ్రీడసల్పి యలసినిదిం చెంగుముదినులనగ మొగిచె॥

దొగ లినకరాళిగిలిగింతఁదగిలిపద్మి నీతతులునవ్వెననవిచ్చెనీరజములు॥

23॥

కం॥ మక్కువలరనక్కుననిడి॥ అక్కలతోఁగొంగ లించుతేనికీమద్దు॥

ల్లిగక్కునఁదనముక్కుననిడి॥ జక్కవకవఁగూడెనొక్కజలజపుటెంకి॥

24॥

చం॥ ఒక పొలయల్లచేఁగలయనొల్లకపంతములాడిగుట్టుపు॥

చ్చకతరితీపుచూపుల నెజాగొనరించుచువెన్దఁగూడినూ॥

రుక్మఁగనినట్టిదంపతులరూఢిగ మేల్కూలుపందలం చెనా॥

శుకపికకారికల్వలుకఁజొచ్చెగృహంతరపంజరంబుల॥

25॥

ఉ॥ రాతిరిచంద్రకాంతితిమిరంబులగీటడగింపఁదచ్చిశు॥

వ్రాతములజ్జకోశవివరంబులడాగిభయాప్తి నాత్మరూ॥

పాతిశయంబుమానియిత రాకృత్తిఁగైకొ నెనోయనన్సరో॥

బ్జాతరజఃపిశంగతసుసంగతిఁబొల్చి మెలంగెభృంగముల్॥

26॥

పీ॥ ఊరీతినిజవిభావూరితాఖిలదిశామండలుండగుచుభానుండుదోప॥

నపుడువీణాధరీవ్యాప్త మంగళగీతరాజమేల్లనిమఖప్రజవిభుండు॥

తత్సమయార్హ కృత్యములునిర్వర్తించిరమణీయమణిమందిరముననుండ॥

దివ్యదృష్టి నెఱింగిదేవసమానుండుగాలపుండుమృకండకణ్డముఖ్య॥

తే॥ గీ॥ మునులతోనటకరుదేరజనవిభుండు॥ సముచితవిధానములవారిసత్కరించి॥

కన్యనడుగంగఁబురజైత్రుకడకుఁబనుప॥ వారలగిరితత్సభావాసమునకు॥

27॥

న॥ ఇట్లువిచ్చేసినమునిపుంగవులను॥

28॥

మ॥ కవిగంధర్వవిభుండువారికినమస్తారాదికృత్యంబులిం॥

పునఁగావింపు మదీపనల్వడసిమత్పుణ్యంబు నేఁడోతపో॥

ధనులూ రా?ఫలియిం చెనర్హమునుభవృంబయ్యెమిరించువ॥

చ్చినకార్యంబెఱింగింపుఁజేసఫలతృజెందింతుశీఘ్రంబుగ॥

29॥

చ॥ అనినమునీంద్రులిట్లనిరనర గుణోజ్వలుడచ్యుతాంశసం।
జనితుడుసర్వలోక సతతౌర్వయతోబలరూపసత్కథా।
ఘనుడుమఖప్రజప్రభుడుగానభవత్తనయాలలామనః।
య్యనఘునకిచ్చికిరీగనుమయ్యధరస్పరజిత్సమాహ్వయా।

౧౫॥

న॥ అనినగ్గంధర్వవల్లభుండునిజాత్మజాంతరంగంబుకలవాణివలనంతకుమున్న
యెఱింగినవాడుగావున॥

౧౬॥

చ॥ అటులానరింతునేనతఃకాస్తనుమన్మనులెల్లఁబుగ్గిన।
చ్చటఁగలవాణితచ్చుభవచస్థిటిదావినియేగితల్లిఁది॥
గటనలరాహకన్నియకుఁగ్రన్ననఁజెల్పగనవ్వెలందివి।
స్ఫుటరమదాల్చెమోదరసపూరితభూరితరాంతరంగయై॥

౧౭॥

ను॥ మునివర్యుల్కుభలగ్నముదైలుపసమోదంబుతోనప్పడఁ।
జ్జననాధోత్తముతండ్రిపాలికినభస్మంచారిజంఘాలునికొ।
ఘనలీలస్ఫుభరేఖయిచ్చిపనిచెన్గంధర్వనాథుండు, వే।
చనిశస్త్రంజయుఁగాంచివాఁడుదెలిపెన్సమృక్కుభోదంతముకొ॥

౧౮॥

ఉ॥ ఆనర నాయకుండువినిహర్షమహంబుధిఁదేలినందను॥
డైనమఖప్రజాధిపుసమగ్రకుభంబునకైచనన్బ్రీతి।
స్థానపురంబువెల్వడెభటద్విరదాశ్వరథాతిసాంద్రనే।
నానివహస్తబాంధవజనద్వివిమంత్రిసుహృత్సమేతుండై॥

౧౯॥

క॥ ఈరీతివెవల్లిదైలముహారణ్యాధ్వములుఁగడచియల్లననాథా।
త్రిరమణుండుగంధర్వమనీరంగమునందునున్న నిజసుతుఁగనియొక॥

౨౦॥

ప॥ కనుంగొనిశస్త్రంజయుండుదనకునమస్కరించునందనుంగవుంగలించి శిరంబు
మూర్కొని సంతోషితస్వాంతుండై నిజపరివారంబునయ్యారామంబునంబటకుఁబీరము
లందువిడియించియుండె నంత నక్కడనప్పురజైత్తుండంతఃపురంబును బురంబునలంకరిం
చుటకు ఖచధకంచుకీజనంబులనియొగించి కుబేరాదిబంధువులరావించుటకుఁబ్రధానులఁ
బంచెనంత॥

౨౧॥

సీ॥ ఆపరంజినీట నూత్నపుంజాయదీర్చిరికోటకొమ్మలహర్మ్యకూటములను.

కనకనిర్మితపతాకలునిల్పిరున్నతప్రాసాదగోపురోపరితటులను।

గలయంబన్నీటిచేగలయంపిఁజల్లిరిరాజమార్గాంగణరంగములను।

కస్తూరికాగరుకర్దమద్రవములనలికిరికేళికానిలయములను।

తే॥ గీ॥ నెల్లెడలముత్తియఁపుముగ్ధులుల్లస్పిల్లఁగదళికాక్రముకస్తంభకలితనలద।

కాయమానహరిన్మణీఖచిత్రతోరణములుపన్నిరిద్వారభాగములగముల॥ ౯౨॥

లయగాఁపి॥ లీలగృహలక్ష్మ్యగలమాలికల నెన్నఁదగుపోలికలఁగాలుమణిడోలికలరీవిక।

వాలికలమొత్తములకేలికలన న్మృతయువాలికలవృద్ధలజపాలికలలేవక।

మేలగుకపోతకులపాలికలవ్రాలినమరాళికలఁ బొల్పుఁనుకాలికలన న్నెక్।

కేళికలనాంచితమదాళికలలాడువచనాళికలనాదములప్రోలికశమిం చెక్॥

ప॥ ఆసనుయంబున వివిధవిచిత్రవిమానవితానంబులతో నిండివరాక్ష ప్రియంవద
చిత్రసేన జీమాతవాహనాది గంధర్వులును నలకూబర వరాహకర్ణ గజకర్ణ సుకేతు మణి
భద్ర ప్రభృతయిత్తులును వైవత్ప్రముఖగుహ్యకులునుమందారముఖ్యవిద్యాధరులును సే
గుదేర వారలందొడ్కొని యస్పరజైతుండు శస్త్రంజయమహారాజన్యకడకరిగి సువిన
యప్రియసంభాషణాలింగ నాదులవతనినాదరించి తత్పరిజనంబునుఁ దగినవిడిచుటలవిడి
యించి మగిడి యాస్థానంబునకేతెంచి పెండ్లికొడుకున్దావిం చుటకుఁబంపినం దివ్యాంగన
లుమంగళగీతంబులతోశోభనాక్షతంబులనృపాలుఁఫాలతలంబుననునిచిరంత॥ ౯౩॥

ఉ॥ సంపదగి నూనెనంటిపెలుచున్నపూనఁగనల్ల వెటిమే।

త్రైంపులనత్తుసాంపుదులకింపఁబునుంగుజనుంగవంగుబా।

లింపమెఱుంగుముంగురులులేఁజెమటన్నదనైనటింపనై।

లింపవధూటియొక్కతెనలీలగతిన్దగతీశుమాళికె॥

౯౪॥

కం॥ అలకములువిప్పిగంధామలకంబిడిచెలుఁబసంనుమదపూమెఱుంగుతోఁ।

దెలిగొజ్జఁగిపన్నీట్రజ్వలకములాడించి ముగిసినతనయకె॥

సీ॥ వలిపెమెఱుంగుచేఁజెలియొచ్చుదడియొత్తినచమకాలముఁబొత్తిగట్టనొసఁగె।

కస్తూరితిలక మొక్కతెచ్చిదనొక తెసాంపనంబులంగుకలనమలఁగె।

మాళిపైనొక్కతెమకుటంబుసంధింపనొక తెముత్త్రయఁపు బాసికముఁగూర్చె।

నొకతెకేయూరహారకలాపములుపూన్పనొక్కతెకకాణియొంటులునిచె॥

సో॥ గీ॥ నతివయోక్తైకల్పమాల్యంబువైన నొకతెకంకణరత్నముద్రుకబుదొడిగి,
నఖిలభూషణభూషితుడగుచుభూషణండురంజితబూర్ణచంద్రుండువోతె॥ ౧౭॥

ము॥ గంధర్వేంద్రనియుక్తులైకదిసెలగ్గుంబంచుమంతులారల్,
గంధేభాశ్వశతాంగభూరిభటరంగజ్జైత్రవాదిత్రధా॥
రంధర్యాన్నితులౌచువచ్చియమరేంద్రప్రేషితాధ్రద్విప॥
స్థంధారూఢునిఁజేసిరుత్సవముతోఁజ్ఞామండులొండులుక॥ ౧౮॥

ము॥ త్వరతోఁత్రజీవారవారవనితావారంబపారప్రసూ॥
ర్షరసంబుష్పతిలన్యహంగణమణిసాధంబులన్నిల్చిభా॥
స్వరలీలజతురంగసేనగొలువనొడవైచెచ్చెజబం॥
భురఘంటాపథసీమఘామివరనూనకగా నెప్పనంచద్గతిక॥ ౧౯॥

చం॥ బలుచలపూరఁజెందిరికపావడవైనరిగంచుచీరకం॥
దళుకులుదేరఁబెన్నెరులతావికిఁదేటులుచేరఁగొల్లుల॥
స్థళుకులుమీఱఁవారకడకంటికిఁదారదృగంశుపాళిక॥
ల్వలజిగితీరుగేరనొకవారవిలాసినిమాచెనవ్విభుక॥ ౨౦॥

చం॥ పగడంపుమోవితోజిలుగుపయ్యెదతోఁదమిఁగొల్పుబొల్పుతో॥
నిగనిగమించుశబ్దములనిగ్గులతోఁదగుగుబ్బదోయితో॥
సాగసగువేణితోబెళుకుచూపులతోలలిలేతనవ్వుతో॥
జిగివగగుల్లవచ్చియొకచేడియచూచెధరాపురందరుక॥ ౨౧॥

చం॥ సురుచిరగల్గభాగములశోభలుగమ్మలనుల్లసిల్లఁదా॥
మరునిరసించు నెమ్మొగమమందరుచులెవ్దచల్లఁగంచెల॥
స్థరుతరమైబిగి నెవ్దలుగుబ్బజ్జగాజిగుబ్బటిల్లవే॥
మరునిలుచెమ్మగిల్లనొకమానినిగాంచెధరావరోత్తముక॥ ౨౨॥

సో॥ బాలికయోర్తువేగఁజని, బంగరుమేడనునిల్చివేడ్లభూ॥
పాలతనూజుఁజూచునెడఁబయ్యెదయూర్పులగాలిదూలినక॥
గేలనమగ్గుచోదమినిగిన్నిడిసివియుజారభరృపాం॥
చాలికచాటుఁజేరెగరసంగ్రధితాంశుకయైత్రపాగతిక॥ ౨౩॥

సీ॥ హీరభూషణభాతయైరాచిలుకఁగేలఁగొనిజూచెనజూరాణియనఁగనొకతె॥
కనెమోహవివరయైకచలకమేడయంచుననిలెచుణిపుత్రియనఁగనొకతె॥
హరినీలమంచతోపరినుండిపిక్కిలచెఱునముపైమించుమించనఁగనొకతె॥
పగడంపుగొణికదాపుగహత్తిచూచెనుఘటితకాంచనవల్లికయననొకతె॥

గీ॥ వ్యత్యయధృతాభరణలీలయగుచుసంభ్ర॥ మాంచితరయానుగతివచ్చికాంచెనొకతె॥

భువనమోహనమంగళస్ఫురితరూప॥ వైభవోదారనమ్మహీవరకుమారు॥ ౧౦౪॥

ప॥ ఇతైరంగున ముదాయత్తంబులగుచిత్తంబులనలగు నతైమరసనయనల తరళా
విరళధవళధవళేతరదృక్పసారంబులకనుసారంబులై కైరవేందీవరతోరణంబులుద్దామ
చామరసమీరవారంబులంజలింప నిలింప కింపురుష చంపకగంధుల చితురబంధగంధంబు
లకు వెఱచి గంధసింధురకుంభంబులవ్రాలు బంధరంబులగోదలంబోదవు నారట్టజఘో
ట్టాణఘోటకగళాటకహాటకకటకకింకిణీగణనటీకంకణమణిమంజుమంజీర శింజితంబుల
దిదృక్తుజనవచనకోలాహలంబులనుగ్రిందువరచి క్రందుకొను సురదుందుభి డమామికా
కాహళి మృదంగ పుంఖానుపుంఖశంఖ వేణువీణాదివాదన నినాదంబులుగోదసినింప
నిండా రవిరిసినపుండరీకమండలంబు గండడంచు పాండురపుండరీకంబుల మెండుమీఱిన
ముత్తైంపుజల్లులజిగివెల్లువలనల్లుకొను వెల్లుపట్టుసిడంబులనడుమరదంబుడంబువిడంబిం
చు దట్టంపుకెంపుటాలవట్టంబుల కట్టెనిగ్గులకునిట్టలంబుగఁజాట్టంబులై నట్టువచెలుల
యంగదట్టంబులమీదిపుట్టంబులంగప్పి యుప్పరంతెగ యుపారకేయూరమకుటఘట్టన
రత్నరజంబులు మెఱయ వఱదలుగఁదొరఁగు డిండిమవాదనోత్పాదితవేదందగండమదజ
లంబులఁబంకిలంబుగు నేలం గాలూనకసమృద్ధంబునంద్రోపాడఁగిక్కిఱిసియెగ యుపారుల
విలాసంబుగన్పట్టఁ బట్టపగలుగాఁజంద్రజ్యోతులఁజెలుంగ నభంగశృంగారరసతరం
గంబుల తెరంగునఁగురంగధరమరీచినద్రీచీనద్యుచిరంబై చీనిచీనాంబరకిరీటాంగదహార
హీరచాకచక్రంబుచెన్నొదమందగమనంబునందగుచతుర్దంతవంతావళంబుపైనింద్రుండు
నుంబోలె నృపనందనుండురాజభవనాంగణంబుచేరవచ్చెనంతనక్కడ॥ ౧౦౫॥

కం॥ సుందరులప్పడుబంగరు॥ బిందెలపాటీరసలిలప్పధుధారలన॥

య్యిందుముఖిజలక మార్చిర॥ హిందడియొత్తిరినితాంతమృదుచేలములక॥ ౧౦౬॥

చం॥ కలితదుకూలమింపలరఁగట్టిలలిందిలకంబుదిద్దిక॥

జ్వలమిడిపారిజాతనుమసంఘములున్దలపంబుఁగూర్చిస॥

ల్లలితమణిస్ఫుటాఖిలకలాపకలాపములను టించికాం॥

తలపుడు దెచ్చిరవ్వికచతామరసాక్షివివాహవేదిక॥ ౧౦౭॥

కం॥ ఇటభవనద్వారముముందటకున్వచ్చున్యపతనయనకు నెదురుగనం॥

తటవసుమంతుఁడుసనిచెంగటఁగరి డిగ్గి మొక్కునతనిఁగనిదీవిం చెక॥ ౧౦౮॥

ప॥ దేవర్షిభూదేవమంగళాశీర్వాదనాదంబులును బృందారకవందిమాగధులకైచా
రంబులును నేల్పుగాణియల లక్ష్మీనారాయణకళ్యాణంపుఁబాటలసన్నంపుటెలుంగులును
భూనభోంతరంబునిండ నభ్యంతరనిశాంతంబునకు సామంతహితమంత్రీసహితంబుగాఁ
దోడ్కొనియేగుతఱిన్యపనందనుండందంద పుణ్యాంగ నాజనమణిభాజననీరాజనోపచారం

బులాదరింపుచుఁ గత్తైంతరద్వారపార్శ్వనిక్షిప్త మంగళకలశముకురాదిభద్రపదార్థంబుల
నీక్షించుచునుదయభానుండనుగంధర్వప్రధానుండొసంగునీఁగిమానిపువ్వు లక్షదండఁగో
నుచు నల్లనల్లనడచి గారుత్యతతోరణవిరాజితవిద్యుమస్తంభసంభారబింబితరంభాదిదివి
జరంభోరుకలకలకరంభితకళ్యాణకిరీయారంభంబును సైరంద్రీకరధృతకస్తూరికాది నిస్తుల
పరిమళవస్తుఘమఘమాయమాన కనకపాత్రంబును బురోహితబ్రాహ్మణబంధుపురంధ్రీ
బృందనీరంధ్రంబును నగు వైవాహికమందిరంబునడుమ నడచు మరకతమణివేదికోపరికు
రువిందచరణాంచిత కాంచనపీతంబున నధివసించే నప్పడు॥ ౧౦౯॥

కం॥ ఆగమవిధిసహితముగా నాగంధర్వపతియొసఁగెనవనీపతికి॥
ద్యోగోదధిమధుగుడనుప ముగంభితమై చెలంగుమధుపర్కంబు॥ ౧౧౦॥

కం॥ కలుములచెలికెనయగుచు ద్రులకూఁతుడైన నుదనమత్యోయ్యలియుధరా॥
తలనాధతనయుహరిగతిఁ బొలుపుననర్పించిధారవోసిరియెలమి॥ ౧౧౧॥

ప॥ ఇవిధంబున వైవాహికమంగళంబాచరించి గంధర్వవల్లభదత్తంబగు నుపా
యనంబులతోఁ గన్యారత్నంబును దోడ్చొని నిజపరివారంబుతోఁముఖవ్రజాధినాథుండుని
జపురంబుఁబ్రవేశించి యభ్యంతరమందిరంబుఁ జేరిన నచ్చటిసుందరీబృందంబమందానం
దంబున॥ ౧౧౨॥

ఉ॥ అంతఁగళావతీసతినిహళినికేళిగృహంబుచెంతన॥
భ్యంతరమందిరంబునసుఖావహానోభనకార్యపథతి॥
నన్పతసమొప్పుదల్పునటుఁజయ్యనమాయముఖవ్రజాండుదా॥
నెంతోముదంబుఁ జెందివెననింతినిగొఁగిటఁజేర్చెఁజేర్చితో॥ ౧౧౩॥

ఉ॥ తోడనెయ్యముఖవ్రజాఁడుత్యోయ్యలిన్యోయ్యనశయ్యపైఁదగ॥
నూడఁగఁజేర్చిబల్మినుపగూహనమొప్పుఁగఁజేసిచెక్కుల॥
నోడిమిమీఱుచుద్దులిడి పొల్పురదచ్చదమానిమానిని॥
నూడిసుఖాప్తి సాత్మరతిఁగొల్లెఁగఁదేరెవిలాసవైఖరి॥ ౧౧౪॥

ఉ॥ ఒండొరుకోరై లిమ్ముగమహోత్సటమైవిలసిల్లరాగము॥
తృండగుచుండబల్మిమెయిమేకొనిబంధగతుల్పుగాధమై॥
యొండొరుమీఱిభూరిరతులొప్పుగసల్పిరిముక్త కామిని॥
నండిగఁగూడుయొగిగతిధన్యత సాత్మసుఖంబుఁదేలుచు॥ ౧౧౫॥

ప॥ ఇట్లముఖవ్రజనాథుండు నిరంతరసుఖానురాగంబుల భోగంబులుగాంచుచు
నక్త శావతీసతీతిలకంబుతో సుఖంబుండె॥ ౧౧౬॥

కం॥ అనిమార్కండేయమహామునిత్రోష్ణికిఁ జెప్పినట్లుముదమునఁబడ్డు॥
ల్వినపించిననపుడాజై మినిసంతసమందివేర్చిమెయిసుఖముండె॥ ౧౧౭॥

శా॥ ఆశాపాశవి నాశభాసురదయాహాసస్ఫురద్భాకనః

వేదశాయాశదిగీశవంద్యవరనిరేవశామహేశాసుపీ।

కాశానీనమునీశమానసలసక్తైవల్యరూపైకచి

తోకాశుభ్రశరీరపన్నగధరామటస్థసర్వేశ్వరా॥

౧౧౮

కం॥ శ్రీపతివాక్పతిసుతపర। మాపాజ్యోతిస్స్వరూపయపవర్గమయా।

పాపాఘనాశశంకర। కాపధజనదూరధీరగౌరీరమణా॥

౧౧౯॥

కవిరాజవిరాజితం॥ వినమితమానివరావనపావనవిశ్వకృతప్రవిచక్షణధీ॥

మనసిజసంహరమర్దితగహ్వరమంగళకారణమాననిధీ।

ఘృణిశశిసూర్యవిలోకవశ్రీకరగృధ్నసుపూరణసర్వసుధీ।

జనవరపందితశాశ్వతభాస్వరసన్మయచిన్మయబోధనిధీ॥

౧౨౦॥

మాలిని॥ కవిజనపరిపాషా-కావ్యవిద్యజ్ఞగీషా। దివిజమధనరోషా-దివ్యభవ్యప్రభూషా।

సువినయపరిభాషా-శోభితానందవేషా। ప్రవిమలహతదోషా-భక్తచిత్తప్రజోషా॥

గన్య.

ఇదిశ్రీమదిమ్మానేన్యన్వయపయఃపారావారరాకాసుధాకరానవరతదేవబ్రాహ్మ

ణపూజావిధేయదిగంతరాకాంతయశఃపరిపూరితశ్రీబాపనార్యపాత్రపీఠే

శలింగనాచుకపుత్రశ్రీమద్గౌరీరమణచరణారవిందామందమకరంద

సానతుందిలేందిదిరాయమాణశ్రీదక్షిణామూర్తిరామజోగి

గురుప్రసాదసమాసాదితసంస్కృతాంధ్రభాషాచతు

రకవితావితానానూనవైభవబుధజనవిరాజ

మానశరభలింగాభిధానప్రణీతంబైన

యలంకారచంద్రోదయంబును

మహాప్రబంధంబునందు

సర్వంబును

చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

